

Timpul muncii este tot timpul

— Dacă v-am invita, stimate tovarășe prim-secretar Vasile Carolică, să prezentați sectorul 3 al Capitalei în câteva cuvinte, asupra cărora elemente definitorii v-ați opri?

— Nu e chiar simplu ce-mi cereți.
— Să observăm că nici nu ne-am propus așa ceva?
— Pe de o parte, o puternică cetate industrială. Pe de alta, un adevărat oraș, 4 sute de mii de locuitori, din care 3 sferturi în cartierul Titan.

— Să le luăm pe rând, de acord?
— Fie. La o producție marfă cifrată, anual, la 33 de miliarde de lei, cincinalul a fost finalizat înainte de termen, în octombrie 1980. Dacă adaug că s-au realizat, suplimentar, 6 miliarde la producția industrială și 1 miliard la export, e limpede, cred, că oamenii muncii din sectorul 3 și-au făcut datoria cu seriozitate și abnegație, aducându-și contribuția la mersul înainte al țării. E obligația mea să subliniez că, peste tot, comunistii au fost în primele rânduri ale bătăliei pentru o calitate superioară, ei dind tonul muncii și al depășirilor de plan.

După 1965, în acest interval istoric pe care ne-am obișnuit să-l numim, invocând argumente temeinice, „Era Ceaușescu”, au apărut în perimetrul sectorului 3 obiective de primă necesitate și importanță industrială, majoritatea plasate pe platforma Dudești. Aș nota, fără pretenția de a epuiza lista, întreprinderea de articole de sticlărie, Fabrica de medicamente, întreprinderea „Policolor”, cea de produse anticorozive și utilaje de schimb, I.O.R. II și, mai nou, întreprinderea de carton

(Continuare în pagina 5)

OVIDIU IOANIȚOIAIA

17

ANUL XXX (1350)
23 APRILIE 1981

Flacăra

Săptăminal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

„Veniți, privighetoarea cîntă
Și liliacul a-nflorit...”

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Partidul — zodia-nfloririi

Eu știu, ciresule, de ce ai inflorit
Mai luminos acum decît odinioară:
Ca să vestesti pe Marele Sărbătorit
Ajuns în cea de-a Sasezecea Primăvară.

Din purpuriul tău de flămură, lălea,
O flăcără și în privirile-mi răzbate,
Ofranda singelui de comunisti ce le-a
Reînviat din inimile jertfei date.

Curind, curind și tu, bătrînule castan.

De torțe-al să te-nearci străluminind și
seara
Steag păcii, care-n jubileu-acestui an
Mai sus o să-l înalțe-n crezu-i vajnic țara.

O să se umple cîmpul cu macii roșii iar,
Sulfine galbene și vinetele-albastre.
Semn că Partidul care se născu-n Florar
E-o zodie a infloririi țării noastre.

NICULAE STOIAN

■ „...Atlet al crinilor? / Se poate, dar poetul e mai ales soldat” — interviu cu poetul Gheorghe Tomozei (paginile 15 și 17) ■ Să apărăm pădurea (pagina 10) ■ „Soarele pentru toți românii de la București răsare” (pagina 24)

Priorități terapeutice la Șimleu Silvaniei

Colectivele de cercetători de la Șimleu Silvaniei și de la Institutul de cercetări chimico-farmacaceutice din Cluj-Napoca participante la cel de-al II-lea SIMPOZION AL MEDICAMENTULUI ORIGINAL ROMANESC, desfășurat în zilele de 21—22 aprilie în amfiteatrul hotelului „Parc” din București, au prezentat noi priorități în terapia unor forme de ulcere rezistente la medicamentele cunoscute pînă acum precum și un nou agent terapeutic destinat arsurilor epigastrice. Astfel formele de ulcere duodenal (postbulbare), ulcere peptice postoperatorii (ulcere anastomotice) ca și ulcerele piloro-duodenale însoțite de insuficiență evacuatorie gastrică — care s-au dovedit rezistente la alte terapii — pot beneficia de azi înainte de un nou agent antiulceros deosebit de eficient, în aceste cazuri agentul terapeutic avînd ca substanță activă ETOXZOLAMIDA. Alte cercetări efectuate la I.C.C.F. Cluj de către I. Pop, I. Ciupe, D. Breazu și colectivul din Șimleu Silvaniei format din dr. I. Pușcaș, dr. Simona Văleanu și dr. Maria Chiș au condus la crearea unui nou produs medicamentos destinat în exclusivitate arsurilor epigastrice. Produsul are la bază o formă organică de magneziu care, conform cercetărilor celor două prestigioase colective, are ca efect dispariția arsurilor după 1—2 zile de tratament, în aproximativ toate cazurile. Arsurile frecvente nu numai în ulcerul gastric sau duodenal și în afecțiunile colecistului sau herniile hiatale, dar și cele produse de ingestia de cafea, tutun și alcool (folosirea ocazională) pot beneficia de acest remediu. Ne putem imagina foloasele acestui nou agent cu atît mai mult cu cît arsurile se produc cu frecvență mare chiar la persoanele sănătoase. Produsul se administrează cu ușurință pe cale orală, nu prezintă efecte secundare și deosebit de important — nu necesită internare. Cît privește mecanismele prin care acționează agentul terapeutic, ele au fost bine stabilite de cercetările efectuate de către cele două colective. Iată deci încă două contribuții de prestigiu ale medicinei românești vizînd ulcerele rezistente la alte terapii și tratamentul arsurilor gastrice de diferite cauze. Să soerăm că noile medicamente vor fi găsite în farmacii cu mai multă ușurință decît în alte situații.

MIRCEA BUNEA

Harghita — o economie plină de dinamism

— Stimate tovarășe prim-secretar, în deceniul nu demult încheiat județul Harghita a întors cea mai plină și mai bogată pagină a istoriei sale. Distanța ce desparte acest colț de țară de propriul lui trecut, cînd o apreciem cu măsurile obișnuite ale statisticii, ne așază înaintea unor date nu numai elocvente în înțelesul de rînd al cuvîntelor, ci, mai mult, ele mărturisesc o dinamică superioară ritmurilor firești ale țării, consacrate pentru ansamblul economiei și vieții sociale românești.

— Într-adevăr, ca rezultat al politicii la care ne referim, elaborată și desfășurată în timp cu tenacitate, prin gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, județul Harghita a înregistrat în deceniul trecut un ritm de dezvoltare industrială superior mediei pe țară. Ritmul acesta, fără nici o îndoială, ne era necesar. Moștenirea noastră, din acest punct de vedere, nu era una dintre cele mai strălucite, Harghita numărîndu-se printre acele zone ale țării îndelung văduvite de inițiative economice prospere, de dinamica menită să ridice nivelul de viață al

locuitorilor ei la cote în concordanță cu vremea. Activitățile industriale ale locuitorilor, în linii mari, se rezumau la exploatarea pădurilor, și asta nu întotdeauna cu suficientă înțelepciune, și a resurselor subsolului, la prelucrarea sumară a lemnului și metalelor în întreprinderi de mică anvergură din Toplița, Odorheiu Secuiesc, Gheorgheni, Sîncrăleni, Bălan sau Vlăhița. Pînă în anul 1965,

Interviu cu tovarășul SZASZ IOSIF, prim-secretar al Comitetului județean de partid Harghita, președintele Consiliului popular județean

numai prin exploatarea lemnului și prin prelucrarea lui, prin industria confecțiilor și prin industria alimentară se realiza aici nu mai puțin decît 73,7 la sută din totalul producției industriale și faptul acesta, desigur, spune multe despre carențele în ceea ce privește dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor de activitate în care Harghita, prin bogățiile sale naturale și prin hărnicia recunoscută a oamenilor ei, ar fi avut un cuvînt de spus. În schimb, între 1965 și 1980, pe fondul unei puternice diversificări a activităților industriale, ritmul de creștere a producției se ridică aici la 12,3 la sută anual, ceea ce ne-a permis să recuperăm într-un

timp record o funciară rămînere în urmă, să ne înscriem eforturile într-o direcție ce țintește orizonturi mult mai fertile. Numai între anii 1971 și 1977 volumul fondurilor fixe din industrie s-a triplat. Practic, în primii 11 ani de existență a județului în configurația lui actuală, au fost puse în funcțiune 81 de noi obiective și dezvoltări industriale, destinate să ridice la o nouă altitudine nu numai procentele statisticilor, ci însăși calitatea vieții locuitorilor. Bineînțeles, nu erau puține nici capacitățile de producție existente și pînă la data aceea, și mă gîndesc la Combinatul de industrializare a lemnului de la Gălăuțas, Fabrica de lapte praf Remetea, Topitoria de în din Joseni, Filatura de în din Gheorgheni, Fabrica de amidon și soir din Sîmsimon sau la alte obiective, mult mai vechi pe aceste meleaguri, ca întreprinderea minieră Bălan sau întreprinderea de fier din Vlăhița. Însă numai evoluția ulterioară a ultimelor două dacă o avem în vedere și tot ne putem forma o imagine semnificativă despre saltul sore prosperitate economică al acestui județ.

— Cu alte cuvinte, Harghita se grăbește. Harghita recuperează în viteză un timp îrosit în istoria ei revoluțată, încrețită de avatar și vicisitudine.

— Din acest punct de vedere, rezultatele cincinalului nu demult încheiat sînt mai mult decît grăitoare. În prezent, în mai puțin de un trimestru se realizează aici întreaga producție industrială a anului 1965. De asemenea, 75 la sută din totalul producției industriale se obține astăzi în capacități construite după anul 1968. Cu deosebire cincinalul 1976—1980 a însemnat și pentru județul Harghita o

(Continuare în paginile 12—13)

MIHAI PELIN

Doctrina Ceaușescu — contribuție esențială la dezvoltarea științei economice și social-politice contemporane

După cum se știe, perioada deschisă de cel de-al IX-lea Congres al partidului este cea mai fertilă din întreaga istorie a poporului român atît în planul dezvoltării economico-sociale cît și în cel al dezvoltării creatoare a gândirii economice și social-politice. În realizarea acestor dezvoltări rolul determinant, esențial revine gândirii și activității creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Refractoră oricărei inchiștări dogmatice sau schematice, receptivă la viața reală și la tot ce apare nou în lume, pătrunzătoare în descifrarea direcțiilor și perspectivelor dezvoltării economico-sociale naționale și universale, sintetizînd aspirațiile de progres național, social și material ale poporului nostru și ale umanității, gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, DOCTRINA CEAUȘESCU, reprezintă o contribuție de înestimabilă valoare teoretică și practică la dezvoltarea științei economice și social-politice universale.

Aniversarea a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român ne prilejuiește o retrospectivă asupra acestor contribuții. Evident că marea bogăție de idei și teze noi din gîndirea și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, spațiul restrîns de care dispunem fac posibilă doar o sinteză a celor mai valoroase contribuții și sublinierea originalității lor în raport cu idei și teze ce au avut sau mai au o anumită circulație.

Dintre contribuțiile teoretice care vizează cu deosebire dezvoltarea economico-socială internă, dar care au o valoare principială mult mai largă, subliniem în primul rînd teza „România, țară socialistă în curs de dezvoltare” precum și „Doctrina economică a societății socialiste multilaterale dezvoltate”. Originalitatea, valoarea teoretică și practică a tezei „țară socialistă în curs de dezvoltare” este legată de respingerea unor concepții schematice — ce au circulat în gîndirea comunistă internațională — potrivit cărora subdezvoltarea și decalajele ar fi caracteristice numai lumii nesocialiste, potrivit cărora, prin simplul fapt al instaurării unei noi ordini sociale, țările socialiste au și devenit țări din cele mai dezvoltate sub raport economic și tehnico-științific. Formularea acestei teze, în plan intern, a condus la orientarea eforturilor, în primul rînd, spre dezvoltare, spre o rată înaltă a acumulării, la ideea necesității unor acțiuni mai ferme în direcția modernizării economiei naționale, a introducerii celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii; pe plan internațional din teza amintită decurge ideea că subdezvoltarea este un fenomen în global, mondial, evident cu deosebire de la un sistem social la altul, ideea necesității unei mai strînse colaborări și solidarități dintre toate țările în curs de dezvoltare, a unor acțiuni concertate la nivel mondial pentru lichidarea subdezvoltării, a marilor decalaje. Teza menționată exprimă ideea superiorității socialismului în ce privește posibilitățile de accelerare a trecerii țărilor de la starea de subdezvoltare la cea de țări în curs de dezvoltare, la situația de țări cu nivel mediu de dezvoltare, respectiv la stadiul de țări dezvoltate, dar și ideea că oricare ar fi sistemul social, decisiv pentru lichidarea rămînelor în urmă este mobilizarea intensă și valorificarea superioară a resurselor interne din aceste țări, ideea rolului decisiv al efortului propriu.

Formularea concepției despre necesitatea unei etape relativ îndelungate de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate a însemnat depășirea unei concepții simpliste care a dominat și ea un timp în gîndirea comunistă internațională, despre socialism ca o fază de scurtă durată, ca o simplă fază de tranziție spre comunism, despre o etapă de „desăvîrșire a construirii socialismului”, evidențiind necesitatea obiectivă a unei etape de puternice dezvoltări și perfecționări — în toate planurile — a societății socialiste, de maturizare și manifestare a tuturor potențelor și virtuților sale înainte de a se putea pune problema trecerii la o etapă de construire a bazelor societății comuniste.

În planul gîndirii și construcției economice făurirea unei astfel de societăți înseamnă, înainte de toate, dezvoltarea multilaterală, complexă, a economiei naționale, a forțelor de producție, ca bază

atît pentru creșterea rapidă a nivelului de trai, cît și pentru asigurarea independenței și suveranității naționale.

Punerea în acest mod nou a problemelor construirii socialismului și comunismului se află într-o strînsă legătură cu înțelegerea, într-un mod nou, original și profund realist a rolului și destinului viitor al națiunii, al statelor naționale, al complexelor economice naționale independente și suverane. În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, statul național este și va fi încă o lungă perioadă de timp cadrul cel mai favorabil pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru afirmarea libertății și creativității tuturor popoarelor. În consecință, cum se subliniază în Programul partidului, „Tendința de a forța desființarea statelor naționale și a trece la formarea unor organisme supra-naționale constituie, în esență, o formă nouă de aspirație la dominația asupra altor popoare, o încercare de a masca aspirarea de clasă, de a abate masele populare de la transformarea revoluționară a societății” (p. 144).

Ținînd seama de actualele tendințe din economia mondială, doctrina economică a societății socialiste multilaterale dezvoltate conține în sine o adevărată teorie a dezvoltării economice independente într-o lume a interdependențelor, concepția profund originală potrivit căreia trecerea la construirea socialismului nu numai că nu diminuează rolul națiunii și al complexului economic național, independent ci, dimpotrivă, că abia socialismul poate asigura o adevărată dezvoltare independentă, multilaterală. Tezele de bază ale acestei doctrine, respingînd ideea unei specializări înguste, în cadrul unor blocuri economice mai mult sau mai puțin închise, ca și ideea autarhiei naționale, evidențiază necesitatea angrenării cît mai largi a economiei naționale în diviziunea internațională a muncii, a specializării internaționale dar pe fondul unei economii naționale complexe multilaterale dezvoltate; în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, numai în acest fel creșterea interdependențelor nu se transformă în dependențe, numai în acest fel diferitele crize și perturbări din economia mondială sau relațiile economice internaționale nu pun în pericol dezvoltarea, independența economică și suveranitatea națională.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, făurirea unei economii complexe, moderne, multilaterale dezvoltate este un proces relativ îndelungat în care acumulările cantitative duc în mod necesar la salturi calitative. Aprecierea că România a atins acel nivel care face posibilă și necesară trecerea la o nouă calitate în toate domeniile vieții economico-sociale — ca și luarea în considerare a unor fenomene și tendințe din economia mondială — stau la baza tezelor noi, originale formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la necesitatea restructurării economiei naționale, îndeosebi a industriei, precum și necesitatea înlăturării unei noi revoluții agrare. Ambele aceste procese sînt concepute ca modalități concrete prin care, în actuala etapă, resursele și potențele creatoare ale poporului român pot fi valorificate mai plenar în scopul realizării obiectivului fundamental al partidului, creșterea bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii din patria noastră.

În contextul doctrinei economice a societății socialiste multilaterale dezvoltate, a perfecționării organizării și conducerii economiei, o deosebită valoare teoretică și practică are concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre noul mecanism economico-financiar și autoconducerea muncitorească. Această concepție este expresia îmbinării creatoare, armonioase a conducerii centralizate a economiei naționale pe baza planului național unic, cu folosirea largă a pirghiilor economice, a relațiilor valorice, a pieței socialiste și legii valorii, expresia democratizării conducerii economiei naționale, a mobilizării tuturor forțelor în vederea înlăturării obiectivelor fundamentale ale etapei de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Dominanta tuturor înfîlîirilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, cu oamenii muncii de pe întreg cuprînsul patriei, sînt sentimentele de entuziasm și aleasă grațitudine cu care este întîmpinat și înconjurat la fiecare popas, sinceritatea dialogului, pronunțatul caracter de lucru imprimat de prestigioasa personalitate a conducătorului nostru iubit. Este ceea ce a caracterizat și vizita de lucru efectuată joi, 16 aprilie, în unități agrozootehnice și industriale din județul Argeș, prilej cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de prim viceprim-ministru al guvernului și membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., tovarășul Gheorghe Oprea. Primul popas, cel din comuna Teiu, a fost și prima confirmare a celor deja consemnate. La asociația economică intercooperatistă de creștere a găinilor ouătoare, unitate distinsă în 1978 cu « Meritul agricol », tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele de pînă acum — crescătoria dispune de 120 000 de găini ce urmează să furnizeze în acest an peste 20,4 milioane ouă — dar și faptul că mai există rezerve pe care colectivul trebuie să le folosească mai bine. Iar experiența anului trecut confirmă tocmai acest aspect: între hale au fost amenajate, cu posibilități proprii, solarii unde, datorită căldurii ingenios captate, și-au putut încheia perioadele de vegetație 18 tone de roșii, ardei, varză ș.a. Următoarea unitate înscrisă pe traseul vizitei a fost Asociația economică intercooperatistă de creștere a porcilor, unde s-a recomandat efectuarea unui schimb de experiență cu unități de profil similar dar cu rezultate deosebit de bune din județul Vrancea. O turmă de oi provenită din încrucișarea unei rase neozelandeze cu țigăia românească a fost prezentată înălțorii oaspeți pe imasul comunei Găteasca, la Asociația economică de stat și cooperatistă. Concomitent, conducătorii de partid și de stat au fost informați despre realizările obținute de la precedenta vizită. S-a amintit astfel că au fost identificate pînă acum 29 000 de hectare de pașiste alpine care pînă în 1982 vor fi integrate în circuitul productiv și, totodată, că cele 8 300 taurine tinere provin în totalitate din rasa Brună de Maramureș. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut membrilor asociației să acționeze în continuare pentru îmbunătățirea raselor existente, să se obțină cantități mai mari de furaje, să se mecanizeze sistemul actual de distribuire a hranei și să fie luate măsuri pentru îmbunătățirea tuturor indicatorilor economici ai acestei asociații. Ultima unitate zootehnică vizitată a fost Asociația economică de stat și cooperatistă pentru creșterea vacilor de lapte din comuna Bradu. În toate unitățile zootehnice vizitate, specialiștii, oamenii muncii l-au asigurat pe secretarul general al partidului că privesc cu toată răspunderea marile sarcini ce stau în fața zootehnicii. În contextul desfășurării noii revoluții din agricultură. În continuarea vizitei de lucru în județul Argeș au fost vizitate cele două citadele ale autoturismelor românești «Dacia» și «ARO». La Colibași, pe platforma din fața sediului administrativ al centralei de resort au fost expuse cele mai recente creații ale talenților constructori de autoturisme «Dacia» — unele pregătite pentru producția de serie, altele aflate în curs de experimentare — concepute conform indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și privind diversificarea neîntreruptă a gamei autoturismelor de oraș, urmărirea cu prioritate a reducerii consumului de carburanți, fără a se diminua binecunoscutele și recunoscutele performanțe ale «Daciei». În discuțiile pe care secretarul general al partidului le-a purtat în secțiile presa, caroserie, jenți, vopsitorie și montaj s-a indicat să fie luate noi măsuri pentru folosirea și mai judicioasă a metalului, generalizarea tehnologiilor noi, moderne, ridicarea gradului de calitate și eficiență a întregii activități de producție precum și sporirea aportului întreprinderii din Colibași la dotarea celorlalte unități producătoare de autoturisme din țară. „Doresc să vă adresez dumneavoastră, celor care produceți «Dacia» felicitări pentru realizările de pînă acum și urările mele de noi și mari succese în realizarea planului de producție” s-a adresat, la plecare, tovarășul Nicolae Ceaușescu sutelor de muncitori care îl aclamau cu putere.

Ultimul obiectiv de pe agenda vizitei în Argeș a fost întreprinderea mecanică Muscel din Cîmpulung, cunoscută pe mapamond pentru performanțele cu totul deosebite ale produselor sale. Expozițiamuzeu organizată ad-hoc și în care puteau fi văzute exemplare de pe la începuturile industriei noastre de automobile tot-teren și pînă cel mai modern tip de „ARO” a prilejuit practic și o etalare a succesorilor pe care automobilele românești de acest tip le-au obținut în prima expediție transafricană organizată de noi, în raliuri și concursuri internaționale de o deosebită dificultate. Ca și la Colibași, aici, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat efortul și rezultatele obținute în acțiunea de diversificare și dieselizare a tipurilor, de creștere a indicilor tehnico-funcționali. Secretarul general al partidului a indicat conducerii ministerului, centralei de resort, conducerii întreprinderii să fie luate măsuri pentru dezvoltarea capacității de pregătire a fabricației, utilizării cît mai eficiente a metalului, sporirii gradului de folosire a mașinilor, precum și urgentarea măsurilor care să asi-

gure iluminatul natural al tuturor spațiilor de producție. Cu prilejul despărțirii de harnicul colectiv de muncă al uzinei tovarășului Nicolae Ceaușescu a pronunțat următoarele cuvinte: „La revedere, dragi tovarăși. Vă felicit pentru succesele dobîndite și vă doresc noi și tot mai mari realizări în lupta pentru ridicarea continuă a calității autoturismului «ARO» pe care îl produceți. Vă doresc multă sănătate și multă fericire!”

Continuîndu-și dialogul direct, la fața locului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, s-a aflat vineri, 17 aprilie, printre locuitorii județelor Sibiu, Olt și Teleorman. Unitățile industriale vizitate cu acest prilej — întreprinderea mecanică din Mirșa, întreprinderea de osii și boghiuri din Balș și întreprinderea de rulmenți din Alexandria — sînt unități reprezentative pentru dezvoltarea industrială a județelor respective în ultimele trei cincinale, pentru creșterea întregii economii românești. Firma sibiană „I.M. Mirșa”, cunoscută în țară și în străinătate pentru utilajele și mașinile sale realizate de oameni cu înaltă profesionalitate, cîștigă de la an la an în strălucire. Astfel au reținut atenția tehnologiile moderne de fabricație, cum sînt rectificarea unor piese mari sau prelucrarea cu mașini cu comandă program și numerică, care asigură o mare eficiență și precizie, tehnologii care au permis modernizarea unor utilaje folosite pe marile șantiere de construcții din țară.

Secretarul general al partidului l-au fost prezentate, de asemenea, scule de mare precizie pentru măsurarea și controlul calității, precum și primul cilindru hidraulic de tip greu fabricați la Mirșa, gazdele arînd, totodată, că prin folosirea acestor scule și a tehnologiilor perfecționate întreprinderea a economisit, în 1980, 530 tone metal. Soluțiile constructive noi pentru trailerele de 20—120 tone forță, pentru autobasculantele grele, fabricate în cea mai mare parte cu echipamente construite în țară, precum și produsele „de ultimă oră”, cum sînt trailerul de 120 tone realizat în construcție modulară sau transportorul de ciment, destinat cimentării sondelor de țîei, ca să dăm cîteva exemple, au întregit imaginea despre harnicia și pricepera constructorilor de la Mirșa.

Se poate afirma că puntea de legătură între două întreprinderi atît de diferite, cum sînt cea de la Mirșa și cea mai mare obiectiv industrial al Balșului, am numit întreprinderea de osii și boghiuri, a constituit-o, în cadrul acestei vizite de lucru, imboldurile, sfaturile, indicațiile secretarului general al partidului privind noul. Noi metode și soluții constructive, noi tehnologii pentru realizarea unor produse mai moderne, pentru consumuri reduse de energie și combustibil, adică priorități la ordinea zilei în toate țările dezvoltate ale lumii.

La întreprinderea din Balș, unde în numai zece ani de existență, potențialul de producție a ajuns la 116 000 osii, în 18 tipuri, și 20 000 de boghiuri, produsele fabricii a-jungînd și în 20 de țări ale lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat specialiștilor uzinei să se documenteze asupra unor soluții constructive aplicate în țări cu tradiție, în scopul reducerii în continuare a consumului de metal în fabricația de osii.

Ca și la Balș, un salt excepțional în timp, în foarte puțin timp, l-au făcut și harnicii constructori de rulmenți din Alexandria. Și în acest caz, cifrele sînt elocvente: în 1974 s-au produs 3 milioane de rulmenți, în 1981, volumul producției fizice este dimensionat la 32 de milioane, iar în 1985 el va ajunge la 45 milioane. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele obținute, cerînd colectivului teleormănean să facă în continuare totul pentru ca rulmenții fabricați aici să-și păstreze parametrii ridicați care i-au făcut cunoscuți pe piața mondială.

În unitățile agricole vizitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat stadiul lucrărilor de primăvară, indicînd să se acționeze cu toată energia pentru încheierea însămînțărilor într-un timp cît mai scurt, precum și modul în care se aplică măsurile privind dezvoltarea sectorului zootehnic.

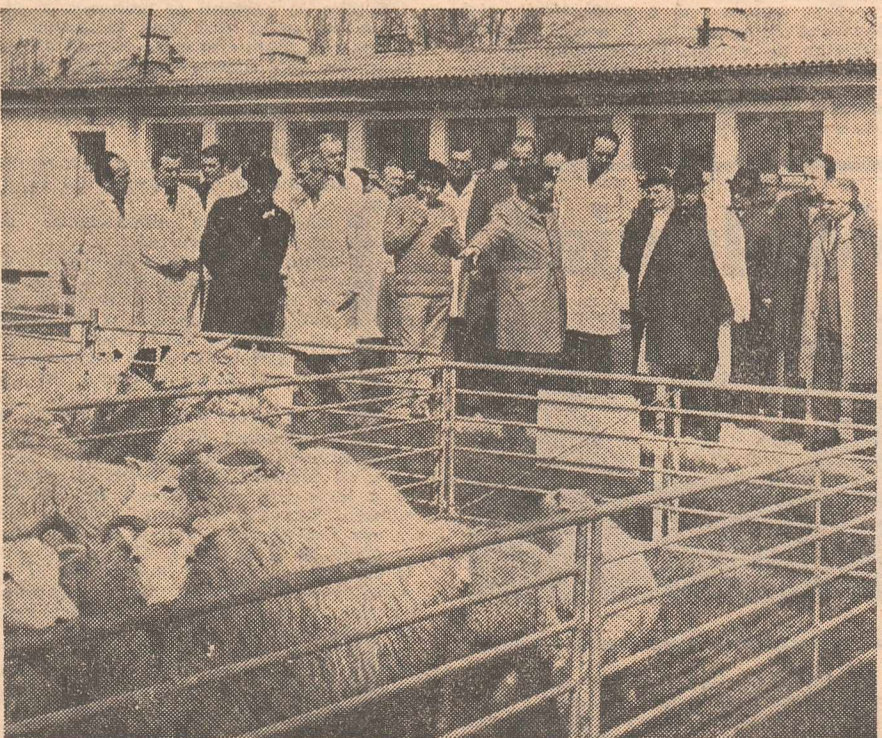
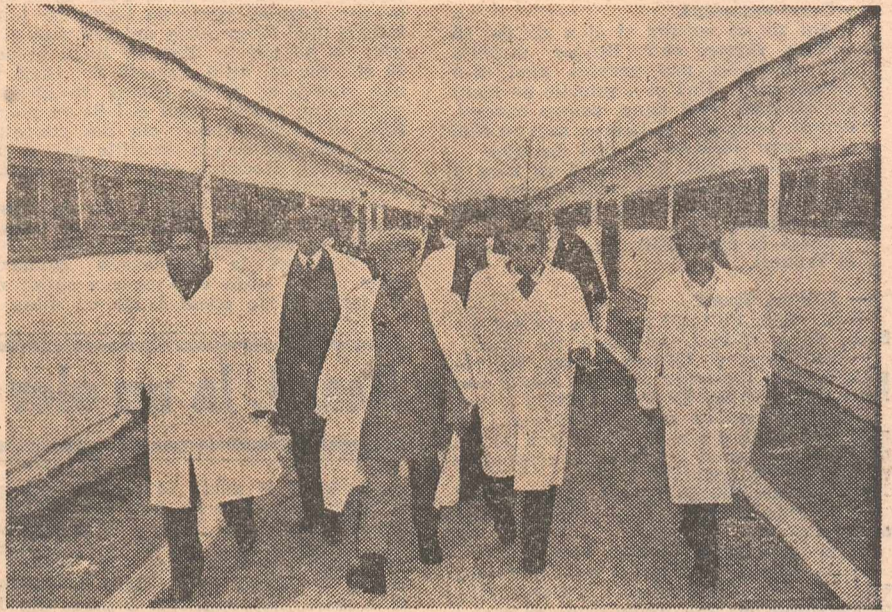
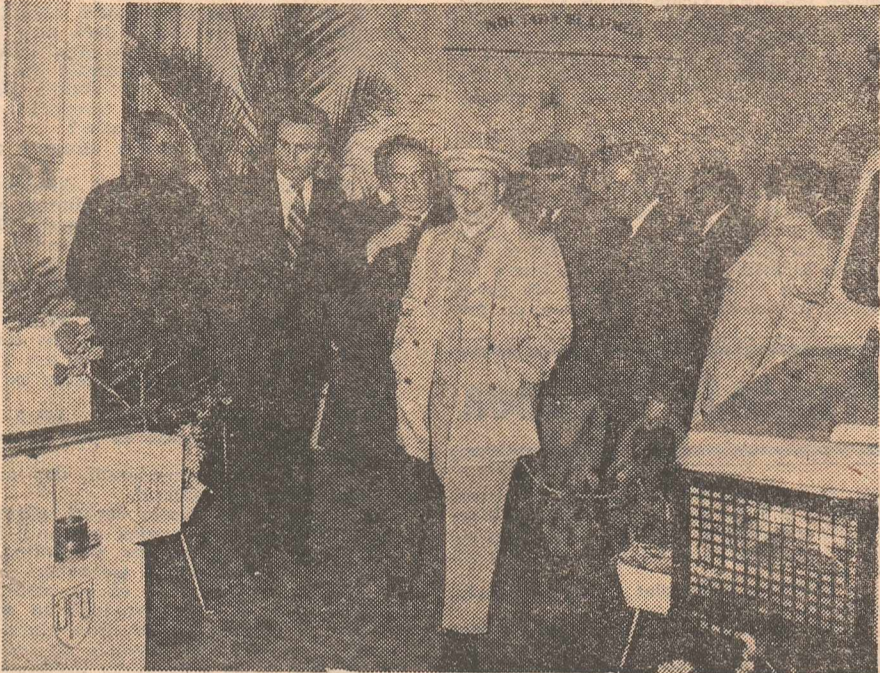
Secretarul general al partidului sublinia în comuna Avrig că județul Sibiu are încă mari posibilități pentru a da țării cantități sporite de cereale și plante tehnice, de a contribui într-o mai mare măsură la aprovizionarea populației cu lapte, carne, ouă și alte produse. Condițiile pedoclimatice din această parte a țării, pe de o parte, baza materială existentă în zootehnie, pe de altă parte, constituie factori care pot asigura județului un loc fruntaș în agricultura țării.

Aici, ca și în celelalte unități agrozootehnice vizitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat să se persevereze în dezvoltarea zootehnicii. Astfel, la C.A.P. Piatra Olt, apreciîndu-se rezultatele bune obținute în ceea ce privește producția de lapte, se impune continuarea acțiunii de modernizare a grajdurilor și a sistemelor de distribuire a hranei și apei. Aceleași indicații au fost date și la C.A.P. Osica și Dobrosloveni, ambele din județul Olt. Un exemplu de bună gospodărire, de pricepere în creșterea animalelor îl constituie ferma zootehnică de la C.A.P. Putineiu, județul Teleorman, unde s-a acordat o mare atenție preocupărilor pentru obținerea unei rase de vaci, superioare, care să se adapteze cît mai bine condițiilor climatice din zonă. La Stațiunea de cercetări agricole de la

VASILE IOȚA ■

Vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Argeș, Sibiu, Olt, Teleorman și în sectorul agricol Ilfov

Caracal, secretarul general al partidului i-a fost prezentat programul unitar de măsuri adoptate în vederea creșterii producțiilor în actualul cincinal, pentru sporirea contribuției județului Olt la îndeplinirea programului stabilit de cel de-al doilea Congres al agriculturii.

Căldura cu care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost întâmpinat pretutindeni în jude-

țele vizitate, sentimentele de aleasă stimă și dragoste profundă cu care a fost înconjurat exprimă hotărârea cu care oamenii muncii din întreaga țară sînt gata să îndeplinească sarcinile stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

Marți, 21 aprilie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită de lucru în sectorul agricol Ilfov din subordinea mu-

nicipiului București. Împreună cu secretarul general al partidului, la această vizită au participat tovarășii Gheorghe Pană, Nicolae Giosan, Ion Ursu, Angelo Miculescu.

Și în cadrul acestui nou dialog cu oamenii muncii s-au distins valoroasele indicații și îndrumări date la fața locului de secretarul general al partidului. Astfel, la Institutul de cercetări pentru nutriția animalelor din Balotești tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că sarcina acestei unități este de a oferi zootehniștilor rețete de furajare precise care, folosind produse agricole la îndemână în diferite zone ale țării, să poată asigura o creștere în greutate cit mai mare a animalelor. În același timp, s-a subliniat că rezultatele cercetării trebuie să fie urmărite de către specialiștii institutului nu doar în laborator, ci în condițiile concrete ale producției. Activitatea de cercetare, a subliniat secretarul general al partidului, trebuie să determine folosirea surselor furajare ieftine pe care le avem și obținerea unui randament cit mai mare, comparabil cu cele care se obțin în alte țări, atrăgînd atenția că la volumul mare al producției zootehnice prevăzut pentru acest cincinal, optimizarea consumului de hrană al animalelor are o importanță deosebită. Vizitînd, tot la Balotești, întreprinderea de testare a reproducătorilor și producere de material seminal congelat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat conducerii ministerului, Academiei de științe agricole și silvice să întocmească un program cuprinzător pentru folosirea mai intensivă a reproducătorilor de mare valoare în ameliorarea în ritm mai susținut a efectivelor locale, asigurîndu-se, în întreaga țară, distribuirea reproducătorilor pe zone de creștere și producție. S-a accentuat, totodată, necesitatea ca specialiștii întreprinderii să-și intensifice preocupările pentru a crea tipuri de animale adaptate cit mai bine condițiilor de producție din zona de cîmpie a țării. La Stațiunea centrală de cercetare avicolă Balotești secretarul general al partidului, referindu-se la importanța atingerii unor parametri calitativi cit mai ridicați și în creșterea păsărilor, a cerut să se acorde o deosebită atenție optimizării consumurilor de furaje, astfel încît să se poată obține rezultate similare celor existente în alte țări cu zootehnie avansată.

Necesitatea unei temeinice și permanen-

te legături a activității de cercetare cu producția, cu practica, cu nevoile concrete ale economiei a fost subliniată și în cadrul vizitei la Institutul de cercetări pentru creșterea taurinelor Corbeanca. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității unei legături mai strînse a activității institutului cu producția, în vederea creșterii substanțiale a contribuției cercetării științifice la dezvoltarea producției și a cerut, și de astă dată, crearea unui sistem unitar de organizare și conducere a cercetării și producției.

Îmbunătățirea consumurilor specifice de hrană, a condițiilor pentru sporirea greutății animalelor a constituit obiectul dialogului secretarului general al partidului cu lucrătorii de la Stațiunea centrală de cercetări pentru creșterea porcinelor Peștiș. În acest cadru, s-a indicat luarea de măsuri corespunzătoare pentru modernizarea cescătorilor și popularea acestora cu material care să permită anual obținerea unui număr cit mai mare de purcei de la fiecare scroafă. Întregul program de cercetări, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie astfel gîndit și îndeplinit încît el să contribuie efectiv la creșterea producției de carne. S-a subliniat, încă o dată, că eficiența cercetării va trebui urmărită nu în fermele de elită, ci în unitățile de producție și s-a cerut ca stațiunile, institutele de cercetare să aibă ferme proprii pentru a urmări îndeaproape în producție rezultatele muncii lor.

Dialogul conducătorului partidului și statului nostru cu oamenii ai muncii, cu specialiștii din unități de cercetare și producție situate în perimetrul sectorului Ilfov, cu reprezentanți ai ministerului de resort, ai Academiei de științe agricole și silvice și ai altor instituții centrale de profil, abordînd probleme de deosebită actualitate ale dezvoltării și modernizării agriculturii în actualul cincinal, a permis cunoașterea preocupărilor existente, prilejuind, ca de fiecare dată, stabilirea de măsuri menite să impulsioneze activitatea științifică, să accelereze aplicarea rezultatelor obținute, în vederea creșterii producției și ridicării calității în zootehnie, ramură de importanță deosebită a economiei noastre.

MIRCEA MARIUS
MIRCEA RAIU
ION DUMBRĂVA

CARPAȚI 2000

„Singurul leac să crești animale este să crești animale!”

La Direcția agricolă a județului și la Direcția de statistică îi aflasem doar numele și cite oi crește.

O zi mai târziu l-am căutat în comuna Paltin.

Omul era acasă.
Am zis să vorbim și el a zis da, să vorbim. Despre ce? Despre meseria lui, care și-a pus pecețea până și-n pereții casei, până și-n grinzile de lemn ale camerei celei bune, pentru oaspeți, depozit temporar al citorva saci cu lână și-al unor vâlătuci de piei de miel.

Are 54 de ani, o nevastă pe care o cheamă Oiea și patru copii, dintre care doar cel mare a călcat, până acum, pe urma tatălui.

Acasă la unul dintre oierii de frunte ai Vrancei.

— Lăbunț Stan?
— St. Stan. Pe tatăl meu l-a chemat tot Stan. Și pe fi-meu, cel mare, tot Stan.

— Toți Stan și fiecare cioban. Te supără dacă ți se spune cioban? Sau e mai frumos MAISTRU ÎN PĂSTORIT?

— Păi se supără doar ala căruia i se zice cioban și n-are oi. Dar dacă ai oi, de ce să te superi? Problema e să ai oi și să ai bani la buzunar.

— Bine zis. Matala ai 100 de oi.
— Aș vrea acum, cu mieii ăștia, să avanseze mai multe...

— Să avansezi mai multe oi?
— Da. Dar nici nu pot să mă-ntind prea mult, că pe urmă nu mai e rentabil. Mie, de exemplu, nu mi-ajunge finul pe care-l scot din proprietatea mea, Mai cumpăr.

— Cât pământ ai matala?
— De la 3 la 5 hectare.

— De la 3 la 5! Adică ai cind 3, cind 5?
— Păi 2 le cultiv cu ce-mi trebuie pe lângă casă, cartofi, legume, lucruri de-astea, iar 3 le am de fineață. Cu ce fin scot de pe astea 3, v-am zis, nici nu mi-ajunge să le jernez.

— Dar vara unde te duci?
— Unde găseșc.

— Unde?
— Astă-vară am fost spre Ardeal, în sus, pe muntele Lăcăuți. M-am întovărășit cu un băiat pe care-l știu de mult, de cind am ciobănit amindoi, prin părțile alea, cind eram noi copilandri, la un proprietar de oi. Băiatul ăsta e tot din partea Vrancei, de la Birsești. Și cu ocazia că ne-am întâlnit, zice: hai să facem și noi amindoi, mă, nea Stănică, o asociație. A fost bine fiindcă dacă oaia mănincă numai curat și numai mare-mare, sau chiar dacă iarba nu e de calitate, dar e întinderea mare, atunci sigur că rentează și oaia se face bună.

— Spuneai că ai ciobănit cu omu ăla cind erai mai tinăr. Cîți tineri mai fac așa?

— Putini. Sint numai formali, să știți.

— Cum formali?
— Adică sint numai o lună, două, trei sau un an și după aia numai ce-l auzi

pe fiecare că zice nu mai mă duc la oaie, dă-o-ncolo, cită trudă și chin îi, păi ce, să stau eu să nu văd casa? Domne, demult eu am fost în Ardeal 11 ani la un stăpin, la unul care avea 2000 de oi și el n-avea pământ decit un hectar și jumătate al lui. Unsprezece ani am stat și să știți că nu aveam liber de lingă oi decit 10 zile pe an, atîta lipseam eu. Dacă venea cineva și mi le chema să plece la pășune, nu plecam după el! Și eu plecam fără să le zic nimic, ele mă cunoșteau că eu am stat cu ele de-atîția ani, și cind plecam eu, plecau și ele după mine imediat. Animalul simte omul.

— Știu, asta nu-i glumă. Dar dacă astă-vară te-ai dus pe Lăcăuți, mai departe de sat, în vara asta ce-o să faci?
— Fac apel la conducerea primăriei. Sper și am toată convingerea să-mi dea un teren să se poată lăuda cu mine, să

se laude și să poată să dea un exemplu și la alții, ca să zică: cum, domne, tu nu poți face dar uite, Lăbunț de ce-a făcut? Dar eu știu că-i greu și pentru primărie să-i impace pe toți. Noi avem pășuni pe Tojan, pe Lapos, pe Mișina, pe Crimu, da-s foarte neproductive. O parte din Tojan îi bun. Și Crimu-i bun, foarte bun de producție. E o vorbă ciobănească: iarbă aducătoare. Adică aduce lapte. Acolo așa-i dar pe Mișina-i foarte rău. E numai negară, părul porcului, așa se zice pe la noi. O iarbă seacă, uscată, cum îi bidineaua, cum îi părul de pe bidinea, nailonul ăla. A fost suprainsămîntată, dar n-a dat rezultate.

— Și-atunci cum s-ar putea crește aici mai multe animale?
— Mai mult s-ar putea în felul următor: să se facă niște exemple, cum am zis, cu niște oameni care au bunăvoință și se trudesă să facă și ei ceva. Să se facă niște exemple și să se spună fiecăruia dintre noi: domne, cite vrei să crești? Na-ți terenul ăsta! Dar să fie bineînțeles amenajat suficient, nu calculat la metru, că-mi calculează 10 sau 20 de oi la hectar, să zic, și ne echivalează cu cimpul. Păi la noi e cimp?!
— Chiar se echivalează așa?
— Păi da, de multe ori așa se calculează. La imasă la noi d-aia nu se dă producție, și dacă se dau 4 kilograme maximum de caș. Zice: 10 oi la hectar, Gata! Ai atîtea hectare, bagi 500 de oi. Păi dacă mă uit, uități-vă că e în fața noastră, aiea, coasta aia plină de cătină, se zice că e „hectar”, însă acolo nu intră nici iepurele, dar oaia! Păi animalul ocolește, să zic, două hec-

tare, dar acolo, în alea două hectare, e pus la socoteală că el trebuie să pășuneze. Însă oaia nu mănincă, domne, că scrie undeva că trebuie să mănince. Dar n-ai atîtea hectare? Ți-am dat 50 de hectare! Și ele nu sint decit 12, poate, pe care oile intr-adevăr mănincă, să am pretenții să cer de la ele. Așa că ce să facem? Pe urmă pădurile trebuie să fie și ele bine curățate, ocoalele silvice prea au abuzat.

— Cum?
— Au abuzat. De exemplu, să vă spun, chiar lasă de dorit că cele mai bune și cele mai bune terenuri de pășunat sint ocupate de ocoalele silvice. Eu înțeleg că li se dă și lor un plan pe care trebuie să-l facă, fiindcă așa e bine, însă brigadierul nu se duce pe ripă, tovarășe, el zice: băieți, ia intrăți aici, i-a băgat într-o poiană unde trebuia să mănince 100 de oi, poate, într-o vară; au plantat-o, au ple-

Acasă, la un oier de frunte în Vrancea

cat, țac-pac, mi-am făcut, domne, planul, poffin! O fi pe pășune mai mare procentul de prindere a puietilor, însă procentele ar fi ieșit și de la oile pe care le creșteam acolo.

— Unde s-a întimplat așa pe teritoriul comunei?
— La Monteoru, la Țimani, acolo sint terenuri pe care le-a luat ocolul silvic. Eu am fost acum trei ani acolo și mi-a făcut cinci procese tehnicianul. De-abia, om judecat, inspectorul de la județ pînă la urmă m-a scos din cauză. Deci ăla nu era un teren pe care să trebuia să-l ocupe, și nici la Mărul Pădureț, unde o parte din pășune a rămas în mijloc, sint niște goluri și de 10 și de 3 și de 6 hectare, însă nu poți să ajungi la ele fiindcă treci peste silvic. Și pentru noi locurile astea valorează foarte mult. Eu, dacă mi se creează condiții, cresc oi pînă cind s-o zice: domne, ți-ai făcut datoria. Dar eu, iarna alerg după nutreț, iar vara alerg și mai tare. Mi-e mai frică de pășune pentru vîrat decit iarna.

— Știu că unii, chiar și pe-aici, prin Paltin, vind fin în loc să crească animale. Dar dacă ei n-av vinde, n-ai mai avea de unde să cumperi, și-ar trebui să crești mai puține oi?
— Ba da. Eu mă duc în zona Bălții și stau pînă la 1 ianuarie. Am fost acolo aproape în fiecare an. În dreptul Gropenilor, Tichileștilor, la Banova, Dimuleasa, Bălaia. Pe-acolo am tomat. După ce culge porumbul rămîn boabe pe jos și alea valorează foarte mult.

— Și altfel, porumbul ăla tot s-ar pierde...
— Păi doar oile și păsările ce-l mai pot

utiliza.

— Am dat de trei ori cu discul, răs-

pund ei, și acum puserăm grapele și dăm și cu grapele. Peste o oră vor veni semă-

ntorile și vom începe și semănatul.

E bine că oamenii se odihneau și ei un timp, dar ar fi fost bine să oprească și motoarele, toate cite erau. Numai că tractorul lui Ion Buican torcea mai departe în timp ce el stătea la soare, consuma în gol, adică, acum cind penuria de carburanți îngrijorează planeta.

— De ce nu-l opriți?
— Nu am pornire, răspunde mecanizatorul Ion Buican. Ne lipsește un electrician.

— Și dacă lipsește electricianul cine trebuie să repare pornirea?
— Trebuie el să repare pornirea, sint de părere ceilalți mecanizatori, dar opinia lor se manifestă din păcate abia acum cind e consemnată pentru acest raportaj și nu, așa cum era firesc, de la început, evitîndu-se astfel risipa de carburanți pe care o produce acum tractorul lui Ion Buican.

Fără acest punct critic, și la C.A.P. Rociu treburile merg bine: terenul e lucrat bine, nivelat, se lucrează în flux continuu, cu formații specializate, de pregătire a terenului, de semănat, de erbicidat, oamenii lucrează zi-lumină, vin în cimp la ora 5 și pleacă, zic ei și noi îi credem, la orele 20 și 22 chiar. Gomoii se scoală la ora 4, zice, vine cu bicicleta de la Gliganu de Sus, de 12 ani vine așa împreună cu alți 12 mecanizatori și asigură recoltetele cooperativei, ale lor. Mai ales de anul ăsta, zic ei, responsabilitatea mecanizatorilor a crescut mult, a crescut și interesul, pentru că sint retribuți în raport de cantitatea și calitatea producției de cereale pe care o obțin. Adică, auzim tot de la ei dar nu pentru prima oară, după muncă și răsplată. Și dacă ne gîndim și la indemnurile adresate argeșenilor de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, de a lucra mai bine, mai repede și mai economic, indemnuri adresate cu prilejul recentei vizite de lucru în județul Argeș, atunci avem garanția fermă că din nou oamenii muncii din acest județ vor fi în fruntea campaniei agricole de primăvară.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

alege. Dar e valoros, pentru că e succulent și nu mai trebuie să-l cumpăr. În felul ăsta, dacă plec pe la 1 octombrie și vin la 1 ianuarie, îmi micșorez cheltuielile pentru iernat, adică nu mai cheltui pe fin și pe porumb decit pînă la sfîrșitul lui martie, cind dă farba.

— Acum unde ții oile?
— În locul meu, unde am fineața. Sint cu băiatul, acolo. Acolo fac și tîrlirea. Că îngrășămîntea astalaltă, chimică, dacă o dai într-un an și în al doilea an nu mai dai, în locul ăsta al nostru e ca varul nestins. S-a făcut zgură.

— Cum adică?
— Dacă l-ai obișnuit la îngrășămînt chimică și i-ai dat o dată, anul ăsta s-a făcut un tîrcol de iarbă parcă abia ceva mai mare, dar pe urmă, dacă nu-i mai dai, nu se mai face nici cit se făcea înainte. Pe cind îngrășămîntea naturală își ține efectul 5 ani de zile. Dar unde-s atîtea animale ca să dreagă atîtea terenuri la noi aiea?! Unde-s atîtea animale?

— Înțeleg că sint multe terenuri care s'arăcesc...
— Mai mult de-alea, decit de-alelalte, că singurul leac ca să crești animale este, cum să vă spun, să crești animale. Dacă problema asta cu pășunea s-ar rezolva...

— Iar vorbești despre asta, Am impresia că e una dintre cele mai importante probleme.
— Chiar cea mai importantă. Pentru că, v-am spus, se dă o suprafață de teren, dar poate că din 20 de hectare am 7 de cătină sau de ienupăr, și acelea nu se pășunează, domne.

— Și e considerată pășune, adică în actele primăriei contează că poți să crești pe ea animale?
— Da, sigur. E considerată, dar nu e pășunabilă nici cu sufletul.

— Bine, dar în multe locuri pășunile s-au degradat, s-au produs eroziuni, trebuie lăstate și cătina care s-a întins, și ienupărul, ca să mai țină terenurile.
— Cel mai bine ar fi să se corecteze torenții ăștia ca să se producă un echilibru și să nu mai fie nici atîtea alunecări de teren. Dar și mai urgent e alt necaz: că pășunile, astea amenajate, însămințate, se suspendă cîțiva ani.

— Ți-am zis că e un necaz, e o bucurie. E bine că sint însămințate, reamenajate. O știi și dumneata.
— Nu, necazul e altul: că, pînă peste cîțiva ani, cind pășunile astea or să fie date iar în exploatare, unde ducem animalele? De aceea Ocolul silvic e bine să cedeze puțin din terenul de pășunat, că e interesul tuturor. Și să se pună în practică ce a zis tovarășul Nicolae Ceaușescu la Brașov, să folosim și finetele din pădure. Silvicul să cedeze niște terenuri admisiibile și chiar bune și chiar reale de pășunat, să se ducă oamenii, să se mai împingă un pic în teritoriul ăla măcar pînă astalaltul iese de sub protejare și după aia iar să revină oamenii în teritoriul lor. Că ar ieși un folos și de la noi.

...În privința asta, nu încapă nici o îndoială. După cum ne spunea și Serafim Vilcan, secretar adiunct al comitetului comunal de partid, Stan St. Lăbunț este unul dintre oamenii cei mai de nădejde din Paltin cind este vorba de încheierea contractelor la fondul de stat, contracte pe care nu numai că le încheie, dar le și respectă, de douăzeci de ani și mai bine.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

se laude și să poată să dea un exemplu și la alții, ca să zică: cum, domne, tu nu poți face dar uite, Lăbunț de ce-a făcut? Dar eu știu că-i greu și pentru primărie să-i impace pe toți. Noi avem pășuni pe Tojan, pe Lapos, pe Mișina, pe Crimu, da-s foarte neproductive. O parte din Tojan îi bun. Și Crimu-i bun, foarte bun de producție. E o vorbă ciobănească: iarbă aducătoare. Adică aduce lapte. Acolo așa-i dar pe Mișina-i foarte rău. E numai negară, părul porcului, așa se zice pe la noi. O iarbă seacă, uscată, cum îi bidineaua, cum îi părul de pe bidinea, nailonul ăla. A fost suprainsămîntată, dar n-a dat rezultate.

— Și-atunci cum s-ar putea crește aici mai multe animale?
— Mai mult s-ar putea în felul următor: să se facă niște exemple, cum am zis, cu niște oameni care au bunăvoință și se trudesă să facă și ei ceva. Să se facă niște exemple și să se spună fiecăruia dintre noi: domne, cite vrei să crești? Na-ți terenul ăsta! Dar să fie bineînțeles amenajat suficient, nu calculat la metru, că-mi calculează 10 sau 20 de oi la hectar, să zic, și ne echivalează cu cimpul. Păi la noi e cimp?!
— Chiar se echivalează așa?
— Păi da, de multe ori așa se calculează. La imasă la noi d-aia nu se dă producție, și dacă se dau 4 kilograme maximum de caș. Zice: 10 oi la hectar, Gata! Ai atîtea hectare, bagi 500 de oi. Păi dacă mă uit, uități-vă că e în fața noastră, aiea, coasta aia plină de cătină, se zice că e „hectar”, însă acolo nu intră nici iepurele, dar oaia! Păi animalul ocolește, să zic, două hec-

tare, dar acolo, în alea două hectare, e pus la socoteală că el trebuie să pășuneze. Însă oaia nu mănincă, domne, că scrie undeva că trebuie să mănince. Dar n-ai atîtea hectare? Ți-am dat 50 de hectare! Și ele nu sint decit 12, poate, pe care oile intr-adevăr mănincă, să am pretenții să cer de la ele. Așa că ce să facem? Pe urmă pădurile trebuie să fie și ele bine curățate, ocoalele silvice prea au abuzat.

— Cum?
— Au abuzat. De exemplu, să vă spun, chiar lasă de dorit că cele mai bune și cele mai bune terenuri de pășunat sint ocupate de ocoalele silvice. Eu înțeleg că li se dă și lor un plan pe care trebuie să-l facă, fiindcă așa e bine, însă brigadierul nu se duce pe ripă, tovarășe, el zice: băieți, ia intrăți aici, i-a băgat într-o poiană unde trebuia să mănince 100 de oi, poate, într-o vară; au plantat-o, au ple-

utiliza.

— Am dat de trei ori cu discul, răs-

pund ei, și acum puserăm grapele și dăm și cu grapele. Peste o oră vor veni semă-

ntorile și vom începe și semănatul.

E bine că oamenii se odihneau și ei un timp, dar ar fi fost bine să oprească și motoarele, toate cite erau. Numai că tractorul lui Ion Buican torcea mai departe în timp ce el stătea la soare, consuma în gol, adică, acum cind penuria de carburanți îngrijorează planeta.

— De ce nu-l opriți?
— Nu am pornire, răspunde mecanizatorul Ion Buican. Ne lipsește un electrician.

— Și dacă lipsește electricianul cine trebuie să repare pornirea?
— Trebuie el să repare pornirea, sint de părere ceilalți mecanizatori, dar opinia lor se manifestă din păcate abia acum cind e consemnată pentru acest raportaj și nu, așa cum era firesc, de la început, evitîndu-se astfel risipa de carburanți pe care o produce acum tractorul lui Ion Buican.

Fără acest punct critic, și la C.A.P. Rociu treburile merg bine: terenul e lucrat bine, nivelat, se lucrează în flux continuu, cu formații specializate, de pregătire a terenului, de semănat, de erbicidat, oamenii lucrează zi-lumină, vin în cimp la ora 5 și pleacă, zic ei și noi îi credem, la orele 20 și 22 chiar. Gomoii se scoală la ora 4, zice, vine cu bicicleta de la Gliganu de Sus, de 12 ani vine așa împreună cu alți 12 mecanizatori și asigură recoltetele cooperativei, ale lor. Mai ales de anul ăsta, zic ei, responsabilitatea mecanizatorilor a crescut mult, a crescut și interesul, pentru că sint retribuți în raport de cantitatea și calitatea producției de cereale pe care o obțin. Adică, auzim tot de la ei dar nu pentru prima oară, după muncă și răsplată. Și dacă ne gîndim și la indemnurile adresate argeșenilor de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, de a lucra mai bine, mai repede și mai economic, indemnuri adresate cu prilejul recentei vizite de lucru în județul Argeș, atunci avem garanția fermă că din nou oamenii muncii din acest județ vor fi în fruntea campaniei agricole de primăvară.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

— De ce?, întrebăm.

Ieri a fost soare, puteai să te lași ispitit și să faci plajă aici, pe ogoarele argeșene, deși numai timp pentru plajă nu e acum. Azi susceptibilitatea noastră se confirmă: bate vînt rece, e frig și ești tentat să crezi că bobul de porumb e va chirci sub brazdă. Dar sub brazdă, aflăm de la inginerul Trandafir Chivu, temperatura e ridicată, foarte bună de semănat porumbul, fapt pentru care inginerul Chivu, șef de fermă la Telești, a venit să dea o mină de ajutor aici, pe tarlalele fermei vegetale nr. 2.

— Dv. ați terminat de însămințat? In-

treb.

— Numai o parcelă și, pentru că deocamdată nu am front de lucru, am venit să-i dau o mină de ajutor la erbicidare colegei mele, ingineră Ioana Predescu.

C.A.P. Costești, unde ne aflăm, are o suprafață de 2640 hectare teren arabil, din care cu porumb se vor însămința 680 hectare. Acum se lucrează la fermele Zorile, Costești, Telești; pămîntul e neted ca palma, sămînța e încorporată bine în sol, se vor evita bălțirile. Mecanizatorii Emil Costache și Marin Constantin, realizînd o viteză zilnică de 20 hectare față de 15 în grafic, ne asigură că vor termina semănatul, pe tarlalele lor, „miine seară”. Pentru asta intră cu semănătorile în brazdă la ora 6.30 și ies din brazdă la orele 20. Anul

**Portul —
un orașel
ce cuprinde
toate întâmplările
care alcătuiesc
viata**

Ioan Pasidea, căpitan de rangul 1; născut la 11 iunie 1927 în comuna Teaca, așezare aflată la hotarul dintre Bistrița-Năsăud și Mureș; absolvent al facultății muncitorești (prima serie) în 1950 și al Academiei tehnice militare în 1956, specialitatea construcții de nave; din 1987, comandant unic al portului Constanța.

— Se spune că ardelenii se despart de casă doar în concediu și atunci destul de greu. Dv. cum v-ați împăcat cu marea distanță dintre mare și Ardeal?
— Când am plecat noi, totii care ne numeam Pasidea, din Teaca, eu aveam pe atunci doar doi ani, tata, ca un bun ardelenian nu renunța la un gând: să munceas-

că și să facă rost de bani ca să-și cumpere pământ. Dar am ajuns la București, am dat de asfalt, iar tata s-a calificat telefonist, meserie bună și de viitor. În ceea ce privește istoria cu marea, să știți că ardelenii au iubit-o totdeauna, cam cum iubesc dobrogenii muntele sau măcar cum îi duc dorul, s-au făcut și marinari și constructori de nave, după cum observați, lucruri greu de realizat numai într-un concediu.

— Ce este portul Constanța?
— Un fel de orașel internațional, cu vreo treizeci de mii de suflete, fără a socoti șantierul naval, care cuprinde cam toate întâmplările ce alcătuiesc viața și unde se munceste adeseori contracronometru, fiindcă, iată un exemplu, orice zi în plus la descărcarea unui vas înseamnă bani pierduți. Portul Constanța este un organism economic complex care prin activitatea sa participă la desfășurarea comerțului nostru exterior. De fapt, aici sînt șapte porturi, fiecare însemnând o întreprindere economică subordonată unui minister. Ușor de înțeles, aici se află și agenții comerciale, vamă, reprezentanțe ale unor companii străine.

— Ce vechime are portul Constanța?
— Activitate portuară există de peste două mii de ani, dar istoria modernă a portului începe la sfîrșitul secolului trecut, cînd, după mai multe încercări de concesionare a lucrărilor de către o societate de companii străine, statul român i le-a încredințat inginerului Anghel Saligny. Construcția podului a durat pînă în anul 1909 și aici Saligny a introdus pentru prima oară în România piloții și radierele din beton armat în construcțiile portuare. De fapt, în câteva cuvinte, Constanța s-a dezvoltat după Războiul de independență de la 1877. Imediat s-a construit și calea ferată Constanța — Cernavodă, și s-a început și podul peste Dunăre.

— Ce credeți că s-ar fi întîmplat dacă România nu avea ieșire la mare?
— Ieșire la mare nu înseamnă numai port. În toată istoria țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost primul conducător care a înțeles foarte exact marelui avantaj de a avea deschidere la mare. Și iată că astăzi 70 la sută din comerțul ex-

terior al României se desfășoară pe mare. Secretarul general al partidului a indicat dezvoltarea a două ramuri, flotă și porturi, și astfel, în ultimul deceniu și jumătate, portul Constanța, construcțiile navale și tot ceea ce ține de acest domeniu de activitate a cunoscut un avînt deosebit.

— Care sînt reperele acestei dezvoltări?
— Suprafața incintei portului, precum și lungimea drumurilor au crescut de trei ori, numărul danelor de patru ori, iar lungimea căilor ferate de șapte ori. În ceea ce privește flota, în 1965, aveam 32 de nave cu o capacitate totală de 142 500 t.d.w., iar în 1980, numărul navelor a fost 179, cu o capacitate de 2 592 000 t.d.w. Zilnic, vin și pleacă zece nave, acest lucru însemnînd 80 000 tone marfă operată.

— Cum se vede comerțul nostru exterior din acest colț de țară care este Constanța?
— O bună parte din hărnicia și priceperea noastră se poate observa numai din activitățile portuare. Chiar dacă nu știi nimic despre puterea economică a României. E un fapt cunoscut: importăm materii prime și exportăm, în general, mărfuri cu un înalt grad de prelucrare. Creșterea flotei noastre, zecile și zecile de pavilioane străine, care au putut fi văzute de-a lungul anilor în portul Constanța, reflectă limpede nu doar puterea economică a țării, dar și politica noastră externă, politică inițiată în ultimii șaisprezece ani de tovarășul Nicolae Ceaușescu, politică deschisă către întreaga lume. În 1965, traficul de mărfuri ajungea la opt milioane și jumătate tone marfă, iar în 1980 el a fost de cinci ori mai mare. Comentariile nu mai pot adăuga mare lucru.

— Spuneți că în port lucrează aproximativ treizeci de mii de oameni. Care este viața lor?
— Aici sînt două aspecte. Oamenii care lucrează în port locuiesc în Constanța. Fie că s-au născut aici, fie că au venit din alte părți, ei sînt conștienți și în ceea ce privește viața constanțenilor, dezvoltarea orașului, a județului vorbeste de la sine. Cit despre viața oamenilor muncii din port vă pot spune că s-a schimbat în măsura în care s-au schimbat multe în activitatea portului. A crescut calificarea

oamenilor și a scăzut cantitatea de muncă fizică prin introducerea mecanizării, prin modernizarea sistemului de operare la nave. Dar, ca să fiu sincer, este încă loc pentru mai bine. Indicațiile secretarului general al partidului s-au referit în permanență la viața oamenilor, la introducerea metodelor moderne de operare la nave într-o măsură mai mare, pentru reducerea totală a efortului fizic al docherilor. Spuneam că în acest sens mai trebuie muncit. Unele ministere din cele care au activități în port au rămas datoare. De exemplu, nici pînă în ziua de azi problema paletizării nu este rezolvată. De aici, efort fizic totuși mare și cheltuieli sporite.

— Cum a început anul 1981 în portul Constanța?
— Luna ianuarie ne-a făcut multe greutăți. Timpul rău a continuat și în februarie. Am reușit pînă la urmă să depășim planul pe trimestrul întîii și să avem în martie o lună record: 868 000 tone mărfuri exportate.

— Pentru mulți, oricine poartă uniformă de marină, de ofițer de marină, este în mod automat un lup de mare. Cu dumneavoastră s-a mai pierdut o prejudecată, mi-ați spus că n-ați călătorit deloc pe mări și oceane. Dar la Teaca ați mai fost?
— Am fost, în concediu, și, deși iubesc Ardealul, îmi place mai mult în Bucovina și Moldova.

— De ce în Bucovina și Moldova?
— În Bucovina pentru că soarele este mai blînd decît pe malul mării și este mai mult liniște. În Bucovina și Moldova fiindcă aici mi-e mai aproape istoria, cum spune poetul, știți dv. care: „Din Bucovina un pic, / Din Univers mai tot restul, / Putnă și eu pot să jur / Sfînt e nord-estul“. Simt aici istoria mai aproape, deși la Constanța cineva spunea că, sub oraș, am putea descoperi un alt oraș. Ca să fiu cinstit, mereu am tinjîd după ceea ce îmi lipsea. În liniștea din nord îmi lipsește sunetul sirenelor, îmi lipsește oamenii din port pe care încerc să-i înțeleg mai bine, să-i sprijin, oameni cu care parcă aș fi de-o viață împreună.

RAZVAN BĂRBULESCU ■

Timpul muncii este tot timpul

(Urmare din pagina 1)

ondulat și confecții din carton, toate alcătuit, repet, o platformă industrială redu-tabilă.

— Cu alte cuvinte, s-a dat oamenilor de lucru. Cu aceleași cuvinte, pe niște foste maidane, se lăfăia acolo una din gropile de gunoi ale orașului, s-au ridicat fabrici și, în jurul fostului Talcioac, o mulțime de blocuri, un adevărat oraș, cum ziceați. Iarăși ne cerem scuze, iarăși vă poftim la cuvînt.

— Am schițat, ca să zic așa, noua industrie a sectorului. Această zonă a Capitalei mai cuprinde și câteva întreprinderi vechi, „23 August“, I.M.U.A.B., „Republica“, altele tînd mai ales de construcția de mașini. Multe din produsele noastre sînt, la nivelul economiei naționale, unicate. m-aș opri la strungurile carusel, la mașinile de rectificat, la locomotivele și compresoarele de la „23 August“, exemplele putînd, firește, continua.

— Simțim nevoia unei precizări. Așa sînd lucrurile, putem afirma că sectorul 3 are ca profil distinct construcția de mașini?
— Chiar dacă profilul respectiv predomină, sectorul a cunoscut și cunoaște o dezvoltare armonioasă, echilibrată, toate ramurile industriei fiind bine reprezentate în aria lui. Aș zice că sectorul 3 al Capitalei e, păstrînd proporțiile, o oglindă fidelă a dezvoltării întregii țări, aflată în cel mai fertil ceas al istoriei sale.

— E clar. Tovarășe prim-secretar, vechiul cincinal a fost încheiat cu fruntea sus. Cum a început cel în curs?
— Cu o depășire, pe primul trimestru, de 310 milioane de lei la producția marfă. Investițiile sînt, fără excepții, realizate, multe din ele înainte de termen. Asta nu vrea să însemne că n-avem și unele greutăți. Avem, dar ele nu sînt de neîn-lăturat.

— De pildă?
— În unele locuri, la I.M.U.A.B., la I.C.M.E., la întreprinderea textilă „7 Noiembrie“, la „23 August“ chiar, realizarea producției la export întîmpină încă greutăți, sînt probleme. Cauza cauzelor e lipsa de contracte, dar beneficiarii care au fost pierduți n-au fost pierduți întîmplător, asta e evident. Calitatea mai slabă a unor produse a condus la o asemenea situație neplăcută. Ajutați de Comitetul municipal de partid, de conducerile ministere-lor, încercăm să îndreptăm lucrurile din mers. Recent, într-o ședință de secretariat am analizat, la nivel de sector, cauzele și am stabilit măsuri politico-economice pentru mobilizarea tuturor energiilor, pentru recuperarea timpului pierdut. Inutil poate să mai spun, dar ședința a fost furtunoasă.

— În ce sens?
— Mai sînt unii care, în loc să caute soluții, caută motive. Din fericire, numărul acestora e tot mai mic. Mic, dar e. La fel a fost, iată, sar de la una la alta, și cu grădini.

— Ce-a fost cu grădini, tovarășe prim-secretar?
— Urmînd indicațiilor de partid am trecut la amenajarea oricărui petec de pămînt și avem azi, în sector, 80 de hectare de grădină, din care 25 sînt în grija unităților economice. Le lucrează

oamenii, după orele de program, la ieșirea din schimb. Ne-am propus ca, în cel mai scurt timp, întreprinderile să aibă, pe lingă cantine, și un chioșc la poartă, ie unde să poată omul, tocmai ieșit din schimb, să cumpere o roșie sau un castravete. Nu să mai piardă timpul la piață și, uneori, nici să nu găsească ce-i trebuie. Ideea a prins repede, dar n-a fost ușor. În orice domeniu, noul nu pătrunde cit ai bate din palme. Trebuie să te zbați pentru el, să te dai peste cap. Noi, o spun cinstit, așa am procedat, izbutînd să schimbăm mentalitatea unora care, cînd au auzit de grădini, s-au făcut foc?! Ce roșii, tovarășe, se vîitau, de roșii ne arde nouă, cînd avem de dat atîtea mașini?! Le-am explicat că una-i una și alta-i alta, că se pot face și mașini și roșii, ba chiar și gospodării anexă, au înțeles și s-au pus pe treabă. Rezultatele, palpabile, concrete, n-au întîrziat. În prezent, cantinele din sector, cele de la „23 August“, I.C.M.E., „Policolor“, „Flacăra roșie“, I.O.R., „Timpuri noi“, I.A.S.B., ultima deschisă recent, se aprovizionează din surse proprii. Pe de o parte, pe oameni îi costă mai puțin. Pe de alta, cantina nu mai depinde de alții și are, mereu, legume proaspete, carne. Vă repet însă, n-a fost ușor.

— Dați-ne un exemplu, se poate?
— Da, să nu uit. Hotărîsem, cu puțin timp în urmă, să amenajăm un parc pe strada Postăvarului, unde au fost niște cărămidării abandonate. După care, socotînd că sectorul are destule parcuri, am schimbat destinația celor 6 hectare și facem acolo o grădină de legume. Pînă la 1 Mai va fi gata.

— Am notat. Ne-ați rămas însă dator cu citeva exemple.
— N-am uitat. M-aș opri la I.O.R. Cînd am declanșat acțiunea au venit la mine directorul Renfe și secretarul de partid pe întreprindere, Mihai Turcescu, c-o fi, c-o păți, că ei nu pot, că sarcinile de producție sînt mari și așa mai departe. Văzînd că nu cedez, au plecat și s-au apucat de lucru, muncind mai bine ca alții, serioși, responsabili. Culmea e că, după ce și-au amenajat o grădină, acum caută spații libere, mai vor una! S-au lămurit că e în interesul lor, al oamenilor și, firește, n-au pierdut timpul. Înainte însă, i-am convins, că așa e azi.

— Cum e azi, tovarășe prim-secretar?
— Nu mai ajunge să-l chemi pe om și să-l pui să semneze un convocator. Să-i zici tu faci asta, tu faci aia, nu mai merge. Omul trebuie să se simtă aproape, iar datorită ta, de activist, e să-l atragi, să-l convingi, să-i explici. E exemplul pe care ni-l dă nouă, tuturor, zi de zi, ceas de ceas, neobosit, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Noi nu facem altceva decît să urmărim, la nivel de sector, acest exemplu, indicațiile celui dintîi bărbat al României socialiste. Dialogul nostru cu cetățenii sectorului e permanent și sincer, sugestiile și propunerile lor sînt tratate cu maximum de atenție.

— Chiar cu riscul de a ne rîpeta, dați-ne un exemplu.
— Avem, în prezent, 9 cantine muncitorești, ultima fiind cea de la I.A.S.B. Vom da în folosință, pînă la 1 Mai, una și la I.M.U.A.B., cea de la „Republica“, mai veche, aflîndu-se în curs de modernizare, capacitatea ei urmînd să se dubleze. În cel mai scurt timp vom amenaja o cantină pe lingă cooperativa „Arta populară“, asta la cererea lucrătorilor unităților. Tot așa, sensibilizați de cetățeni, am deschis, recent, terasele „Lipscani“ și „Rapsodia“ pe niște spații pe care, pînă luna trecută se depozitau gunoiaie menajere. Legați de asta, am să amintesc că n-a mai rămas mult pînă vom inaugura, în zona veche a sectorului, un bazar al cooperăției meșteșugărești, pe Lipscani.

— Apropo de cooperatie, v-am ruga să ne spuneți citeva cuvinte despre mica industrie, despre resursele și obiectivele ei în sectorul 3 al Capitalei.
— Ea va produce, anul acesta, de 4 miliarde, mai ales valorificînd materiile secundare rezultate în urma proceselor tehnologice din unitățile industriale. Nu de mult am organizat în acest sens o expoziție, la „23 August“, care consider că și-a atins scopul. Iată, veți zice, cu ce a început să se laude sectorul 3, cu o expoziție? N-a fost însă vorba numai de asta ci, plecînd de la etalarea unor produse, s-a declanșat un dialog fertil între industrie și comerț. S-au stabilit contacte și, mai mult decît atît, contracte, inițiativa noastră urmînd să fie preluată, din cite am înțeles, la nivel de Capitală. În materie de confecții, de pildă, se vor realiza, în 1981, 350 de milioane de lei din materiale recuperate. În metal, 25 la sută din producția U.C.M.B. va avea la bază aceeași sursă.

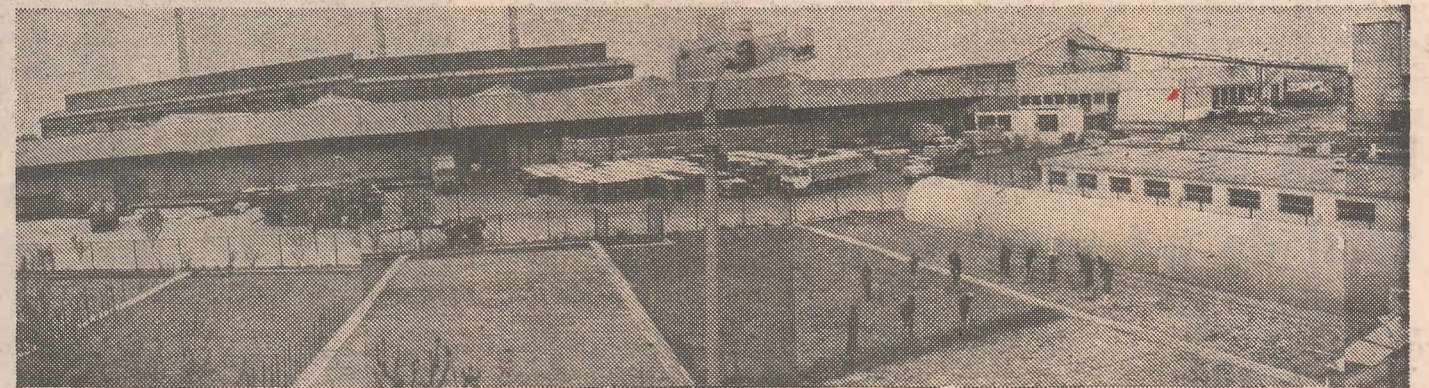
— Nu se va mai arunca nimic?
— Da, și încă ceva. În afara producției

specializate, fiecare întreprindere va avea obligația să facă, din materiale recuperate, produse de larg consum. Pîlnii, șurubelnițe, oglinzi, abajururi, jucării și așa mai departe, obiecte de care omul are nevoie curent și care nu totdeauna se găsesc în număr suficient. Întreprinderile vor contracta cu comerțul și, pe acest fundament, e de așteptat ca gama de produse de uz gospodăresc să se diversifice.

— Care e părerea dumneavoastră, rezervele sînt mari?
— Foarte mari. Din păcate, nu toate întreprinderile cunosc exact situația. De regulă, ce nu gospodăresc, nu prezintă. Ascund și, ca să nu aibă bătaie de cap, aruncă. Vom pune însă, cit de curînd, ordine și în acest domeniu. Pe robinețele risipiei nu va mai curge, vă asigur, nici o picătură.

— Așa să fie. Stimate tovarășe prim-secretar Vasile Carolică, nu putem încheia acest dialog fără a lua în discuție și problema construcției de locuințe. Zicem asta gîndînd că Titan e cel mai mare cartier de blocuri din Capitală și, probabil, din țară. Cit s-a construit aici, cit se va mai construi?
— Titanul are peste 100 de mii de apartamente, din care o treime date în folosință în intervalul ultimului cincinal. Ritmul construcției va fi menținut, pentru anul în curs fiind prevăzute 3 712 apartamente, cele mai multe în zona Șulea, Laborator, Dristor, în jurul întreprinderii „Miraj“. În viitor, va fi atacată și zona centrală, Văcărești, Dudești, Sfîntu Gheorghe. În paralel, firește, vom acorda o atenție deosebită spațiilor comerciale, piețelor etc.

— Sînt acestea, acum, la nivelul pretențiilor?
— La al pretențiilor, da. La al numărului de locuitori, nu. Prima urgență au fost blocurile, le-am făcut. A venit vremea spațiilor comerciale, le vom face. Avem proiecte ambițioase în acest domeniu, ca și în altele. Vom amenaja zona de agrement Cernica, dotînd-o cu o estradă pe care, săptămînal, vor evolua formațiile artistice ale sectorului. Se lucrează la mărirea capacității grădini de vară „Gloria“, aflată lingă ștrandul cu același nume capabil să primească, vara, 15 mii de oameni. Drept urmare, grădina va găzdui nu doar filme, ci și spectacole mai pretențioase, teatre de renume, „Glu-lești“, „Comedia“, urmînd să se producă aici. Timpul liber al cetățenilor e tot mai mult în atenția noastră, căutăm și găsim soluții și în această direcție.

Grădini de legume ciștigă, iată, tot mai mult teren pe platforma industrială Dudești. Cea din imagine aparține întreprinderii de articole din sticlărie.

STAREA DRUMURILOR

Vom începe citind câteva cifre culese din anuarele statistice, care demonstrează fără putință de tăgădat dezvoltarea rețelei rutiere a țării, urmând curba ascendentă a întregii economii românești. Astfel, dacă în anul 1945 lungimea drumurilor naționale era de 12 071 km, din care drumurile modernizate măsurau numai 902 km, în 1965 din cei 11 514 km de drumuri, cele modernizate crescuseră la 7 381 km, pentru ca în 1980 întreaga rețea rutieră națională să se cifreze la 14 679 km, numai 419 km din aceste drumuri rămânând nemodernizate. Se observă cu ușurință că numai în ultimii 15 ani s-au modernizat și construit peste 7 000 km de drumuri, unele dintre ele „rezolvând” trasee de mare dificultate, cum sînt Transfăgărășanul, apoi șoselele Fieni — Sinaia (peste muntele Pădăchioșul), Drăgășani — Pitești, trecătoarea Prislop, po-

al fiecărui sector de drum. La traficul mediu anual de 3 500 autovehicule al rețelei noastre rutiere ar urma ca fiecare sector de drum să suporte cam la patru ani și jumătate o acoperire cu un covor asfaltic subțire (sub 3 cm grosime), iar la 7—9 ani să fie acoperit cu un nou covor asfaltic pe bînder (peste 6 cm grosime). Lucrurile sînt însă destul de departe de a se petrece astfel.

„În momentul de față, ne spunea Constantin Nisipașu, șeful serviciului de întreținere drumuri din cadrul M.T.T.C., peste 6 000 de kilometri de drumuri naționale au durată de exploatare depășită. Sigur, cea mai mare parte dintre ele sînt folosite în continuare, dar degradările se accentuează de la un an la altul, iar costurile pentru reparații cresc astfel considerabil. Pe unde am putut — ținînd seama și de consecințele ce le are asupra

dreapta sau spre stînga, prin băltoacele care nu se adînciseră chiar într-atît încît să îngroape în ele mașina pe jumătate. Aflînd atunci că 18 unități agricole aduc în fiecare an diferite produse, și în primul rînd cereale, la această bază avînd o capacitate de 100 000 de tone, și gîndindu-ne că oricît ar fi de bine etanșezate miile de autocamioane tot se mai poate întîmpla să se scurgă și să se piardă ceva din griul sau porumbul muncit din greu, am zis că vom reveni. Din fericire, drumul arată astăzi mult mai bine și desigur că dacă răspunderea pentru felul cum arată înainte apăsa pe umerii primarului comunei Buceșani, Chițu Stancu, atunci lauda pentru înfățișarea de-acum a drumului i se cuvine. De asemenea, aceluiași, fiindcă el în primul rînd a avut grija zecilor de mașini care au adus balast din albia Argeșului, Neajlovului și Dimbovnicului. Mai greu, zice el, se păstrează legătura cu satul aparținător Goleasca, fiindcă de cînd s-a rupt podul de peste Neajlov mașinile trebuie să facă un ocol lung, de vreo 25 de kilometri, abătîndu-se prin alte două comune, Roata și Mirșa.

Pornim să facem și noi acest ocol pînă în satul cu pricina și o vreme străbătem, fără grijă de-a nimeri în vreo hirtoapă, drumul național ce urcă de la Giurgiu, în nord, și se întinde pe teritoriul comunei pe o distanță de 9 kilometri.

Un personaj simpatizat de localnici, care-l numesc Barbosul, iar pe numele-i adevărat se cheamă Mircea Macovei, își face, se vede, bine și conștiințios meseria, ca tehnician la districtul Buceșani răspunzător de un segment al drumului național. Chiar la ieșirea din Buceșani însă depășim o căruță cu covilîr trecută parcă prin foc și ape, cu cal cu tot, staționată și ocupînd drumul pe jumătate. Costelivul călăt, al cărui păr, ca de leu, neșesălat de-un veac, ne putea face să credem că stăpînul lui îl urăște pur și simplu, mesteca, lehametisit parcă și el de viața de care a avut parte, o mină de coceni risipiți pe asfalt. Stăpînul, de profesie spoitor din Bolnatinul din Vale, privește ca prin ceață tăpșanul din dreapta drumului și zice că nu s-a gîndit să-și tragă căruța acolo. Îl credem, fiindcă e clar că fiecare gîndește cît poate. Nu-l credem însă în privința numelui, Marin Ion, pe care-l declară. Nu-l credem și bine facem, pentru că, mai tîrziu, plutonierul Constantin Gale, pe care-l rugasem să-i afle adevărata identitate, avea să ne spună că numele adevărat al călătorului este, de fapt, Curt Ion, iar nevastă-sa se numește nu Vasilia, așa cum spusese el, și nici Leana, cum spusese ea, ci Maria. În trecut fie zis, ne exprimăm însă dezamăgirea că o astfel de contravenție n-a fost sancționată cum se cuvenea — amenda s-ar fi putut ridica pînă la 300 de lei, spune primarul — și credem că rămîne totuși o nedreptate ca autoritățile din Buceșani să stea cu ochii-n patru, și chiar în patruzeci și patru, pe un grup de ciobani din Vaideeni — Vilcea care trecuseră pe acolo cu câteva mii de oi, în vreme ce fapta de a bloca un drum național avea să fie trecută cu vederea. Însă din locul unde drumul național ce urcă dinspre Giurgiu către Găești se intersectează cu drumul județean ce merge dinspre Bolnatinul din Vale către Roata, începem să credem că o civilizație a drumului, ca să-i zicem astfel, înseamnă nu numai modul de a-l folosi, dar și felul de a-l construi sau întreține.

Pînă la Roata, și mai departe de Roata, către Mirșa, „Volga” primarului din Buceșani scrijele din toate încheieturile, în ciuda fabricației ei solide, și călătorul grăbit înțeleg repede că pe-aici n-are rost să se mai grăbească, fiindcă timpul recuperat pe porțiunile de asfalt rămase netede este iarăși pierdut prin repetatele coborîșuri și șușuri din gropi, astfel încît deprinde înțelepciunea bătrînilor care știau cînd pleacă la drum, dar de ajuns la capăt știau că or să ajungă numai atunci cînd chiar și ajungeau.

La intrarea în Mirșa, adică într-un punct de pe drumul județean 601, Roata — Vi-

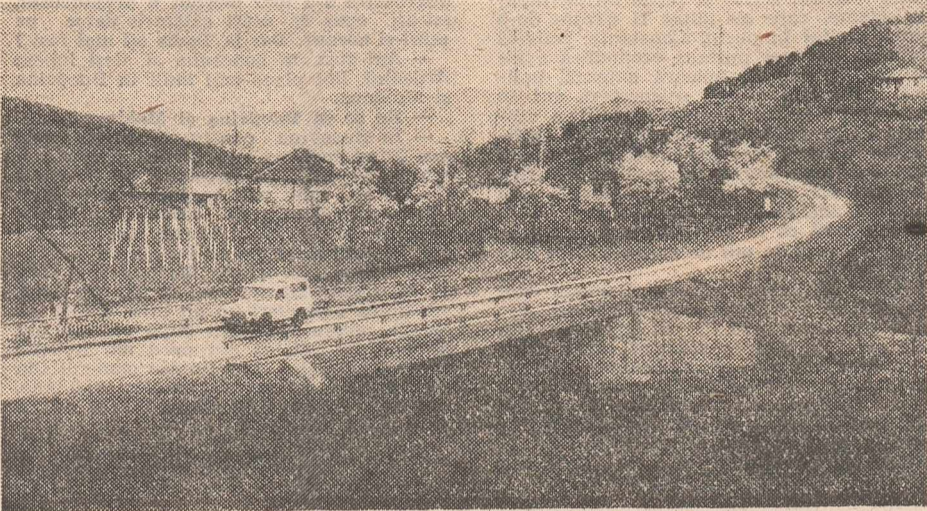
dele, întîlnim un grup de muncitori care se străduiesc să repare acolo ce poate fi reparat. Ei aparțin de Direcția de drumuri și poduri Giurgiu, secția Bolnatinul din Vale, lotul Angheliești. Ion Preda, șeful echipei alcătuite din zece oameni, toți din comuna apropiată, Cartojani, ne spune că „atunci cînd drumul se faianțează, de vină este terasamentul, iar cariile apar datorită materialului necorespunzător”. Nu-i greu de văzut, pe-aici apar amîndouă efectele și deci (nu-i greu de înțeles) pentru ca ele să apară, s-au manifestat cu siguranță amîndouă cauzele.

La rîndu-i, Ion Mares ne spune că el a luerat și la drumul național și la cel județean. La primul, zice, peste șoseaua veche, bătută de sute de ani, s-a adăugat ceva balast. Apoi s-a pus un strat de vreo 20 de centimetri de beton cu ciment. După aceea a fost turnat primul strat de asfalt, numit binder, cu o grosime de 12 centimetri și la urmă a fost întins stratul asfaltului de uzură, gros și el de vreo 6 centimetri. Or, la drumul județean amîndouă straturile de asfalt au vreo 8 centimetri. Așa se și explică de ce un drum e mai bun decît celălalt. Și, vorba meșterului Ion Preda: „Nu-i totuna dacă-mi cumpăr pantalonii de doc, de 50 de lei, sau pantalonii de 400. S-ar putea să fiu avantațat dacă-i cumpăr mai scumpi, ca să nu mai stau pe urmă să-i tot cirpesc”.

În privința stîlpilor parapeți de pe marginea drumului, în care se vor fi potolit și trezit beția alcoolică sau beția vitezei multor șoferi nu vedem ce am putea adăuga. Acești stîlpi destinați să dea un plus de siguranță dar și de frumusețe drumului sînt nu numai nevoșii, dar și, în parte, dezrădăcinați și strîmbi, cu traversele dintre ei rupte, parcă ieșiți de curînd din raza suflului provocat de explozia unei bombe. De stîlpii aceștia, zic muncitorii echipei lui Ion Preda, ei nici nu se ating. Fîndcă, explică ei, nu e planificat să-i repare. Așadar, n-au materiale, și chiar dacă muncitorii ar vrea, din proprie inițiativă, să mai îndrepte pe ici pe colo lucrurile (acolo unde nici n-ar fi necesare materiale de construcție) ei tot nu se hotărăsă s-o facă pentru că, operația nefiind planificată, n-ar putea fi plătită. Încît oamenii își văd de treabă și fac ce li se spune să facă. Atît.

Dincolo de Mirșa, din drumul județean modernizat, asfaltat, ce duce mai departe către Videle, ne abatem la stînga, către satul Goleasca, pe un drum județean nemodernizat, pe care chiar dacă te umpli de praf, cel puțin nu mai ești nevoit să te strecoari printr-o puzderie de gropi. La Neajlov, vedem că podul despre care ne vorbise la început primarul Chițu Stancu se află aproape de darea în funcțiune. Cei doi meșteri, Marin Dogaru și Nicolae Moraru — membri ai echipei aceluiași Ion Preda — începuseră să bată podurile groase, de stejar, ceea ce înseamnă că în câteva săptămîni cei din satul Goleasca vor putea merge în satul de centru al comunei, la Buceșani, pe un drum drept, de vreo 10 kilometri, iar nu ocolind vreo 25. Acest ocol ei îl tot fac de astă-vară și pînă acum. „Atunci, zice primarul, a trecut pe aici un șofer de la Constanta, cu un camion de vreo zece tone. Cum scria și pe tabla indicatoare, podul rezista doar la trei tone. De trecut a trecut și camionul acela mai greu, însă cum a ajuns pe mal, în urma lui podul s-a înclinat pe o parte, că se rupseseră sub el niște stîlpi. Lucrarea de refacere a început astă-iarnă și în curînd, cum se vede, va fi restabilită circulația pe teritoriul comunei”. În felul acesta, cei din Goleasca nu vor mai fi nevoiți să treacă de fiecare dată prin Mirșa și Roata, pe acel drum asfaltat, care de fapt e mai lung decît arată bornele kilometrice, fiindcă el trebuie parcurs în zigzag fie pe verticală, la intrarea și ieșirea din gropi, fie pe orizontală, cînd în dreapta și cînd în stînga acestui drum de-a lungul căruia cel mai bine este, ca să zicem așa, să mergi cu avionul.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Nici măcar un kilometru nu desparte cele două comune vecine din județul Buzău: Cănești și Scorțoasa. Drumul care le traversează este însă o carte de vizită a gospodarilor

dul rutier peste Dunăre, la Giurgeni — Vadul Oii, și altele, între care și prima autostradă românească, legînd Piteștiul cu Capitala.

În general se poate aprecia că s-a asigurat astfel o rețea rutieră echilibrată, capabilă să răspundă funcțional cerințelor de transport tot mai mari ale economiei naționale. Va trebui de asemenea să reținem că sistemul drumurilor naționale nu reprezintă decît circa 30 la sută din rețeaua rutieră totală a țării, în cadrul căreia mai intră o multime de drumuri de interes județean sau local. Cu toate acestea, mai bine de 80 la sută din traficul auto al țării se desfășoară pe cei 14 679 km de drumuri naționale, dintre care o parte au primit între timp denumirea de șosele internaționale, cum sînt drumurile europene E 15, E 20 sau E 95.

În privința traficului, orice conducător auto știe foarte bine, în ultimii ani în țara noastră s-a produs o adevărată explozie în circulația rutieră, la care au contribuit atît creșterea nivelului de trai al populației, cît și necesitățile de transport mereu crescînde ale economiei naționale. Este deci limpede că sistemul rutier românesc poate fi socotit drept o mare avuție națională, formată din mijloace fixe ce sînt necesare ca aerul economiei țării.

Aceste „mijloace fixe”, ca și păstrăm termenul economic, sînt desigur supuse intemperțiilor, ca și solicitărilor tot mai intense, ca urmare a creșterii traficului și a greutății sporite pe osile autocamionelor. „Închipuiți-vă, ne spunea de curînd Nicolae Albu, inginer-șef al Direcției de drumuri și poduri Brașov, o punte de lemn pe care trec câteva sute de copii în fiecare zi. Puntea poate rezista astfel ani întregi, dar dacă la un moment dat apare un adult de 130 kg lemnul pîrîie, se crapă sau chiar se poate rupe! Situația e destul de asemănătoare și cu drumurile, pe care au început de cîțiva ani să circule autocamioane grele, care depășesc 16 tone pe osie. Am cîntit odată un studiu, în care se susținea că o singură trecere a unei autobasculante de 5 tone, încărcată la maximum, echivalează cu 100 000 de treceri pe același sector de drum ale unor autoturisme obișnuite!”

Nu e numai asta. În vederea menținerii în stare de viabilitate corespunzătoare a rețelei de drumuri, pe baza unor studii și observații de comportament în exploatare, ministerul de resort a elaborat un normativ de întreținere și reparații, în care periodicitatea de întreținere și reparații curente este dată de traficul mediu

rețelei de drumuri naționale reducerea cotei de bitum pe anu curent cu 40 000 de tone față de repartițiile aprobate în 1930 — am dispus să fie urgentate lucrările de reparații, respectiv planurile de gropi, ca și tratamentele bituminoase. Din păcate, pentru încadrarea în cotele de bitum aprobate, nu vom putea executa anul acesta decît 176 km de consolidări îmbrăcămînti asfaltice din cei 799 prevăzuți în programul elaborat pentru recuperarea întîrzierii la reparații. În acest fel, lungimea drumurilor naționale cu termen de exploatare depășit cu peste 5—10 ani, va crește la peste 7 100 km la sfîrșitul anului, cu consecințele negative cunoscute asupra traficului rutier (reducerea vitezei de circulație, nesiguranța în exploatare, consum sporit de carburanți, închideri de circulație, prelungirea distanțelor de parcurs etc.). Mai mult decît atît, este clar că o serie de sectoare ale drumurilor naționale, însumînd circa 850 km, avînd degradări accentuate, se vor transforma practic, după o perioadă de exploatare de 1—4 ani, în drumuri pietruite sau de pămînt”.

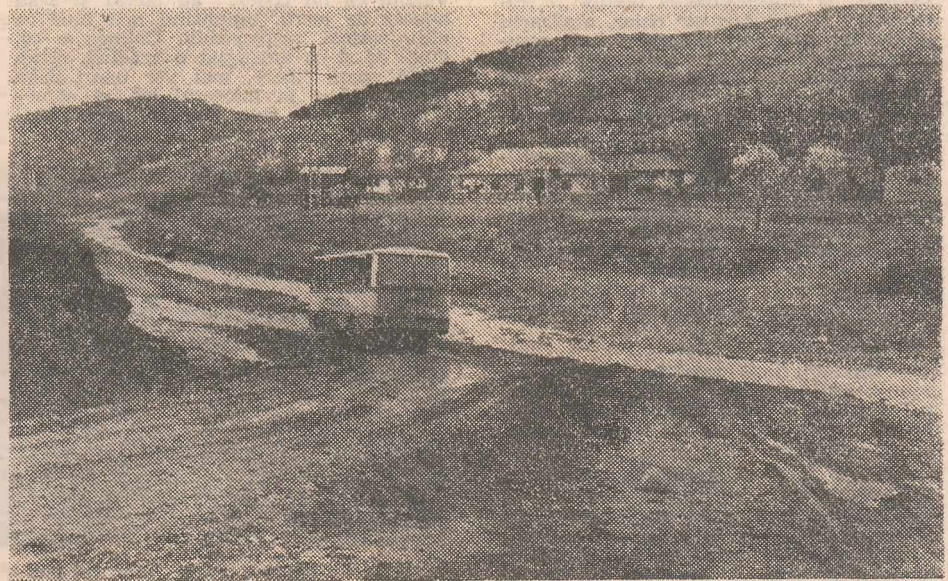
Starea de urgență în care se găsește unele din drumurile naționale impune așadar importante schimbări în ceea ce privește menținerea viabilității rețelei rutiere, necesită ideii tehnice noi, soluții noi. Întîrziînd, consecințele devin tot mai grave sau, cum spunea inginerul Constantin Nisipașu, om cu 28 de ani la activ în sectorul drumurilor, „mai tîrziu va fi... prea tîrziu!” În fapt, costurile de refacere a drumurilor neconsolidate la termen pot crește considerabil, întîrzierile în aplicarea măsurilor de consolidare față de momentul optim conducînd la creșteri ale costului de readucere în starea normală de exploatare de 1,6 pînă la 5 ori. S-a calculat de către un institut de specialitate că pierderile în economia țării, ca urmare a condițiilor de circulație necorespunzătoare (estimate la nivelul anului trecut), se ridică la aproape 3 miliarde lei, 255,1 milioane litri carburanți și 102 200 bucăți anvelope. Sînt, iată, argumente care pledează din plin asupra necesității reanalizării posibilităților de întreținere și reparații ale drumurilor naționale, aceste căi vitale ale țării care formează o importantă avuție națională. Avem circa 35 000 de oameni ai muncii în sectorul drumurilor care pot și trebuie să lucreze mai mult pentru menținerea în cît mai bună stare a șoselelor României.

DUMITRU GRAUR ■

Modul de a folosi drumul, felul de a-l construi și întreține

În urmă cu vreo lună și ceva, dacă ai fi coborît în curtea Bazel de recepție din Vadu Lat, județul Giurgiu, cu parașuta, ori dacă ai fi ajuns acolo pe drumul, cam de un kilometru, care leagă baza de recepție de șoseaua asfaltată, ar fi fost

același act de curaj. Drumul, ca o salbă de lacuri, impunea cunoașterea strictă a unor consemne, încît unui străin i-ar fi fost absolut necesar, drept ghid, un om de-al locului, ca să poată și la vremea potrivită cînd să manevreze volanul spre

Omul, drumul și vehiculul

Doctorul inginer Nicolae Nistor este unul dintre specialiștii noștri de frunte în domeniul traficului rutier. Cădrul didactic la Facultatea de transporturi a politehnicii bucureștene și cercetător științific la Institutul de cercetări terotehnice București, el este autor sau coautor al unor lucrări de bază: „Teoria traficului rutier și siguranța circulației”, „Bazele teoretice ale traficului rutier”, și tot el a organizat simpozionul cu participare națională „Om, strada, vehiculul”, — înțelegându-se prin stradă nu numai arterele dinăuntrul localităților, ci drumurile țării în general. Nicolae Nistor le privește îndeosebi prin prisma transporturilor auto. Este un punct de vedere care merită cunoscut, având în vedere implicațiile pentru economia națională.

Au fost efectuate măsurători minuțioase, cu aparatul specială, pe șoselele care duc din București spre Alexandria, Giurgiu, Oltenița, Pitești, Ploiești, Urziceni, precum și pe trasee mai lungi: București-Bacău, București-Focșani, București-Brașov și în restul țării. Ce s-a constatat?

În general, îmbrăcămintea (partea carosabilă) a drumurilor permite în prezent o circulație mai mult sau mai puțin normală, o capacitate de transport în concordanță cu cea proiectată. Pot fi citate, în acest sens, șoselele București-Ploiești, Buzău-Focșani, Adjud-Bacău, Hirsova-Constanța etc. Totuși pe multe, prea multe artere rutiere, s-au produs degradări ale îmbrăcămintei ca urmare a agenților externi (zăpadă, ploale, mijloace de dezapezire tehnice și chimice) care nu au fost remediate. Este vorba și de neglijență, de lipsă de spirit gospodăresc al autorităților locale și poate, în unele cazuri — argumentează interlocutorul nostru — și de economii păgubitoare. De ce, se va vedea mai încolo. Deocamdată, câteva exemple de drumuri „inadmisibil de prost întreținute”: tronsoane întregi pe arterele București-Alexandria, București-Pitești, Urziceni-Slobozia; sub orice critică este drumul București-Buftenă-Ploiești; de asemenea într-o stare precară se află drumurile Tecuci-Birlad, Roșiori-Călată, cele din zona Gheorghe Gheorghiu-Dej, Deda-Sărățel etc. Și nu este vorba doar de deteriorări „line” pe porțiuni mai mari, cu influență mai mică asupra autovehiculelor, ci de gropi, de spărturi în îmbrăcămintea drumului. Or, este lucru știut că o spărtură neremediată imediat are tendința să se mărească, ea determină și alte breșe în suprafața din jur, mai mult solicitată.

În unele cazuri, starea nesatisfăcătoare a drumurilor se datorează și unor cauze de ordin mai general și anume deficiențelor apărute, într-o măsură mai mare, pe toată linia — ca să spunem așa — adică începând cu proiectul și sfârșind cu execuția: cazul magistralei București-Pitești, dar în discuția noastră, doctorul inginer Nistor a stăruit mai mult asupra acelor aspecte negative izvorând din neglijență și din lipsă de spirit gospodăresc în întreținerea drumurilor. Consecințe: defecțiunea prematură a autovehiculelor, în special a sistemului de direcție și rulare, a suspensiei și chiar a caroseriei:

— Am efectuat un studiu de fiabilitate a acestor agregate esențiale și trebuie să

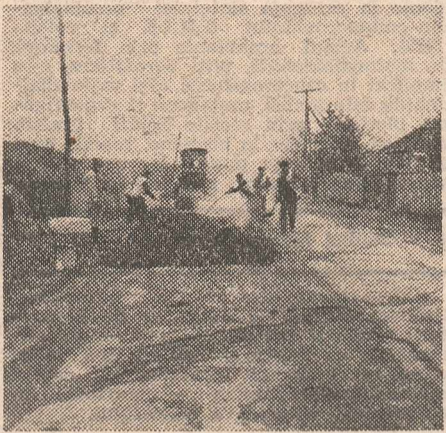

În fața întreprinderii textile din Buzău, doi muncitori necalificați amenajează terenul pe care vor semăna flori. Au săpat și greblat, dar gunoiul, adunat în câteva roabe, l-au aruncat pe marginea trotuarului, în stație, unde era o groapă pe care aveau de gând să o astupe cu balast. I-a fost lenă lui Dumitru Panoiu să dea foc gunoiului sau o fi vrut să facă economie de balast? Cert este că gunoiul putrezește și... iarăși se face groapă în asfalt.

mărturisim că noi înșine, oameni de specialitate, am fost surprinși. Este la mintea oricui că un vehicul care merge pe un drum mai prost se uzează mai repede, dar magnitudinea acestor deteriorări ne-a uimit. Astfel, datorită stării drumurilor, durata de viață a amortizoarelor este redusă cu 60%, a suspensiei (perne de aer, bușe, arcuri) cu 70%, a pneurilor cu 65% (în cazul acesta intervine însă și calitatea cauciucurilor, nu numai factorul „drum”).

— Care sînt efectele asupra consumului de carburanți și lubrifianti?

— Efortul de tracțiune orizontal pe o „îmbrăcămintă” în bună stare se poate dubla pe un drum rău: de la 15 kgf t la 30, ceea ce antrenează aproape dublarea consumului de carburanți și lubrifiant (ulei de motor). Motivele sînt cunoscute de orice conducător auto: trecerea nejus-

Deși a plouat și e simbătă spre prinz, pe drumul județean 102 F, în satul Joseni, Buzău, echipa maistrului Pletea toarnă plombe și covorașe de asfalt. Din respect pentru munca și banul cîștigat cu trudă, disciplina contează foarte mult în viața echipei.

tificată de la o viteză superioară de mers la alta inferioară, demarările dese (consum mare!), datorate stării drumurilor. Motoarele turate sînt silite să meargă în ceea ce specialistii numesc „zonă neeconomică”, la „polul neeconomic de funcționare a motorului”. Dincolo de acești termeni tehnici trebuie însă să vedem valurile de benzină care se ırosesc. Aceași situație la lubrifianti: motorul se supraîncălzește, uleiul își pierde calitățile de ungere.

— La cît estimați pierderile ce rezultă din deteriorarea prematură a motoarelor autovehiculelor ca urmare a stării nesatisfăcătoare a unor drumuri? Altfel spus: cît costă repararea drumului, cît costă repararea motorului?

— Am făcut un calcul. După cum am arătat mai înainte, defecțiunile cele mai dese intervin la direcții, suspensii, cutia de viteză, motor. Reparațiile și combustibilul ırosit ca urmare a stării drumurilor costă cam de 45—50 de ori mai mult decît repararea și buna întreținere a șoselelor. Este desigur un calcul aproximativ care însă dă un ordin de mărime pe care noi îl credem just și asupra căruia merită să reflectăm. Călătorului îi sãde bine cu drumurile bune.

— Criza mondială a petrolului are implicații majore și asupra problemei pe care o discutăm. Acesta este un fapt peste care nu putem trece, și el îngreunează, în mod absolut obiectiv, aprovizionarea cu asfalt și cu alte componente esențiale ale construcției și întreținerii drumurilor. Mulți dintre interlocutorii noștri au ridicat această problemă.

— După părerea mea și după anumite estimări, România dispune și în prezent de suficiente surse de materiale și materii prime pentru construcția și întreținerea „fondului” de drumuri. Important este să le gospodărim cum trebuie și să fie repartizate cît mai chibzuit, potrivit necesităților economiei naționale, drumurile reprezentînd și ele o prioritate. Pe de altă parte, se impune o cercetare mai aprofundată pe linia găsirii și producerii economice a unor înlocuitori de asfalt. Un singur exemplu: deși la prima vedere betonul apare mai scump decît asfaltul, durata lui de viață face ca utilizarea sa pentru drumuri să prezinte interes economic și, bineînțeles, constructiv. O dovadă este și propria noastră experiență: am putea cita, în acest sens, modul de comportare a părții betonate a magistralei București-Pitești față de restul degradat al șoselei, nrecum și arterele Cimpina — Breaza — Comarnic, Rimnicu-Sărat — Buzău. Desigur, problema este mai complexă și nu o adîncesc aci, nu am făcut decît s-o menționez. Dar mai sînt multe idei noi pe plan mondial (de pildă folosirea unor aditivi care măresc rezistența îmbrăcămintei drumului chiar în lipsa asfaltului) față de care ar trebui să se manifeste mai multă receptivitate. În final, repet, se desprinde însemnătatea de orim ordin, tocmai în aceste condiții obiective mai grele, a spiritului gospodăresc. Doar așa vom putea progresa... pe drumul cel bun.

LIONEL NITESCU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

Ora mugurilor și a piureului de urzici

Festivalul gastronomic al primăverii

Brillat-Savarin are un aforism. În paranteză fie spus, Brillat-Savarin are atît de multe aforisme încît elevul unei școli comerciale scria, într-un extemporal, că francezul a inventat aforismul și nu savarina. Aforismul la care ne referim sună astfel: „Descoperirea unui nou fel de mîncare valorează pentru om mai mult decît descoperirea unei stele” și, se spune, n-a fost contestat de nici un astronom flămînd. Pînă una alta însă, adevărul de mai sus a mobilizat 19 maeștri în arta culinară din București, care, după asidue pregătiri, au deschis simbătă, la restaurantul Berlin, prima ediție a Festivalului gastronomic al primăverii.

Pregătît cu pasiune și pricepere de 19 oameni cu temelnice școli culinare la căpătîi, cu multă experiență și bun renume în numeroase orașe ale lumii, festivalul s-a bucurat de un mare succes din trei motive. Primul: maeștrii au venit la balul care a urmat împreună cu nevestele, chestiune inedită oarecum deoarece nevestele începeau să creadă din ce în ce mai puțin în munca de zile și nopți care premerge deschiderea unei expoziții culinare, fiind bintuite de tot felul de gînduri; al doilea: fantezia și bunul-gust, care au stîrnit atîta admirație la Paris, Amsterdam, New York, Praga, Hamburg, Frankfurt (unde, la ultima olimpiadă foarte albă a maeștrilor artei culinare, noiembrie 1980, echipa României a obținut cinci medalii de aur și trofeul Tava de argint) etc. s-au desfășurat în voie și pe malurile Dimboviței; al treilea: cu acest festival se reînvie o tradiție, aceea a balurilor de odinioară, balul bucătarilor, al cofetarilor, minunate prilejuri pentru prosperitatea brașnelor și bucuria meseriașilor, un semn în plus al solidarității de muncă.

Astfel, simbătă seara, după închiderea expoziției, s-a dansat în familie, iar exponatele dichisite cu multă grijă pentru privirile vizitatorilor au luat drumul fireasc al oricărei mîncări, respectîndu-se cu strictețe un principiu, descoperit, bineînțeles, tot de Brillat-Savarin, potrivit căruia, la orice masă, trebuie să începi cu cel mai greu preparat și să termini cu cel mai ușor.

Au fost maeștri în arta culinară de la Capșa și Berlin, de la Intercontinental și Lido, de la Cina și Athénée Palace, de la Continental și Nord Hotel. Unul dintre organizatori, Constantin Sandu, bucătar șef la Berlin, președinte al Asociației bu-

cătarilor și cofetarilor din România, ne mărturisea că expoziția și-a dorit „o bătaie mai lungă”. Fiecare vizitator a primit un chestionar pentru o testare a gusturilor, „preparatele fiind făcute în cea mai mare parte din legume, carne de pasăre și pește și avînd prețuri rezonabile”.

Ștefan Lăzărescu, unul dintre ultimii capșîști autentici „în funcțiune”, șeful restaurantului Capșa, care a incurajat și sprijinit ideea festivalului cu expoziție și bal, se arăta încîntat de reușită: „Mă bucură că se reia o tradiție. Apoi, expoziția este binevenită pentru că, știm bine, oamenii s-au cam săturat (și nu de azi de ieri, n.n.) de veșnica friptură și cele trei-patru feluri de mîncare, aceleași oferite de prea multe restaurante din țară. Acum e primăvară, iar la Capșa se vind foarte bine și mazărea bătută și ciorba de Iobodă și piureul de urzici. Dealtfel, la ultima olimpiadă internațională, băieții noștri au cules atîta aur și argint și datorită priceperii lor în a pregăti mese ușoare și bogate în vitamine, desigur, cu gust și talent, ca în expoziția de azi”.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Cronica șoselei

„A murit cu dreptatea de partea lui!”

Într-o casă nu prea mare dar bine îngrijită, chiar cochetă — din comuna Ostra, județul Suceava —, locuiește șoferul I.N., în vîrstă de 27 de ani, împreună cu soția și socrii.

Curățenia casei din vale este parcă o expresie a vieții curate și cinstite a celor care locuiesc în ea.

Cît privește tînărul șofer, comportarea sa corectă în toate împrejurările, firea sa liniștită și modestia care-l caracterizează, i-au atras aprecierea conducerii autobazel și simpatia colegilor. Unii mai hitri îi spuneau chiar uneori: „Fii, măi, Ioane și tu mai bărbat, ce dracu, parca-i fi o fată mare!”

Pățania lui Ion confirmă zicala: „În circulație nu-i nevoie să greșești de două ori!”

Conducea întotdeauna prudent, ponderat, respectîndu-i pe toți care foloseau drumul. Cu alte cuvinte, corectitudinea din viață își găsea expresie și în modul de a pilota autobasculanta.

În ziua cu pricina intrase în schimbul II. Nu era obosit. La serviciu îl conduseseră un coleg, cu mașina, după ce la ședința de pregătire profesională șeful de coloană le prezentase cu lux de amănunte evenimentele rutiere din ultima perioadă și-l atenționase asupra particularităților traficului din zona unde aveau să circule.

Ion a făcut o cursă de la Frasin pînă la Ostra. A ieșit din curtea depozitului de minereu și nu a parcurs decît 200 de metri pînă la locul unde a comis accidentul.

„În fața mea, spunea I.N., circula o altă autobasculantă. Nu-mi dau seama cum distanța dintre noi s-a redus atît de mult. La un moment dat, un sac din plastic luat de vînt mi-a acoperit parbrizul. Am avut concomitent impresia că cel din față a frînat. Virind la stînga, am făcut cea mai proastă manevră care puteam s-o fac. Cînd am văzut autoturismul, mi-am dat seama că totul e pierdut. Dacă îmi continuam mersul pe aceeași direcție, îl loveam pe cel dinaintea mea. Ce putea să fie, faruri sparte, cel mult un radiator

fărîmat. Dar așa? M-am nenorocit pe mine și pe ai mei”.

În accident au pierit 3 oameni. Șoferul și 2 ocupanți — călători ocazionali din autoturismul Dacia 1300 care rula din sens opus.

Primele cercetări au stabilit că V.I. care se afla la volanul autovehiculului ușor a avut timpul și spațiul necesar pentru a ieși din calea colosului care se îndrepta spre el, dar n-a făcut-o.

V.I., un tip cam îndărătnic. După ce a ieșit la pensie se ocupa destul de frecvent cu transportul de autostopiști și, în ciuda vîrstei care îndeamnă întotdeauna spre o conduită mai ponderată, inclusiv la volan, rula, de regulă, cu viteze mari, periculoase.

„Nu mă înscriu la A.C.R., ce e obligatoriu?” „Nu-mi montez și nu port centuri de siguranță pînă nu mă va obliga legea!” „Dacă sînt cu dreptatea de partea mea pe drum, nu mă dau la o parte, pentru nimic în lume, fie ce-o fi!” spunea adesea pensionarul. „Cum adică, mă, Victore, o asemenea gîndire? — îi spunea un prieten; poate să fie o situație, de exemplu, cînd deși tu ai respectat legea, dacă nu reduci viteza sau nu te duci spre dreapta, devii un om mort. Adică să mori cu dreptatea de partea ta?” „Da, să mor”.

Și a murit!

VICTOR BEDA ■

Primim la redacție o comunicare științifică de o deosebită importanță. O publicăm pentru cititorii noștri de toate zilele și pentru specialiștii interesați de problemă. Ea aduce noi argumente în sprijinul unei descoperiri pe care noi o deținem de mai mult de un deceniu și jumătate

HIDROCHINONA ȘI CANCERUL

Hidrochinona este un metabolit — substanță naturală antioxidantă — prezentă pe scara filogenetică — de la bacterii la om. Ea este din punct de vedere chimic 1,4 — benzendiol sau un dihidroxifenol. În metabolism participă la reacțiile de oxidare-reducere, cu transformare în chinonă și cu numeroase efecte biologice, între care și acțiunea antioxidantă contra peroxidizilor cancerigeni. Cuvinte cheie : hidrochinonă, redox, antioxidant, cancer.

1. — Introducere

Hidrochinona este un produs natural, care a fost realizat și sintetic, fiind utilizat în diferite domenii de activitate, inclusiv în medicină, ca medicament în deosebi în bolile de piele, contra melanoamelor. La noi în țară, dr. Mihai Leontopol utilizează de 16 ani hidrochinona în cancer — o prioritate mondială, explicată biochimic prin lucrarea de față.

2. — Prepararea hidrochinonei

Prepararea hidrochinonei are loc — după un brevet japonez — din fenoli și peroxizi (H_2O_2 , hidroperoxizi organici etc.), printr-o reacție, care are loc — foarte probabil — și în organismul uman (Yokoyama și colab., 1979).

O altă metodă prevede prepararea hidrochinonei prin oxidarea electrochimică a fenolului ($0,227 \text{ mol/dm}^3$), cu $0,1 \text{ M}$ acid sulfuric, cu un potențial de anod de $2,2 \text{ V}$, față de S.C.E. Soluția rezultată conține $0,178 \text{ M}$ hidrochinonă, cu un randament de 80% de transformare a fenolului și cu un consum de 30 kW pentru 1 kg de hidrochinonă (FLESZAR și PLOSZYNSKA, 1979).

Hidrochinona se formează $2-4 \text{ mol/100eV}$. La radioliza soluțiilor apoase de fenol provenite din apele reziduale, cînd se formează și H_2O_2 $1,2 \text{ mol/100 eV}$, la un pH de $6,5$ la $5,0$, numai în prezența aerului, căci în atmosferă de heliu nu se formează H_2O_2 — din O_2 și H_2O — (BRUSENTEVA și colab., 1971).

3. — Proprietățile fizico-chimice și biologice ale hidrochinonei

Aceste proprietăți determină acțiunea antioxidantă a hidrochinonei și implicit cea anticancerogenă — descompunind peroxizii.

3.1. — Proprietățile fizice ale hidrochinonei

Hidrochinona este o substanță albă, cristalizată, solubilă în apă și alcool. Solubilitatea sa în apă permite acțiunea sa în mediile biologice.

3.2. — Proprietățile chimice ale hidrochinonei

Cea mai importantă proprietate chimică a hidrochinonei este acțiunea sa antioxidantă asupra peroxidizilor — cancerigeni. Studiul comparativ al hidrochinonei, resorcinei și cateholului a arătat că dihidroxifenolul — în poziția para (hidrochinona) este cel mai activ ca antioxidant proprietate pe care nu o are dihidroxifenolul — în poziția meta (resorcina) — cel mai puțin activ contra peroxidului de hidrogen din produsele lactate, depozitate la 37°C , timp de 150 de zile. Un al doilea grup fenolic ($-OH$) crește activitatea și metilarea grupului fenolic o scade. Deci, activitatea antioxidantă (anticancerogenă) va domina la hidrochinonă, față de derivații săi (GUPTA și colab., 1979).

Energetica și cinetica de reducere a oxigenului la H_2O_2 de către hidrochinonă este urmată de oxidarea degradativă a chinonei formate. Studii experimentale au arătat mecanismul de hidroxilare biochimică. Energetica cuplării reacției redox implică prezența H_2O_2 și a radicalului ion de peroxid (BUVET și LE PORT, 1980).

Hidrochinona reacționează cu oximiglobina și formează metmioglobina — similară cu methemoglobina. La pH $8,2$ valoarea k este de $4 \times 10^{-1} \text{ M}^{-1} \text{ s}^{-1}$. Mecanismul de reacție implică reducerea moleculei de oxigen (O_2) — cu doi electroni — la peroxid cu concomitentă oxidare a proteinei și a hidrochinonei. Această capacitate dublă de reacție poate fi importantă în procesele de transfer de electroni în biologie (EATON și WILSON, 1979).

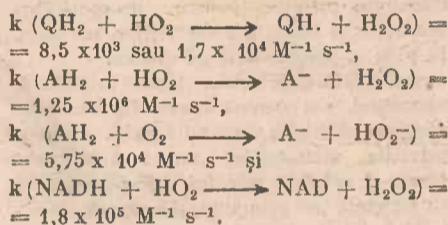
Cinetica fotooxidării hidrochinonei în apă — în concentrații poluante — a fost studiată în legătură cu transformarea sa în chinonă (RAMAKRISHNA și SUBRAMANIAN, 1979).

FRITZ și HARTMAN (1951) au determinat potențialul redox al hidrochinonei și chinonei și diferența energiilor de rezonanță.

Hidrochinona are o activitate inhibitoare asupra oxidării luminolului — din lignina sodică — de către H_2O_2 , asupra căruia acționează și : chinona, fenolul etc. (BURLAKOV și CHIUPKA, 1979).

KHARASH și colab. (1950) au arătat că hidrochinona descompune H_2O_2 și hidroperoxidul, mai ales în mediu acid. Aceștia sint implicați în cancerogenează, ca și mediul acid-intracelular, care o favorizează.

La un simpozion internațional de cancerogenează chimică din 1979, NADEZHIN și DUNFORD au subliniat că oxidarea hidrochinonei (QH_2), a acidului ascorbic (AH_2) și a NADH, de către radicali peroxidici, a fost studiată cu ajutorul fotolizei și s-a măsurat rata constantelor, care au fost :

Ei au arătat, în altă lucrare, că acidul ascorbic dă anion de ascorbat.

3.3. — Proprietățile biologice ale hidrochinonei

Hidrochinona (în soluție $0,1-0,25\%$) a stabilizat — prin acțiunea sa antioxidantă — o soluție de glutaraldehidă (de circa 22%), a cărei descompunere a scăzut după 14 zile, cu circa 24% , la 5°C , și la pH de $7,5$ la $8,5$ (JANKO și colab., 1978).

DIRR și colab. (1959) au constatat că hidrochinona și chinona — metabolitul hidrochinonei — a inhibat aldolaza — enzimă glicolitică crescută în cancer (prin metoda Warburg și Christian).

Hidrochinona și cateholul au inhibat oxidarea acidului indolacetic — din rădăcinile de mazăre —, în timp ce fenolul și resorcina nu au avut acest efect. Acest fapt se datorește inhibării oxidazei acidului indolacetic de către hidrochinonă sau de către chinonele care apar prin oxidarea cateholului (UGREKELIDZE și TSEVELIDZE, 1970).

MILLER și SMITH (1970) au observat că hidrochinona epuizează glutatiunul, înainte ca să se producă mici cantități de methemoglobină.

Hidrochinona a fost oxidată la chinonă, de către metaloporfirine cu Co, Cu etc. — cu metalul legat la esterii. Experiența sugerează posibilitatea reacției dintre metaloporfirinele umane și hidrochinonă (YAMAKITA și KAYAKAWA, 1980).

KESEL și HANDRICK (1980) au constatat că unii complecși de porfirină ferică — cu spin înalt binuclear — conțin di-anioni de hidrochinonă, care formează punți de legătură.

DOSKOCIL (1950) a stabilit că hidrochinona a fost oxidată la chinonă și hidrochinonă, de către oxigenul atmosferic (O_2), în prezența $o-C_6H_4(OH)_2$ și a tirozinazei — implicată în metabolismul tirozinei.

Acțiunea tirozinazei asupra hidrochinonei seamănă cu acțiunea acestei enzime asupra fenolilor monohidroxi. Hidrochinona preia oxigenul (GREGG și NELSON, 1940).

OHTA și NAKAI (1979) au arătat că hidrochinona a inhibat reacția de degradare a triptofanului, în timpul hidrolizei acide — cu HCl — a proteinelor, indicînd că este implicat un mecanism de radical liber.

Subunitățile de hidrochinonă din melanină sint inhibate — puțin — de către oxigenul consumat, reacție care este influențată de către : pH, iluminare, prezența catalizatorilor etc. (SARNA și colab., 1980).

Hidrochinona — ca donor de electroni — a acționat ca inhibitor al enzimei dopamin-beta-hidroxilază ($EC^{1.4.17.1}$). Inhibiția este necompetitivă față de acidul ascorbic și este competitivă față de tiramină. Acțiunea inhibitorie este datorită interacțiunii cu o enzimă redusă și a fost dependentă de gradul de protonare al grupului în enzimă la un pK_a de $5,3$ (ROSENBERG și colab., 1980).

GOUGH și LEOPOLDT (1980) au studiat transportul de oxigen și hidrochinonă prin membranele hidrofiele, cu ajutorul unui electrod disc rotativ, acoperit cu o

membrană, electrod care obișnuie este utilizat la analiza oxigenului.

Hidrochinona a fost folosită drept cofactor pentru tamponul de EDTA, la studiul cineticii de oxidare a acidului arahidonic în prezența sintetazei prostaglandin-endoperoxidului (LILLE și colab., 1979). Acidul arahidonic prin formarea de malondialdehidă, prin peroxidare, este implicat în cancerogenează, căci malondialdehidă este toxică, mutagenă și cancerigenă, blocînd prin reacție Schiff funcția aminică, mai ales la proteine, reacție care explică formarea proteinelor cu catene scurte (Bence-Jones), prezente în cancer.

4. — Studii filogenetici al hidrochinonei

Hidrochinona este prezentă în metabolișmele tuturor viețuitoarelor de la bacterii la om și atît cea exogenă — din alimentația cu fructe și legume, mai ales, cît și cea endogenă — formată în cadrul metabolismului uman — contribuie la combaterea naturală a cancerului.

4.1. — Hidrochinona și microorganismele, ciupercile

Hidrochinona în soluție de 15% zahăr, în care au fost liofilizate celulele de *E. coli*, a eliminat efectul letal al oxigenului (FABIAN și colab., 1969).

SOGO (1940) a studiat acțiunea dezinfectantă a sărurilor de hidrochinonă asupra Stafilococului piogen auriu, la Proteus vulgaris, la Bacillus tifosus și la Vibriionul holerei și a considerat că hidrochinona este activă datorită faptului că este un derivat cu funcțiile fenolice în poziția para și că este un dihidroxifenol.

Celule de Candida albicans au fost crescute pe medii suplimentate cu hidrochinonă, ceea ce a dus la creșterea ergosterolului cu 26% , pe cînd la suplimentarea cu acid ascorbic — tot antioxidant — a dus la scăderea ergosterolului cu 16% , dovada unor metabolișme diferite. (SINGH și colab., 1979)

Același colectiv a stabilit că hidrochinona scade preluarea de aminoacizi, din mediul de cultură al Candidiei albicans, la lizină, glicină, acid glutaric, prolină, metionină și serină, pe cînd acidul ascorbic are acțiune inversă și crește preluarea unor aminoacizi ca cei menționați mai sus. Preluarea aminoacizilor : fenilalanină și leucină nu este influențată de suplimentarea cu hidrochinonă și acid ascorbic a mediilor de cultură la Candida albicans. Autorii consideră că există o corelație între preluarea aminoacizilor și ergosterol. Rata fluxului de K^+ nu este corelată cu preluarea de aminoacizi, de către celulele de Candida albicans.

KARASEVICH și SEMENOV (1980) au stabilit că hidrochinona ($0,20-0,25\%$) într-un mediu mineral face să crească bine Candida tropicalis care poate tolera pînă la $0,7-0,9\%$ hidrochinonă. Concentrații mai mari de hidrochinonă au fost inhibitoare. Totuși, treceri succesive la concentrații de $0,5$, $1,5$ și de $2,5\%$ hidrochinonă au dus la adaptarea celulelor de Candida tropicalis la hidrochinonă în concentrații mai ridicate. Aceste variante au avut drept caracteristică : o scurtă fază de întîrziere, absența producerii de chinonă, în urma transformării hidrochinonei și o activitate crescută a enzimei fenolmonooxigenază.

JAYACHANDRAN (1980) a constatat că hidrochinona a inhibat creșterea in vitro la Azotobacter, ca și formarea de polizaharide, respirația celulară și fixarea de azot.

Hidrochinona și azotitul — rezultat din oxidarea enzimatică a nitrofenolului, de către specii de Moraxella, crescute în număr activat, la adăugarea de NAD, în prezența oxigenului (O_2) și a nucleotidelor piridinice reduce ; au fost oxidate, de către enzima monooxigenaza, care a produs grupe $-OH$ — pentru formarea hidrochinonei, din grupele $-NO_2$ ale nitrofenolului (SPAIN și colab., 1979).

În India, RASTOGI și colab. (1979) au stabilit că hidrochinona a accelerat procesul de formare a biogazului din gunoii de bivol.

Microorganismele care poluează estuarul de la Rio de Janeiro, în Brazilia, din genul Candida, Cryptococcus, Trichosporon și Rhodotorula au metabolizat hidrochinonă (PINTO și colab., 1979).

4.2. — Hidrochinona și plantele

Oamenii prin consumul de legume și fructe ingeră și fenolii naturali, inclusiv hidrochinona. Antioxidanții fenolici sint folosiți ca aditivi alimentari pentru con-

sumul uman. Un grup de substanțe fenolice din această grupă sint și derivații acizilor hidroxicinamici : acidul cafeic, acidul ferulic etc., care au fost recent experimentați contra neoplaziei, ca inhibitori ai cancerogenezei chimice, indusă cu benzo (a)—piren, la șoareci femele ICR/Ha. Dintre derivații studiați, cel mai activ a fost p-metiloxifenolul și cel mai slab a fost 2-tert butilhidrochinona (WATTENBERG și colab., 1980).

YAMASHITA și colab. (1971) au stabilit că sistemul reductor hidrochinonă-ascorbat, adăugat la tamponul Tris, a făcut ca cloroplastele să nu fie afectate la reacția Hill, de fotoalbire a carotenozilor și clorofiliei.

Hidrochinona — ca substanță care descompune radicalii liberi — a inhibat peroxidarea lipidelor și a vitaminei A din cloroplastii expuși la lumină. Vitamina A scade odată cu peroxidarea lipidelor în care este dizolvată. Vitamina A acționează ca agent de descompunere a radicalilor liberi la fotooxidarea cloroplastilor și formează un compus cu hidrochinonă : alfa-tocopherol-chinonă (YAMAUCHI și MATSUSHITA, 1979).

BICKOFF (1951) a subliniat că hidrochinona are o valoare medie (18), față de alți fenoli antioxidanți pentru caroten, cu valori între 9 și 31 .

Hidrochinona și acidul ascorbic — ca donori de electroni — au redus la lumină protorofilia, care a fost rezistentă la fotooxidare, în prezența chinonei. Radicalul anionic al protorofilei s-a format în timpul fotoreducerii și dă un semnal unic EPR (cu ΔH circa 8 E pentru acidul ascorbic și circa 11 E pentru hidrochinonă, $g=2$) și are o absorbție maximă la circa 470 nm (BUBLICENKO și colab., 1979).

EUSTIGNEEV și GAVRILOVA (1979) au constatat că o soluție de mică concentrație de hidrochinonă, la un pH sub 7 , și cu clorofilă (circa 10^{-5} M) expusă la lumină, dă un potențial foto puternic negativ. Rezultate similare se obțin cu chinonă ($2 \times 10^{-5} \text{ M}$) și feofitina a.

Hidrochinona a stimulat — ca și tiamina, acidul nicotinic etc. — pînă la 28% , germinarea semințelor de la diferite specii de : Poa, Festuca, Alopecurus, Agrostis, Sorghum etc. (CILKOVA, 1956).

Hidrochinona a fost identificată în frunzele de Grevillea robusta (LI și colab., 1979).

STOM și colab. (1979) la primul simpozion de cancerogenează chimică la plante, au arătat că hidrochinona este un metabolit al semințelor de porumb (Zea mais), ca și benzenul, fenolul, pirocateholul care provin din mediul exterior, de multe ori ca poluanți.

Hidrochinona servește la conservarea polenului de porumb și grîu și este antioxidant al acizilor grași polinesaturați, în lipsa antioxidanților naturali proprii polenului. În aceste condiții, polenul se autooxidează repede din cauza acizilor grași nesaturați, ceea ce duce la o viabilitate scăzută a polenului (MATHUR, 1978).

Activitatea enzimei nitrat reductază la germeții de grîu de primăvară din soiul Skala nu este afectată de către hidrochinonă, dar scade de $2-3$ ori prin tratare cu chinonă, ceea ce are ca rezultat, că nu se mai absoarbe de către plantă N amoniacal și din nitrat (GLYANKO și colab., 1970).

WALLACE și colab. (1980) au arătat că o concentrație mai mare (10^{-3} M) de hidrochinonă face să crească concentrația de fier și activitatea specifică a ^{59}Fe la boabele de soia (Glycine max.).

Hidrochinona și eugenolul au inhibat activitatea oxidazei acidului indolacetic, iar fenolul a stimulat acțiunea acestei enzime, la castravete. Fenolii liberi reglează nivelul de acid indolacetic, la semințele plantelor incolțite (PSENAK și colab., 1970).

SHEIKO (1978) a experimentat imersia semințelor de tomate, timp de 24 de ore, în soluții cu concentrații mici de hidrochinonă sau microelemente, pentru a stimula creșterea incolțirii și a nivelului de acid ascorbic foliar. Infecția fructelor a scăzut de la $6,1\%$ la $2,1-3,07\%$.

HENRY și colab. (1978) au studiat efectul compuşilor fenolici — inclusiv hidrochinonă — asupra peroxidazei și oxidazei polifenolice, la boabele de mazăre din varietatea Little Marvel.

Hidrochinona (soluție $0,025-0,05\%$) a fost studiată comparativ cu soluțiile de catehol și pirocatehol, utilizate $20-24$ de ore, la temperaturi de $40-45^\circ \text{C}$, pentru optimizarea fermentației petalelor de trandafir, la prepararea uleiului de trandafir (IVANOVA și colab., 1979).

În 1970, POLAK și OSWICIMSKA au identificat hidrochinonă din frunzele de Aretostafilos uva ursi și din Vaccinium vitis idaea, prin analiză cromatografică, fără a interfera cu arbutina.

TRESSL (1977) a identificat hidrochinona în diferite varietăți de cafea prăjită, alături de alți 30 de fenoli și dihidroxi-fenoli.

Compuși fenolici ca: hidrochinona, chinona și pirocateholul, în concentrație de 5×10^{-3} până la $2 \times 10^{-2} M$, au acționat asupra membranei de la planta *Nitella flexibilis*, în funcție de pH, concentrație ionică, intensitatea luminii și locul de aplicare (YURIN și colab., 1979).

IVANOVA și STOM (1980) au stabilit acțiunea de inhibare a enzimelor care conțin grupul tiol (-SH) — ca la succinat dehidrogenază și ATP-ază — din celulele plantelor *Nitella*, *Elodea*, și *Valesneria*, de către compuși fenolici. La aceste plante de apă, grupul -SH este blocat de către chinonele formate în urma oxidării compușilor fenolici. Scăderea funcției enzimatice a fost mai mare la polifenoli, care formează chinone, cum este cazul hidrochinonei, care formează chinonă. Gradul de inactivare al enzimelor este în funcție de capacitatea fenolilor de a oxida enzima dintr-o anumită plantă.

4. 3. — Hidrochinona, insectele și nevertebratele.

Hidrochinona acționează asupra sistemului nervos central — asupra transmisiei pre- și postsinaptice al insectei *Periplaneta americana* (CHAMBERS și ROWAN, 1980).

Concentrații de 0,1—1 mg/L de hidrochinonă au fost aproape toxice pentru *Daphnia magna* și *Dpulex* (GRECYANII și colab., 1978).

BLOKHINA și colab., (1978) au stabilit că hidrochinona în concentrație de $10^{-5} M/L$ nu a produs soc toxic la nevertebrata acvatică din lacul Baical: *Keratella quadrata*. Acțiunea toxică ar fi manifestată de către forma de chinonă a polifenolilor.

4. 4. — Hidrochinona și animalele.

EHRlich și colab. (1977) au arătat că perfuzia capilară artificială a celulelor de mamifer a fost utilizată pentru a verifica ca detector a substanțelor toxice — inclusiv hidrochinona. Hidrochinona acționează ca toxic, inhibitor al utilizării oxigenului, la celulele L 929, comparativ cu inhibiția asupra creșterii celulei.

CHAVIN și ABRAMOWITZ (1979) au constatat că hidrochinona a scăzut tirozinaza cu 68%, în celulele B-16, a crescut-o cu 57% în celulele S-91 și inițial a scăzut-o și apoi a crescut-o cu 149%, în celulele HP.

4. 4. 1. — Hidrochinona la șoarece.

ZHIRNOVA (1971) a stabilit că hidrochinona în concentrație de 5% a crescut indexul mitotic la epiteliul cornean de șoarece, numai dimineața, fără întârzierea diviziunii celulare, la stadiul de metafază. În timpul serilor, hidrochinona a produs o întârziere generală a mitozei. Numărul mitozelor patologice a fost mai mare seara.

Hidrochinona are efecte — melanocitice — asupra tirozinazei, AMPc, GMPc, și a sintezei proteinelor, a ADN și ARN, la

melanoma murină, cu producerea de alterări moleculare (CHAVIN și ABRAMOWITZ, 1979).

CHAVIN și colab. (1980) au stabilit că hidrochinona a mărit supraviețuirea și a scăzut incidența „primirei transplantelor” de melanom la șoarecele femeie BALB/c, fenomene considerate că au loc printr-un mecanism via ADN. Aceste rezultate sînt încurajatoare pentru îngrijirea melanomului, cu ajutorul agenților melanocitolitici, ca hidrochinona și alții.

4. 4. 2. — Hidrochinona la șobolani și coboi.

RICKERT și colab. (1979) au expus la 500 ppm benzen în aer șobolani masculi, care după 6 ore au avut în sine 11,5 mcg/g, în măduva oaselor 37,0 mcg/g și în grăsime 164,0 mcg/g. Fenolul rezultat din metabolizarea benzenului a fost cel mai important metabolit în măduva oaselor — mai devreme numai 19,4 mcg/g și mai târziu a dominat. Cateholul a fost prezent — ca metabolit — 13,0 mcg/g și hidrochinona 70,4 mcg/g. Concentrația acestor doi metaboliti (cateholul și hidrochinona) scade lent în primele 9 ore și ele persistă în măduva oaselor, timp mai îndelungat ca fenolul sau benzenul liber.

Hidrochinona administrată i.p. 0,5 g/kg, la șobolan a fost excretată prin urină, după 2—6 ore. Administrarea orală de infuzie de frunze de *Arctostafilos uva ursi* — echivalent cu 0,2 g de arbutină (kg) nu a dus la identificarea hidrochinonei în urină, probabil din cauză că arbutina a fost hidrolizată în rinichi (LEIFERTOVA și colab., 1979).

PAPE și colab. (1980) au stabilit că hidrochinona acționează printr-un mecanism antioxidant, în cazul anoxiei iterative acute, în mod asemănător cu acidul ascorbic (140 mcg/kg/min.) perfuzat la șobolani, înainte și în timpul unor repetate episoade de anoxie acută, întinzînd abolirea activității electrice a creierului la șobolani, în timpul anoxiei și scade perioada de latență, pentru revenirea activității electrice a creierului. Această acțiune protectoare seamănă cu cea a lizină și lizin acetilsalicilatului — în acest ultim caz prin acțiunea de antiagregare plachetară a acetilsalicilatului.

Un model experimental pentru determinarea capacității de depigmentare a fenolilor, cateholilor și a antioxidanților organici a fost experimentat la cobai negri și la șoareci negri. Monometilesterul hidrochinonei și p-tert., metilcateholul au depigmentat toate probele de la cobaii negri și mai puțin pe cele de la șoarecii negri (GELLIN și colab., 1979).

4. 4. 3. — Hidrochinona la pisică și iepure.

GATGOUNIS și WALTON (1960) au stabilit că hidrochinona, resorcina și pirocateholul au avut efecte deprimante — în general — și uneori stimulante, la mușchii papilari de pisică și la inima izolată de iepure.

4. 4. 4. — Hidrochinona la bovine.

CHENG și PARDINI (1979) au constatat că hidrochinona inhibă sistemul de enzime

succinatoxidază dependentă de NADH, din mitocondriile de inimă de bou, dar nu și sistemul de enzime NADH oxidază.

LEMKE și colab. (1979) au subliniat acțiunea hidrochinonei contra brucelozelor vite.

4. 5. — Hidrochinona la om.

Hidrochinona la om este provenită exogen sau este un metabolit produs endogen, cu rol de antioxidant, protector în cancerogenează.

KARPUKHINA (1979) a stabilit pragul de intoxicație acută la om, cu benzen și metaboliti săi: hidrochinonă și pirocatehol.

În eritrocitele din singele uman, formarea de H_2O_2 , a stresat eritrocitele cu formarea de: methemoglobină, coleglobină și hemicromi. Aceste modificări apar mai devreme la pacienții cu deficit de G6P DH. Ionul de H_2O_2 poate contribui la acțiunea medicamentelor oxidante și la deficitul de G6P DH, pe care o poate peroxida (MIRA și colab., 1980).

NIWA și colab. (1979) au găsit în ultrafiltratele de la pacienții cu uremie prezente hidrochinona, resorcina și cateholul.

KAWAKAMI și ADKI (1951) au arătat că hidrochinona, acidul ascorbic și cisteina — substanțe reductoare — reduc efectele inhibitorii ale streptominei, penicilinei, cloramfenicolului etc. Hidrochinona, acidul ascorbic, albastrul de metilen etc. cresc efectul bacteriostatic al acestor antibiotice.

5. Analitica hidrochinonei.

ERSHOVA în 1978 a propus o metodă pentru analiza hidrochinonei în apă.

O altă metodă pentru analiza hidrochinonei prevede oxidarea hidrochinonei (peste $2 \times 10^{-3} M$), cu H_2O_2 (0,4—0,6 M), catalizată de Cu^{2+} . Metoda ne sugerează legătura organică a hidrochinonei cu cuprul — ca microelement.

AKADA și colab. (1979) au propus o metodă pentru analiza hidrochinonei în urina umană, prin cromatografie în fază lichidă, cu o limită de detectare de 2 mcg/mL și, o recuperare de 98—101%.

O metodă pentru analiza hidrochinonei face oxidarea anodică în prezența NAD și a nicotinamidei, cu ajutorul voltametriei ciclice; chiar în prezența unor amide, (SUNDERASAN și colab. 1978).

SNOOK și FORTSON (1979) au analizat hidrochinona și cateholii din fumul de țigară, cu o metodă cromatografică pe gel.

Hidrochinona a fost determinată prin oxidare la chinonă, cu ajutorul MnO_2 și acid sulfuric diluat. Metoda sugerează reacția metabolică dintre hidrochinonă și Mn — ca microelement. (EREMEEV, 1980).

GSTIRNER (1959) a stabilit că hidrochinona — ca dihidroxifenol — dă o reacție pozitivă cu reactivul Folin-Ciocalteu la determinarea materialelor tanante, pe care o dau și orto derivații, dar nu și meta derivații. Această reacție o dă și acidul ascorbic, dar nu hexozele și zaharoza.

Puterea de aglutinare a eritrocitelor a fost la hidrochinonă de 35% și la catehol de 48%, față de tanin 100%. Acidul ascorbic a dat rezultate negative de aglutinare a eritrocitelor.

O metodă spectrometrică românească, la 250 nm, determină oxidarea enzimatică a hidrochinonei la chinonă și evaluează activitatea peroxidazei. În prezența a două enzime, determină și lacaza (p-difenol oxidaza). (MATEESCU și colab., 1979).

Hidrochinona servește la dozarea riboflavinei, cu formarea de culoare cu absorbția la 453 nm. Metoda este sensibilă și nu interferează cu compuși cu structură asemănătoare (SANE și VAIDYA, 1979).

GOWDA și MURTHY (1980) au folosit ca indicator cloramina B, pentru dozarea hidrochinonei, cu o metodă simplă și îngrijită.

STICKER și colab. (1979) au folosit o metodă cromatografică în fază lichidă, pentru analiza hidrochinonei, a monometilhidrochinonei, a arbutinei și a metilarbutinei, din plante ca *Arctostafilos uva ursi*. Vaccinium vitae ideea etc. cu o durată de 22 min. Rezultatele corespund cu cele obținute prin metode colorimetrice și titrimetrice.

6. — Hidrochinona în alimente și medicamente.

Hidrochinona este prezentă în mod natural în diferite alimente, mai ales în fructe și legume, fiind antioxidantă naturală, anticancerosă, prin efectele sale contra peroxidului de hidrogen format în cursul diferitelor procese metabolice intracelulare.

KRING (1950) prevedea utilizarea hidrochinonei la conservarea grăsimilor și uleiurilor vegetale, a concentratelor de vitamina A; pentru a preveni formarea de peroxid de hidrogen.

Hidrochinona în concentrație de 0,01% a fost bună antioxidantă pentru combaterea oxidării grăsimilor, uleiurilor de peste cu vitamină A (SANDELL, 1950).

NEMET (1978) a brevetat utilizarea hidrochinonei în compoziția unei creme pentru înlăturarea petelor colorate de pe piele, alături de acid ascorbic, acid retinoic și un corticoid 0,1%, care a avut ca excipient lanolină și alte ingrediente grase.

7. — Concluzii.

Hidrochinona este un metabolit natural, pe toată scara filogenetică de la bacterie la om, cu acțiune antioxidantă și anticancerosă, acționînd contra peroxidizilor formați în mod natural în cadrul diferitelor procese metabolice, cu acțiune asemănătoare cu a altor substanțe fenolice naturale și cu a acidului ascorbic, cu care seamănă în multe dintre proprietățile sale anticancerose. Hidrochinona se încadrează în conceptul metabolic de tratament al cancerului.

Medicamentul contra cancerului, cu hidrochinonă, este utilizat de către compatriotul nostru dr. Mihai Leontopol, de circa 16 ani și brevetat. O premieră mondială!

AUREL D. PETRESCU ■
dr. în farmacie (București), doctorand în farmacie (Paris), chimist, inginer chimist, inginer economist

8. — Bibliografie

1. — AKADA, Y.; KAWANO, S.; TANASE, Y. — *Gunseky Kagaku* 28 (12), (1979), 760—762.
2. — BICKOFF, E.M. — *J. Am. Oil Chemists' Soc.* 28 (1951), 65—68.
3. — BLOKHINA, N.J.; POMAZKOVA, G.I.; STOM, D.I. — *Gi-drobiol. Ikhtiol. Issbed. Vost. Sib.* 2, (1978), 193—198.
4. — BRUSENTEVA, S.A.; PRIBUSH, A.G.; SHUBIN, V.N.; DOLIN, P.I. — *Khim. Vys. Energ.* 5 (1), (1971), 83.
5. — BURLAKOV, V.M.; CHUPKA, E.I. — *Khim. Derev.* (5), (1979), 71—73.
6. — BUBLICHENKO, N.N.; UMRIKHINA, A.V.; KRASNOV-SKII, A.A. — *Biofizika* 24 (4), (1979), 589—593.
7. — BUVET, R.; LE PORT, L. — *Electrochim. Acta* 20 (1), (1980), 97—103.
8. — CHAMBERS, P.L.; ROWAN, M.J. — *Toxicol. Appl. Pharmacol.* 54 (2), (1980), 238—242.
9. — CHAVIN, W.; ABRAMOWITZ, J.C. *Pigm. Cell* 1977 (Pub. 1979), 213—2131.
10. — CHAVIN, W.; JELONEK, K.J.Jr.; REED, A.H.; BINDER, L.R. *Science* (Washington, D.C.), 208, 442, (1980), 408—410.
11. — CHENG, S.C.; PARDINI, R.S. — *Biochem. Pharmacol.* 28 (10), (1979), 166—167.
12. — CILCOVA, M. — *Sbornik Ceskoslov. Akad. zemedel. ved. Rostlinna osroba* 20, (1956), 765—777.
13. — DIRR, K.; FIEDLER, H.M.; SCHANBANDARI, A. — *Arzneimittel-Forsch.* 9, (1959), 660—662.
14. — DOLMANOVA, I.T.; MELNIKOVA, O.I.; TEIZIN, G.I.; SHEKHOUNSOVA, T.N. — *Zh. Anal. Khim.* 35 (4), (1980), 728—733.
15. — DOSKOCIL, J. — *Collection Czech. Chem. Commun.* 15 (1950), 614—629.
16. — EATON, D.R.; WILSON, K.M. — *J. Inorg. Biochem.* 10 (3), (1979), 195—203.
17. — EHRlich K.C.; KLEIN, E.; SMITH, J.K. — *Report* 1977, 47 pp.
18. — EREMEEV, A.P. — *Izv. Vyssh. Uchebn. Zaved. Khim. Khim. Tekhnol.* 23 (5), (1980), 648—649.
19. — ERSHOVA, K.P.; KOMAROVA, N.S. — *Gigien Aspekts Okeramy Kruzh. Sredy* (Moskva), (6), (1978), 229—231.
20. — EUSTIGNEEV, V.P.; GAVRILOVA, V.A. — *Biofizika* 24 (5), (1979), 797—800.
21. — FABIAN, J.; KITINA, R.E.; SRBOVA, H. — *Progr. Refrig. Sci. Technol. Proc. Int. Congress. Refrig.* 1967 (Pub. 1969), 935—940.
22. — FLESZAR, B.; PLOSZYNSKA, J. — *Zesz. Nauk. Pol. Slask. Chem.* 631 (91), (1979), 327—328.
23. — FRITZ, G.; HARTMANN, H. — *Z. Electrochem.* 55 (1951), 184—186.
24. — GATGOUNIS, J.; WALTON, R.P. — *J. Pharmacol. Expt. Therap.* 128 (1960), 363—371.
25. — GELLIN, G.A.; MOIBACH, H.I.; MISIASZEK, M.H.; RING, M. — *Contact Dermatit* 5 (4), (1979), 201—213.
26. — GLYANCO, A.K.; KOROUIN, A.I.; STOM, D.I. — *Fiziol. Biokhim. Kilit. Rast.* 2 (4), (1979), 395—398.
27. — GOUGH, D.A.; LEVPOLDT, J.K. — *Anal. Chem.* 52 (7), (1980), 1126—1136.
28. — GOWDA, H.S.; HURTHY, S.G. — *Indian J. Chem. Ser. A.* 19A (7), (1980), 675—679.
29. — GRECHANYI, G.V.; KASHIRTSEVA, I.N.; NAUMOVA,

I.A. — *Gidrobiol. Ikhtiol. Issled. Vost. Sib.* 2 (1978), 198—201.
30. — GREGG, D.C.; NELSON, J.M. — *J. Am. Chem. Soc.* 62 (1940), 2510—2512.
31. — GSTIRNER, F.; GHO, G.G. — *Arch. Pharm.* 292 (1959), 621—632.
32. — GUPTA, S.; SUKHNA, P.S.; BHATIA, I.S. — *Milchwis-senschaft* 34 (4), (1979), 205—206.
33. — HENRY, E.W.; DOMOROW, J.M.; RICHARD, L.B. — *Z. Pflanzen Physiol.* 92 (3), (1979), 221—239.
34. — IVANOVA, L.G.; CHIPIGA, A.P.; CHIPIGA, T.V.; KIDALOVA, G.D. — *Mash. Jhir. Prom.-st.* (6), (1979), 124—125.
35. — IVANOVA, G.G.; STOM, D.I. — *Tsitol.* 22 (1), (1980), 91—95.
36. — JANKO, S.; TUROS-BIERNACKA, M.; WALCERZ, R. — *Organika* (1979), 65—70.
37. — JAYACHANDRAN, S. — *Zentralbl. Bakteriol. Parasiten, kd. Infections kd. Hyg. Abt. 2*, Naturwiss. Mikrobiol. Land-wirtschaft Technol. Umweltschützes 135 (1), (1980), 38—44.
38. — KARASEVICH, Y.N.; SEMENOV, A.M. — *Mikrobiol.* 49 (3), (1980), 445—451.
39. — KARPUGHINA, E.A. — *Toksikol. Now. Prom. Khim. Veshchestv* (Moskva) (15), (1979) 136—139.
40. — KAWAKAMI, Y.; ADAKI, T. — *J. Antibiotics* (Japan), 4 (1951), 43—47.
41. — KESSEL, S.L.; HENDRICKSON, D.N. — *Inorg. Chem.* 19 (7) m (1980), 1883—1889.
42. — KHARASH, M.S.; FONON, A.; NUDENBERG, W. — *J. Org. Chem.* 15 (1950), 748—752.
43. — KRING, J. — *Dansk Tids. Farm.* 24 (1950), 211—227.
44. — LEIFERTOVA, I.; LISAK, M.; JAHODAR, L.; HATLE, K.; MELICHAROVA, E. — *Rozvov Farm. Ramei Ved-Techn-rolucei Sb. Predmasek Sjezdu Cesk. Farm. Spol.* 7th 1977, (Pub. 1979), 143—145.
45. — LI, C.-H.; ZHAN, Z.-L.; MAO, R.C. — *Yun-nan Chih Wu Yen Chiu* 1 (1), (1979), 143—145.
46. — LILLE, U.; SMORODIN, E.; MARVET, R. — *Easti NSV Tead Akad. Toim Keem.* 28 (2), (1979), 108—112.
47. — MATEESCU, N.A.; SCHELL, H.D.; BUDU, C.E. — *Rev. Roum. Biochem.* 16 (2), (1979), 115—120.
48. — MATHUR, J.M.S. — *Adv. Plant Reprod. Physiol. (Ser. Rep. Int. Symp. „Physiol. Sex Reprod. Flowering Plants“)*, Ist. 1976 (Pub. 1978), 11—15.
49. — MILLER, A.; SMITH, H.C.; MANSO, C. — *J. Haematol.* 19 (3), (1979), 417—428.
50. — MIRA, L.; PINTO, C.; MANSO, C. — *Acta med. Part.* 2 (1), (1980), 13—22.
51. — NADEZHIN, A.D.; DUNFORD, H.B. — *Can. J. Chem.* 57 (23), (1979), 3 017—3 022.
52. — NADEZHIN, A.D.; DUNFORD, H.B.I. — *Microsomes, Drug Oxid. Chem. Carcinog. Int. Symp. Microsomes Drug Oxid. J. 44.* 1979 (Pub. 1980), 1. 399—402.
53. — NEMET, P.A. — *Fr. Demande* 2, 383, 663, 13 oct. 1978, Appl. 77/8. 295, 18 mar. 1977; 7 pp.
54. — NIWA, T.; MAEDA, K.; OHKI, T.; SAITO, A.; KO-BAYASHI, A. — *Kobushu-Iyokenkyukai* 4 (1979), 321—327.
55. — OHTA, T.; NAKAI, T. — *Agric. Biol. Chem.* 43 (12), (1979), 2 419—2 423.
56. — PAPE, D.; LINEE, P.; LACROIX, P.; ALLAIN, H.; REYMAN, J.M.; LE POLLES, J.B.; DREYSCHE, J. — *C.R. Seances Soc. Biol. Ses Fil* 74 (1), (1980), 45—51.

57. — PINTO, A.S.; ROMFIN, M.E.P.; HAGLER, A.N.; ANGLUSTER, J. — *Biochem. Biophys. Acta* 613 (1), (1980), 145—151.
58. — POLAK, A.; OSWICIMSKA, M. — *Diss. Pharm. Pharm. macol.* 22 (6), (1970), 435—437.
59. — PSENAK, M.; JINDRA, A.; KOVASI, V. — *Biol. Plant* 12 (4), (1970), 341—345.
60. — RAMAKRISHNA, G.; SUBRAMANIAN, N. — *Indian J. Technol.* 17 (6), (1979), 228—233.
61. — RASTOGI, R.P.; SINGH, H.J.; KISHORE, K. — *Indian J. Technol.* 17 (1), (1979), 5—10.
62. — RICKERT, D.E.; BAKER, T.S.; BUS, J.S.; BARROW, C.S.; IRONS, R.D. — *Toxicol. Appl. Pharmacol.* 49 (3), (1979), 417—423.
63. — ROSENBERG, R.C.; GIMBRE, J.M.; LOVENBERG, W. — *Biochem. Biophys. Acta* 613 (1), (1980), 62—78.
64. — SANDELL, E. — *Svesk. Farm. Tid.* 54 (1950), 473—491.
65. — SANE, R.T.; VAIDYA, U.M. — *J. Indian Chem. Soc.* 56 (3), (1979), 308—309.
66. — SARNA, T.; DULEBA, A.; KORYTOWSKI, W.; SWARTZ, H. — *Arch. Biochem. Biophys.* 200 (1), (1980), 140—148.
67. — SHEIKO, M. — *Agrotekh. Priemy Prom. Tekhnol. Ovoshchevod* (1978), 25—27.
68. — SINGH, M.; JAYAKUMAR, A.; PRASAD, R. — *Mic-robios* 251 (95), (1979), 7—17.
69. — SINGH, M.; JAYAKUMAR, A.; PRASAD, R. — *Bio-chem. Biophys. Acta* 555 (9), (1979), 42—53.
70. — SNOOK, M.E.; FORTSON, P.J. — *Anal. Chem.* 51 (11), (1979), 1 814—1 819.
71. — SOGO, T. — *J. Agric. Chem. Soc. Japan* 16 (1940), 299—305.
72. — SPAIN, J.C.; WYGS, O.; GIBSON, D.T. — *Biochem. Biophys. Res Commun.* 88 (2), (1979), 634—641.
73. — STICKER, O.; SOLDATI, F.; LEHMAN, N.D. — *Planta Med.* 95 (3), (1979), 255—256.
74. — STOM, D.I.; TIMOFEEVA, S.S.; BELYKH, L.I.; BUTO-ROV, V.V. — *Rast Khim. kantsereogeny* (Simp.), Ist 1976 (Pub. 1979), 159—160.
75. — SUNDERASAN, N.V.; SWAYAMBHUNATHAN, V.; SANTHANAM, K.S.V. — *Trans SAEST* 13 (3), (1978), 193—201.
76. — UGREKELIDZE, D.S.; TSEVELIDZE, D.S. — *Soobsgch. Akad. Nauk Gruz. SSR* 60 (3), (1970), 705—708.
77. — WALLACE, A.; KUELLER, R.T.; ALEXANDER, G.V.; SOUFI, S.M. — *J. Plant Nutr.* 2 (1-2), (1980), 205—211.
78. — WATTENBERG, L.W.; COCCIA, J.B.; LAM, L.K.T. — *Cancer research* 40, aug. 1980, 2 820—2 823.
79. — ZHIRNOVA, A.A. — *Byull. Exsp. Biol. Med.* 71 (1) (1971), 71—74.
80. — YAMAKITA, H.; HAYAGAWA, K. — *J. Polym. Sci., Polym. Lett. Ed.* 18 (8), (1980), 529—534.
81. — YAMAUCHI, R.; MATSUSHITA, S. — *Agric. Biol. Chem.* 43 (18), (1979), 2 157—2 161.
82. — YAMASHITA, T.; TSUJI, J.; TOMITA, G. — *Plant Cell Physiol* 12 (1), (1971), 117—126.
83. — YOKOYAMA, K.; SHIMIZU, S.; NAGAIRA, T. — *Jon. Kokai Tokkyo Koho* 79, 90, 128, 17 Jul. 1979, Appl. 77/155, 576, 26 dec. 1977; 6 pp.
84. — YURIN, V.M.; BOBROV, V.A.; KORENETS, L.A.; PLATS, A.V.; STOM, D.I. — *Fiziol. Kast. (Moskva)*, 26 (4), (1979), 703—710.

Să apărăm pădurea

Discuția cu inginerul Petre Mangeac, doctor în silvicultură, inspectorul șef al Inspectoratului silvic județean Neamț, nu a avut un caracter calm, menit să destina. Pădurea este frumoasă, ar putea să încemne la reverie, numai necunoscând însă problemele legate de sustragerea lemnului, probleme ce par uneori incredibile, care frizează absurdul și care, dacă nu am crede în marea putere a logicii și a bunului simț, în oculoșne și tenacitate, ar putea da sentimentul neputinței. Am fost incitată la această discuție de însuși inspectorul șef al Inspectoratului silvic Neamț, om al pădurii de aproape 30 de ani, cunoscător și iubitor al acesteia. Ne-a povestit un prim caz: pădurarul Caiper, în timp ce se întorcea din misiune, a fost pindit de un grup de foști delincvenți într-o seară, lovit prin surprindere cu o rană în cap, bătut cu sălbăticie, vătămările grave necesită o internare de aproape o lună de zile. Autorii, deși identificați de pădurar, din lipsă de martori sint și astăzi la adăpost de tragere la răspundere, organele de miliție invocând lipsa de dovezi împotriva lor. Cine trebuie să descopere în astfel de cazuri autorii — se întreba interlocutorul nostru — sau ce zic aceștia și alții ca ei dacă soluția, în final, va fi că pădurarul a fost bătut de autori necunoscuți?

— De fapt, care este statutul unui pădurar?

— În afară de paza pădurii, pădurarul are și alte sarcini deosebit de importante cum ar fi: îngrijirea pădurii, protecția împotriva dăunătorilor și asigurarea regenerării naturale a pădurilor, valorificarea produselor accesorii, ocrotirea yinatului și a peștelui din apele de munte ș.a. Practic, paza pădurii trebuie efectuată continuu, zi și noapte, indiferent de condiții meteorologice și concomitent cu realizarea sarcinilor de plan și cea a gospodăririi superioare a pădurilor. Lucru greu de conceput că-l poate face, fără întrerupere, un singur om. Mai ales în cazul zonelor expuse și cu posibilități multiple de pătrundere și ieșire nesupravegheată din pădure. Iar când suprafața care-i revine în pază este și foarte mare — avem un singur pădurar pe un canton — sustragerea de material lemnos este facilitată de înseși condițiile concrete.

— Care este suprafața de păduri a Inspectoratului silvic Neamț?

— Avem 262 mii hectare, care reprezintă cam 45 la sută din suprafața județului; 14 ocoale silvice, 68 de districte, 319 cantoane. Deci 319 pădurari. Unele cantoane au suprafețe prea mari față de posibilitățile de pază, fiind constituite din trupuiri disparate aflate la distanțe mari. Accesibilitatea în cantoane este ușurată atât de drumurile forestiere existente cit și de cele ce se construiesc an de an.

— Situație care duce, desigur, la dificultăți în prinderea delincvenților.

— Dificilă este nu numai prinderea delincvenților, ci și identificarea și dovedirea făptașilor, precum și îndeplinirea tuturor regulilor de procedură în acest scop. Unii acționează în bandă, încit nici nu te poți apropia de ei. Mulți nu recunosc fap-

ta și nu semnează actele de constatare, împrejurare în care, potrivit regulilor de procedură, numai atestarea cu semnătura unui martor poate da valabilitate actului dresat de agentul silvic.

— Frizează absurdul!

— Așa-i! Martorii nu numai că sint greu de găsit în pădure dar, de cele mai multe ori, chiar dacă s-ar găsi, refuză să compare în această ipostază, fie dintr-o solidaritate rău înțeleasă cu făptașii, fie de teama unor acte de răzbunare din partea acestora. Personalul silvic, la rindul lui, este amenințat, timorat, șantajat, chiar ultragiat de făptași care folosesc în acest scop un arsenal de metode: reclamații neintemeiate, inscenări diverse care-i descurajează și demoralizează, motiv pentru care unii cad, mai degrabă, la învoială cu aceștia sau se fac că nu-i văd în loc să ia atitudine.

— Să înțelegem că un agent silvic trebuie să-și procure, în condițiile dificultăților arătate, prea multe dovezi pentru ca un făptaș să fie acuzat, în timp ce acesta dispune de prea multe posibilități de a se dezvinovăți?

— Ați pus degetul pe rană! Practic, aici s-a ajuns. Căzul pădurarului Gh. Sofian de la Ocolul silvic Gircina este elocvent. Descoperise un delincvent care transporta lemn furat și care nu a vrut să semneze nici actul de constatare, nici să se supună confiscării materialului sustras. În aceste circumstanțe, pădurarul a întocmit un act de constatare a cărui temeinicie a fost contestată de făptaș. Iată deci că acuzațiile au fost întoarse împotriva pădurarului, sub învinuire de fals, cazul fiind soluționat la sesizarea noastră de procuratură prin scoaterea din cauză a pădurarului. Numai simpla punere sub învinuire de fals a unui om care s-a străduit să apere avutul obștesc devine un motiv de descurajare și demoralizare. Dar dacă mai era trimis și în judecată?

— Ați avut și situații de acest fel?

— Au fost și dintre acestea, care frizează absurdul, cum bine ați sesizat. Pădurarul Nicolae Darie de la Ocolul silvic Roznov, împreună cu alți pădurari și cu un om al legii, au surprins un hoț de lemn înrăit, recidivist, care s-a opus prinderii sale în delict și care, forțând trecerea unui obstacol, ce i s-a pus în cale, a încercat să fugă. În acest timp, i s-a accidentat un cal, care la câteva zile a murit. În învălmășala produsă, căci delincventul nefiind singur s-a opus cu toate mijloacele, s-a descărcat arma pădurarului. În timpul descărcării armei, citeva alice au atins spinarea unui copil al hoțului. După câteva zile, hoțul și-a procurat o dovadă cum că moartea calului s-ar fi putut produce prin împușcare. Pădurarul a fost pus sub învinuire că a ucis calul, precum și că a comis tentativă de omor împotriva copilului făptașului. Toate acestea în circumstanța când pădurarul se lupta să apere avutul obștesc, iar hoțul să-l distrugă. Prin intervenția procurorului șef al județului lucrurile s-au terminat doar cu achitarea contravalorii calului de către pădurar.

— Precum în povestea cu oalele sparte...

— Mai mult chiar! Pentru că, vedeți dv., punerea sub învinuire a unui pădurar, în astfel de situații, încurajează, de fapt, climatul infracțional. Pe de o parte, îl face pe pădurar să închidă ochii în cazuri similare — cu toate că el răspunde de fiecare pom incredințat —, iar pe de altă parte, înlesnește uneori țirgul acestuia cu infractorul, țirg favorabil amindurora.

— În drept există un singur vinovat, hoțul. Dar uneori există neapărat doi: făptașul și cel care îi devine partener; de fapt, complice.

— Acesta este un alt aspect al problemei în discuție. Cei care cumpără lemn de la particulari fără dovada provenienței ar trebui să fie făcuți complici cu aceștia. După ce, în prealabil, în adunări publice, ar fi avertizați de gravitatea și urmările faptului. Dacă nu se vor lua măsuri drastice, la obiect, ceea ce azi încă se poate numi o cauzistică intimplătoare, miine poate îngreuna și mai mult situația. În județul nostru, paguba produsă în '80 prin sustragerea ilegală de arbori, raportată la suprafața fondului forestier a fost de 2,80 lei pe hectar. La nivelul departamentului nostru paguba este însă mai mare. Or, știut este de toată lumea că lemnul a devenit în condițiile economiei naționale o materie primă deosebit de căutată, deosebit de prețioasă.

— Care ar fi aceste măsuri drastice pe care le gândiți?

— Aș începe cu necesitatea revederii normativului privind suprafața cantoanelor silvice în raport cu gradul de expunere la furtul de lemn și căile de acces. Apoi, cred că s-ar impune pedepse mai aspre pentru cei ce refuză restituirea lemnului furat și semnarea documentelor de constatare sau a celor care refuză să prezinte acte de identitate când sint descoperiți de agenții silvici. După cum, iarăși, cred că gradarea pedepselor în funcție de gravitatea faptei ar trebui mai mult accentuată. Mă refer la furturile în bandă, în miez de noapte, care operează prin degradarea arboretelor în scopul extragerii selective de material lemnos sau de arbori valoroși precum și la cei care se ocupă cu comerțul ilicit de lemn. Aș mai aduce în discuție nevoia stabilirii unei proceduri mai operative de descindere la domiciliul celor suspectați de a fi furat sau procurat ilicit material lemnos. Adică, treaba asta să fie făcută de organele silvice și de miliție, cu aprobarea prealabilă a consiliului popular și nu neapărat, ci eventual cu ordinul procuraturii. Pentru că pînă să vină ordinul de percheziție de la procuratură timpul este mai mult decit suficient pentru a face să dispară orice urmă a faptelor. În sfîrșit, cred că ar fi necesar să se prevadă în lege posibilitatea de a confisca nu numai materialul furat, ci și mijloacele cu care se operează furtul de lemn. Abia acum hoțul s-ar confrunta cu un risc mult prea mare — o astfel de măsură lovind în special pe cei care operează în bandă și fac speculă cu lemnul furat. Cumulată, firește, cu pedepse mai aspre după ce au fost prinși. Pentru că, experiența ne arată, după ce au fost dove-

diți atât de greu, ei, hoții, scapă cu o nimica toată de pedeapsă. Este nevoie deci de o nouă optică asupra măsurilor ce se impun împotriva hoților de lemn. Abia atunci pădurea va fi pusă la adăpost, iar pădurarii, apărătorii ei, vor căpăta un nou statut.

Situația pădurilor din Neamț nu este singulară — ni s-a spus la Departamentul silviculturii. Cu astfel de greutăți se confruntă și celelalte inspectorate silvice, așa încit, pentru a afla ce măsuri s-au luat, ce demersuri se fac în continuare pentru eliminarea lor din circuitul apărării acestei avuții naționale, ne-am adresat tov. dr. inginer Constantin Nițescu, inspector general în Departamentul silviculturii. Am reținut astfel că în ultimii ani legislația silvică s-a îmbunătățit, mai ales în ce privește sancționarea tăierilor ilegale de arbori — Decretul 248/1978 prevăzînd valori ale amenzilor de 3 pînă la 10 ori mai mari pentru lemnul sustras, față de vechea reglementare. Cit privește sancționarea neregulilor în debitarea lemnului în chereștea — se află în curs de finalizare un proiect de decret privind înființarea și funcționarea instalațiilor de debit — în aceste condiții lemnul furat neapătat să fie transformat în scindură de cine vrei și de cine nu vrei, ci doar prin intermediul acelor instalații ce se vor înscrie într-o rețea autorizată. Totodată, împreună cu Inspectoratul General al Miliției, am întocmit un plan foarte amplu de acțiune, din care desprindem citeva puncte: cei prinși cu sustragerea de lemn vor fi puși în discuția colectivului de oameni ai muncii, intenționîndu-se astfel și formarea unei opinii de masă împotriva delincvenților; acțiuni comune, gen controale, în piețe, oboare, țiguri, urmîndu-se legalitatea valorificării materialului lemnos, în vederea depistării persoanelor care se ocupă cu comerțul ilicit. La nivelul Departamentului silvic a sporit preocuparea pentru arondarea cantoanelor în raport cu pericolul de furt. În zona Muzărilor Apuseni, acțiunea a fost deja încheiată, urmînd a fi extinsă și în alte zone, în funcție de necesități. În sfîrșit, printr-o colaborare fermă cu organele locale, vor fi identificate persoanele care se ocupă cu comercializarea ilicită a materialului lemnos.

Revenind la starea de fapt a pădurarului, interlocutorul nostru recunoaște că trebuie făcut ceva mai mult pentru a i se da, juridic vorbind, un statut care să i asigure posibilitatea exercitării fără riscuri a meseriei. Socotește, la rîndu-i, că apariția unor noi reglementări, cum ar fi posibilitatea confiscării mijloacelor particulare de tracțiune, cu care se efectuează transporturile ilegale de lemn, cit și acordarea legală a posibilității de verificare a materialului lemnos din incinta gospodăriilor particulare, ar restrînge foarte mult aria de acțiune a hoților de lemn.

Iată deci căi de soluționare — unele aplicate, altele în curs de aplicare, în sfîrșit, citeva în fază de propuneri. Privitor la acestea din urmă, sugerăm să fie analizate în cadrul consfătuirilor anuale privind paza pădurilor, pentru a se găsi modalitatea legală de transpunere a lor în viață.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Profesori de nota 1 ?

Cu prilejul discuției purtate de noi la Ministerul Educației și Învățămîntului am fost informați — și la rîndu-ne v-am informat și pe dv. — că instituția răspunzătoare de destinele învățămîntului românesc (și nu numai) se desolidarizează categoric de așa-numita idee a „procentelor”. În nr. 6 (1 339)/5 februarie am consemnat aceasta în termenii următori: „Unele cadre didactice au înțeles absolut eronat ideea procentelor. Statul cheltuie anual 20 de miliarde de lei pentru învățămînt. Este firesc să ni se pretindă rezultate pe măsură. Dar nimeni, niciodată, nu a cerut ca, pentru a se asigura un anume procent de promovări elevii să primească note de complezență. Cînd constatăm că notele nu au acoperire în nivelul de cunoștințe mergem pînă acolo încit îl și sancționăm pe cel care a pus respectivele note. Notele de trecere trebuie puse exclusiv pe merit. În oricare colț al țării nu avem nevoie de promovări fără acoperire în cunoștințe”.

Iată însă că la redacția am primit scrisori în care oameni de specialitate afirmă și confirmă că, da, se sancționează, este adevărat, dar nu profesorii care pun note pe merit, ci dimpotrivă! „Sint profesoară de matematică la Școala generală nr. 47, sectorul 3, București, și sint uimită de nivelul foarte slab al elevilor la care predau (în clasa a VII-a nu știu să scrie corect și nu cunosc operațiile elementare ale matematicii). Am încercat mai multe metode pedagogice, m-am consultat cu șefa de catedră, cu alți colegi, dar elevii sint adepți ai ideii că trebuie trecuți și sint dezinteresați în pregătirea lor. Aplicînd sistemul de notare de la 1 la 10 — deci conform Legii învățămîntului — la sfîrșitul trimestrului I rezultatul a fost 107 corijenți din 140 de elevi. Urmare? Conducerea școlii m-a sancționat cu «mustrare scrisă». Am contestat mustrea primită atît la Inspectoratul școlar al sectorului 3 cit și la alte foruri, dar nu am primit nici un răspuns. Cu ce sint vinovată eu, tînră profesoară, că elevii refuză categoric să se pregătească și să fie atenți în timpul orelor știînd că în anii anteriori au fost promovări fără ca ei să facă vreun efort?

O idee nou promovată este «eliminarea mediocrității», asta înseamnă să nu mai existe medii de 5 și 6, adică să avem numai elevi buni și foarte buni. Personal consider că aceasta vine să întărească încrederea elevilor că vor fi trecuți cu un minim de cunoștințe, iar în final va fi vina profesorului că nu s-au obținut rezultatele planificate. Mi s-a spus că trebuie să fim în continuare exigentă față de elevi, dar să nu uit că este un învățămînt de masă, adică eu să mă adaptez nivelului clasei și să accept un barem de notare astfel încit cei mai mulți să obțină note de trecere. Adică pe o lucrare în care elevul nu scrie nimic în afară de tema dată să nu mai pun nota 1 sau 2, ci 4! Nu credeți că aceste idei sint în defavoarea pregătirii elevilor?» (Ștefănescu Rodica, profesor de matematică, Șoseaua Gării Cățelu 30, sector 3, București)

Să fi fost înțeles greșit indicațiile M.E.I. în școlile din București? Este posibil. Iată însă ce ni se scrie din Ploiești. „Cu trei-patru zile înainte de sfîrșitul anului școlar 1979-1980 ni s-a transmis de către Inspectoratul școlar Prahova comunicarea telegrafică a ministerului prin care se interzice pe viitoare liste ale rezultatelor la învățatură termenii «corijent-repetent» și se facea precizarea că în cazuri extreme vom afișa «aminați» la un număr nelimitat de materii. Ulterior, prin directorii școlilor am aflat că în cazul și din cauza acestor aminați se vor reduce concediile cadrelor didactice cu o lună. De ce? Pentru a-i pregăti pe... aminați. Hoțărîrea era incontestabil fondată. Urma însă și o altă decizie: dacă, în toamnă, elevii vor continua să nu se prezinte suficient de pregătiți pentru a fi promovați, ei vor fi înscriși totuși în clasa următoare, vor face pregătire suplimentară în primul trimestru, apoi vor fi recuperati prin niște căi de examinare ce nu s-au comunicat cu claritate. Nu e nevoie să vă explic ce a urmat. Ei bine, pe acești ultimi «elevi» noi și alții i-am promovat sută la sută, sub privirile nedumerite ale colegilor lor, ale părinților conștienți, stupefiați. Sint conștient de gravitatea celor afirmate și vă asigur că rîndurile de față

nu conțin nici un procent de resentiment, de alt tip de nemulțumire, subiectiv, personal, decit acela al conștiinței că lucrînd astfel, după generații strălucite între anii '60-'75, atențăm împotriva viitorului ce trebuie să-l asigure acești elevi despre care se spune în mod curent că «se fac că învață» în timp ce profesorii «se fac că îi învață». Sint profesor — și se spun despre mine multe lucruri bune — repet, în bune relații cu organele superioare de învățămînt, cu bune rezultate, cu satisfacții în muncă. Rîndurile de mai sus trebuie să le judecați doar ca un semn de alarmă privind acest loc, Școala, unde nu ne putem îngădui să greșim pentru că materia noastră primă, omul, nu se recondiționează dacă greșim prima «turnare». Propuneri? Se pot face, cu condiția să ajungem înții la hotărîrea de a renunța la improvisație și pseudomăsuri, într-o dezbateră adevărată». (Profesor Aurelian Popescu, str. Tudor Vladimirescu nr. 37, Ploiești) Se știe însă că Ploiești nu sint departe de București și s-ar putea ca și acolo să se fi înțeles greșit anumite indicații ale Ministerului Educației și Învățămîntului. Cum stau lucrurile în orașele a căror depărtare de Capitală nu poate fi pusă la îndoială sub nici o incidență? Ne răspunde o scrisoare din Drobeta-Turnu Severin: „Nu există șef mai mare sau mai mic din învățămînt care să nu ne pretindă promovabilitate de sută la sută, indiferent de nivelul de pregătire sau de volumul de muncă al elevilor. În răspunsul primit de revista noastră de la M.E.I. se afirmă că nu se cere acest lucru, și că din păcate s-a înțeles greșit de către unele cadre didactice. Atunci sigur este că toți inspectorii școlari din județul Mehedinți în frunte cu inspectorul general Bunoiu Iancu au înțeles greșit. De ce? Nu există nici o întîlnire cu dumnealor fără ca să nu ni se ceară promovabilitate integrală și fără să nu fim amenințați cu destituirea din post în cazul în care nu ne-am conforma. În rîndurile tuturor cadrelor didactice există o adevărată derută și toți au început să dea note formale pentru a nu păți ceva. Este o situație asupra căreia revista ar trebui să pornească o discuție mai largă, problema școlii fiind de importanță maximă pentru societatea noastră». (Profesor Mateescu Mihail, str. Mihai Viteazul, bloc C3, apartament 7, Drobeta-Turnu Severin)

Iată însă și o scrisoare din capitala Țării de Sus: „«Unele cadre didactice au înțeles absolut eronat ideea procentelor», dar se fac presiuni neînchipuite asupra conducătorilor școlilor și a profesorilor pentru a «se trece» cu orice preț, după care se amintește ipocrit: «Dar nu oricum, lovarăși!» După care ipocrizia este dublată: «Trece-i, dom'le, și nu te mai lega la cap». În aceste condiții apare blazarea firească a profesorului, renunțarea la luptă, luarea de exemplu de la cei care nu au nici un corigent și nu sint judecați ca niște incompetenți, care nu sint scuțați în picioare la consilii ca să explice de ce și cum, nici nu sint obligați să facă meditații peste program. Nu fac apologia acestui tip de dascăl, nu-i iau apărarea! Dimpotrivă, l-aș dori dispărut ca un vis urit. Dar nu cu măsuri administrative și birocratice îl vom elimina, nu cerîndu-i caiete interminabile și absurde, nu anunțîndu-l cînd venim la oară ca să-i regizeze totul luînd ochii cu aparatul modern și o falsă ascultare frontală cînd, dacă ai lua pe citiva elevi în parte, lute te-ai îngrozii de nivelul cunoștințelor lor». (Profesor Liviu Martinescu, Școala generală nr. 3 — Suceava)

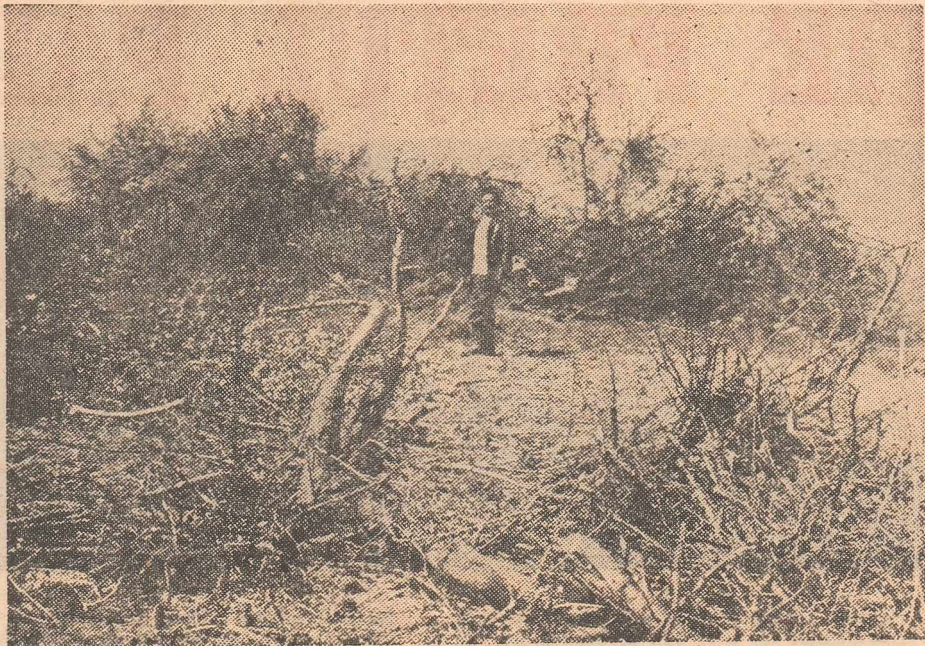
„Ministerul Educației și Învățămîntului, prin cele arătate în articolul «Profesori de nota 1» (II) s-ar părea că începînd cu 1980 a luat suficiente și radicale măsuri care să lichideze toate deficiențele și neregulile existente. Dar realitatea nu o confirmă nici pe o rază de 1 kilometru de la sediul său, căci la un liceu cu tradiție — este vorba de «Lazăr» — de matematică și fizică, începînd tot din 1980, la catedra de fizică, deci obiect de specialitate, funcționează tov. Atanasie care nu este absolută la Facultății de fizică și care prin repartiție guvernamentală nu are dreptul să funcționeze decit la o școală generală. Comentariile sint de prisos». (Inginer Ioan Gliga, str. Sfinții Apostoli 70 B, sector 4, București)

De unde se vede că în prea multe colțuri de țară «s-a înțeles greșit ideea procentelor» și că Ministerul Educației și Învățămîntului are interesul (dacă nu chiar și obligația) să restabilească adevărul celor exprimate în discuția consemnată în coloanele revistei noastre.

MIRCEA BUNEA ■

● Orice avuție, cît de mică, e o parte din averea țării ●

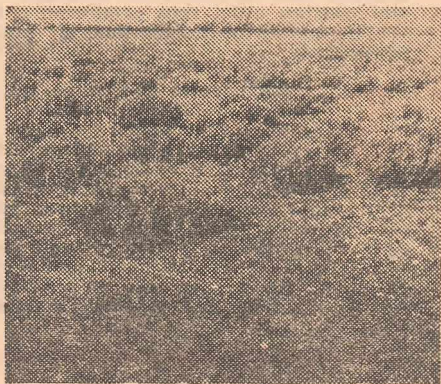
Primarul Vasile Arif și opera sa : o livadă de peste 500 de pomi, tineri și înfloriți, culcați la pămînt

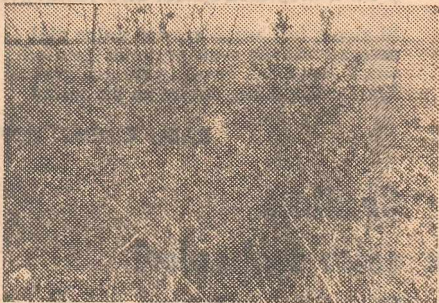
Coceni și porumb mistuiți de flăcări

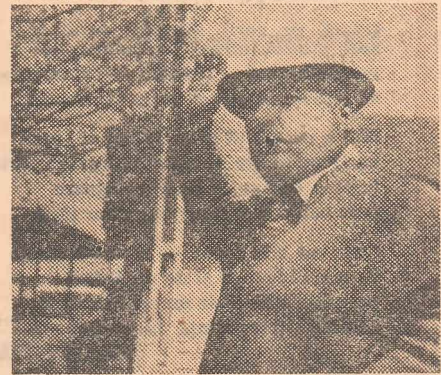
Miei doborîți de foame

Suprafețele de levănțică nu aduc nici un venit C.A.P.-ului

In via lui Gheorghe Muscalu, defrișată cu doi ani în urmă, bălării cit omul

Vom scoate și alți pomi și viță de vie, spune președintele C.A.P.-ului, Vasile Tudose

Frații David și Ion Sima în mijlocul fostei lor livezi

La sediul C.A.P.-ului o singură femeie muncește la intinsul paielor putrezite

Încă de la început trebuie să facem o paranteză. Copil fiind, nu avea decît trei-sprezece ani, David Sima, împreună cu alți copii de vîrstă sa, în primele zile de la terminarea primului război mondial s-a dus pe cîmp să sape pămîntul. Acolo, pe lotul moștenit din tată-n fiu, o mină atînsă de un hîrleț a făcut ca întregul sat să-și continue tristețea: trei copii au murit pe loc. Lui David Sima, brațul sting și încă două degete și jumătate de la cel drept i-au rămas îngropate pentru totdeauna în pămîntul de la marginea satului. După ce s-a vindecat, după ce și-a șters lacrimile, David Sima a jurat, așa ca pentru sine, că nu-și va părăsi niciodată satul și nici palma de pămînt.

Au trecut anii, David Sima îmbătrînind odată cu ei. Dar, atît el cît și ceilalți frați au rămas în comuna Dobra, din județul Dimbovița, ca să lucreze pămîntul și să-i smulgă bogățiile. Nu a rămas indiferent nici noilor schimburi și transformări ale agriculturii. A fost, să spunem așa, unul dintre primii țărani care au înțeles ce înseamnă o gospodărie colectivă și s-a înscris în ea, convingîndu-l și pe alții de avantajul pe care îl oferă munca pămîntului pe sole mari. Bucata de pămînt din cîmp, de un hectar, a fost păstrată în continuare de cei cinci frați, ca lot de folosință personală. Acolo aveau de toate: o livadă cu pomi altoiți din cele mai variate specii, viță-de-vie, legume și un petic de lucernă pentru vaci. Era un fel de oază în imensitatea cîmpului. Un puț imens, de la începutul secolului, avea darul să-l răcoarească pe truditul dintre cer și pămînt. Pentru David Sima și pentru cei ai lui, pămîntul de la marginea satului reprezenta totul.

Așa a fost pînă în noaptea de 14 spre 15 aprilie cînd... David Sima a venit la redacție și după ce ne-a povestit ceea ce

am relatat mai sus, ne-a spus că un buldozer trimis de președintele cooperativei agricole și primarul comunei a poposit la marginea livezii. De ce? S-o defrișeze, iar pămîntul să fie redat agriculturii (!?)

Auzind toată povestea, a doua zi, ne-am deplasat în comuna Dobra. Ceea ce am văzut la fața locului era de neînchipuit: toți pomii erau culcați la pămînt. Aveam să aflăm că, noaptea tîrziu, după ce un timp buldozeristul nu s-a îndurat să distrugă livada, din dispoziția primarului și a președintelui C.A.P. (care susțineau că închirierea utilajului îi costă o avere) s-a urcat totuși la volan și, prin întuneric, ca să nu vadă dezastrul a culcat totul la pămînt: 500 de pomi tineri și înfloriți, 19 rînduri de viță-de-vie săpată și legată pe șpalieri, alte culturi. Apoi, spun oamenii, s-a coborît o liniște în care se auzeau doar suspinele lui David Sima și amenințările primarului care ordona ca în câteva zile să se transporte lemnul, să se scoată rădăcinile pomilor. Asta-i, pe scurt, toată povestea.

Ce urmează să se semene pe teren? Porumb sau levănțică (fiindcă livada este înconjurată de cîteva hectare de levănțică). Dar pentru că ani la rînd nu a fost îngrijită, nici recoltată la timp, nu a adus prea mulți bani celor din C.A.P. La toate acestea se mai adaugă și faptul că o mare cantitate de coceni, cu știuleți cu tot, au fost arși, tot dintr-o dispoziție. Ceea ce s-a mai putut salva din foc se vinde acum, pe alese, celor din comuna Niculești, situată la 40 de kilometri de Dobra.

Dar actele abuzive, neglijențele celor din Dobra nu se opresc aici: într-o cameră, la sediul C.A.P.-ului, găsim depozitați șapte miei, o oaie și un vițel, toate aceste animale moarte și intrate în putrefacție! De ce au murit? După ce ascultăm explicațiile medicului veterinar,

Mihai Comănescu, ale lui Mihai Cristea, tehnician veterinar și secretarul comitetului de partid pe C.A.P., deducem o singură idee: animalele au murit de foame. Deși locuitorii comunei au dorit să transporte în acord global cocenii, încă de astă toamnă, nu li s-a permis acest lucru. S-a preferat să li se dea foc, pentru a se elibera terenul, iar animalele să moară de foame.

Am dorit să stăm de vorbă cu președintele C.A.P.-ului Vasile Tudose, dar n-am putut. Am constatat însă, după ce am consultat planul terenului că livada familiei Sima nu trebuia defrișată: numărul de înregistrare din plan nu corespundea cu numărul trecut pe liste. Contabilul șef, al C.A.P.-ului, Ion Petcu, ne declară că: pe undeva este o greșeală. Unde? Nu am putut căpăta un răspuns pînă în clipa în care am dat să plecăm. Atunci a apărut și președintele care, deranjat, ne-a arătat ușa și ne-a invitat afară: „Nu stau de vorbă decît cu specialiștii”. Apoi a mai aruncat cîteva vorbe și a dispărut pe cîmp să verifice dacă pe via lui Gheorghe Muscalu defrișată cu doi ani în urmă, a fost sau nu semănat porumb.

Nici primarul comunei, Vasile Arif, nu s-a purtat altfel. După ce ne-am dus împreună la livadă ne-a declarat că va distruge și fîntina fiindcă așa sînt ordinele. De ce ați dat foc la porumb? Tot dintr-un ordin. Există? Da, dar verbal. Cînd am îndrăznit să-l facem o fotografie în mijlocul livezii distruse, Vasile Arif ne-a întors spatele și ne-a spus amenințîndu-ne: „Sima este un dușman. Omul cu trei degete este periculos”, precum și alte multe cuvinte pe care din respect pentru coala de hîrtie nu le transcriem aici. Astea-s singurele explicații pe care le-am putut afla de la primarul și președintele C.A.P.-ului din Dobra.

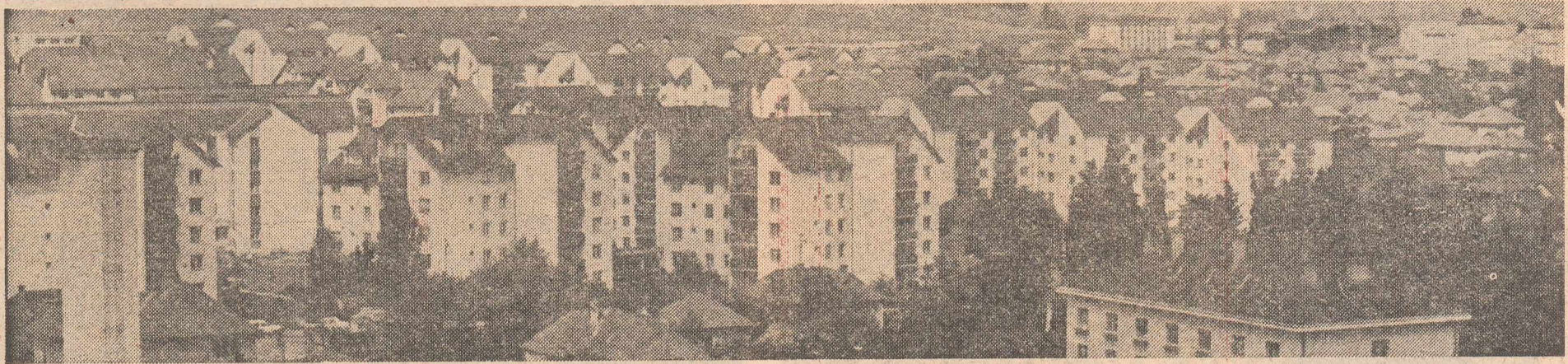
La Comitetul județean de partid Dimbovița, la Direcția agricolă a județului ni s-a promis că în cel mai scurt timp se va face o anchetă la fața locului, iar vi-novații vor fi aspru trași la răspundere. Așteptăm pentru că o astfel de anchetă se impune. Noi, din motive de spațiu, n-am putut relata și alte aspecte din comuna Dobra. O vom face poate într-un număr viitor.

SORIN POSTOLACHE ■

HARGHITA — ROMÂNII ȘI I ÎN FRĂȚIE PREȚUL PALM

La Voșlăbeni, unde vara cade joi după masă

Pe meleagurile noastre, vara cade în cite o joi, după masă. Anul trecut, vara noastră a căzut într-o vineri.

Sint vorbe de toată ziua la Voșlăbeni, aici născute și avind un înțeles doar aici sau în împrejurimile imediate, nu departe de izvorul Mureșului, în valea gituită de munții Harghitei și ai Hășmașului Mare. Polul românesc al frigului este la o aruncătură de băț, clima joacă oamenilor renghluri dureroase și uneori absurde, înghețurile tirzii, primăvara, și cele timpurii, toamna, sint aici la ele acasă. Acum un an, cînd vara a căzut într-adevăr într-o vineri, la 15 mai, Petru și Grigore Handarie au scos animalele la pășune, era doar timpul după datină să le scoată din grajduri, dar s-a prăvălit peste ei și cirezi o zăpadă cum nici în miezul iernilor nu se întimplă. În aceeași primăvară, din cauza frigului crîncen, cartofii au stat sub brazdă preț de două luni, fără să vegeteze. Cînd au pornit-o în sfîrșit în vegetație, Maria Dandu Colceriu, Ana Vaides sau Antal Gizela le-au ocrotit creșterea cu aceeași destoinicie cu care ar fi vegheat la căpătîiul unui bolnav, dar odată cu vara s-au dezlănțuit ploile, lungi și siciltoare ca niciodată, iar în august mana a distrus vrejurile plantelor. Peste iarna care abia a trecut, dimpotrivă, zăpezile au fost mai bogate decît altădată, pămîntul n-a înghețat, griul semănat în toamnă și-a continuat nestingherit germinația și în primăvara de acum nu se știe dacă mai poate respira chiar în voie, pe alocuri dă semne de sufocare, însă oamenii din Voșlăbeni speră și nu se îndură să-l piardă de tot, întorcîndu-l odată cu brazda. Oamenii din Voșlăbeni, în ciuda cliimei aiurite sub zodia căreia și-au întemeiat vatra satelor, trudesc și speră, întrucît speranța neîntemeiată pe trudă, după știința lor de demult, nicăieri nu i-ar duce, nicăieri.

Ei s-au încapăținat și încă se mai încapăținează să-și lege destinul de agricultură, cu un spor ce se va dezvălui mai la vale, și în ciuda faptului că pămîntul hără-

zit lor e puțin, și în ciuda faptului că aproape jumătate din întinderea aceasta puțină se alcătuieste din soluri acide, foarte slab productive cînd nu sint amendate la timp cu substanțele potrivite acestei metehne. Și ca să nu plutească nici o indoiială asupra cuvintelor ce ne întîmpină, președintele Ioan Suciu și inginerul șef Gavril Urzică ne așază înaintea unei hărți care spune totul: cooperativa agricolă de producție din Voșlăbeni stăpînește 435 ha arabile, 1590 ha fineață și 154 ha pășune; numai ovinele, 950 la număr, și cele 750 de vite, dintre care 450 vaci matcă, nu sint trecute în harta aceasta, însă sectorul zootehnic, aflat în grija inginerului Maria Urzică, fiica unui oier vestit de prin părțile Branului, atîrnă cum se cuvine în contextul producției globale anuale de opt milioane și jumătate de lei a unei obști ce contează doar pe munca a 380 țărani cooperatori activi. Desigur, combinațiile îngăduite de această avuție puțină nu sint nici ele prea multe. Astăzi, acum, combinația în care investesc toți încredere sună astfel: 130 ha cartofi, deoarece cartoful merge foarte bine pe aceste meleaguri, 125 ha grîu, pentru că la grîu nu se renunță în nici un chip, el arzînd ca o flacără și ca un simbol în privirile tuturor celor dăruiți muncilor cîmpului, 90 ha în, intrucît, în ciuda prejudecăților unora, inul aduce venituri statornice atunci cînd e cultivat unde trebuie și în respectul unei tehnologii adecvate, iar topitoria de în din Joseni abia îl așteaptă. 35 ha orzoaică și 5 ha legume, între care varza revendică gradul de căpitan. Și refacem mental socotelile, ca să ne convinsem noi înșine că n-am sărit peste cifra avansată a celor 435 ha. Într-adevăr, am rămas sub ea și ce a scăpat din calculul nostru îngăduie alte combinații fertile, ca să ajungă la un liman și producția de

cartofi de sămîntă, în măsură să întoarcă oamenilor un preț bun al muncii, ca să poată trăi și cei treizeci de cai ai cooperativei, fără care prosperitatea tuturor s-ar duce de ripă, combinații și calcule îngheșuite într-un spațiu de manevră și mai restrîns, altfel spus preținzînd o investiție sporită de înțelepciune și inteligență agilă.

Și acum, adică în ziua de azi, ca și ieri și alaltăieri. Pentru că altfel nu se poate.

Și ajungem acolo unde era inevitabil să fi ajuns, între oameni și la o distanță de nici o palmă de scripătul minții lor, cot la cot cu acest scripăt înțeles ca temel al unei bunăstări certe. Și în privința aceasta se poate spune că nici cei din Voșlăbeni nu sint lipsiți de inițiativă, dar vremurile au amestecat oamenii și, lată, deși este vorba despre

fapte în sipetul cărora, indeobște, se umblă cu delicatețe, sau nu se umblă deloc, trebuie spus că altoiul omenesc îngăduit de Voșlăbeni dinspre Subcetate și nu numai că a prins, ci, mai mult, rodeste. Trecem repede peste întîmplarea că primarul Ioan Mureșan, șeful gării, șeful postului de miliție și o învățătoare din Voșlăbeni, toți, s-ar trage din Subcetate, încît le-au scos sătenii chiar și un cîntec: „...ca oltenii, au invadat Voșlăbenii...” Și ne vom agăța de adevărul că și inginerul șef al cooperativei agricole de producție din Voșlăbeni — am văzut ce pămînt puțin stăpînește, vom vedea ce înmă mare au devotații acestui pămînt! —, Gavril Urzică pe nume, despre care a mai fost vorba, este și el originar de prin Subcetate.

Subcetate aici, Subcetate acolo, departe, în județul Hunedoara, aproape de Hațeg... Încît o mică legendă nu strică s-o înși-

România contemporană

Odată cu zorii albaștri pornește spre muncă întreaga această oștire prietene, iată — imi spun — ziua crește să punem în pas și puțină grăbire!

Mai e un minut pină galbenul soare va trece în arc dinspre marginea zării lumina de aur să și-o desfășoare prin oameni și fapte culorilor țării

Cinstind tricolorul — aprinsă făclie de mari idealuri și de umanism pe calea izbinzilor mergi Românie urmîndu-ți credința în comunism
OLAH ISTVAN

Destin

Nu poți muri decît pe limba ta dar poți trăi în pace cu semeni de-altă limbă
că rostul vredniciei nu se schimbă iar omenia-i una oricum de te-ar chema

Ne știm că ne zidim din os de daș popor de citori pe pămînt străbun ne-au străbătut cohorte la-nmuguriri de veac

dar călătoarele destine-apun —

Și am rămas, cu gînd de veșnicie, cu obiceiuri, patimi și dureri, aceia ce-au crezut în vrednicie și nu-n dreptatea spadei de-a rostul averi

Și zicem toți acasă acestui dulce plai pe care Miorițe s-au perindat doinînd acasă înseamnă acasă în fiecare grai acasă-i România, cuvînt ca un colind

RADU CIPRIAN POP

Credință celor trei culori

Pe cînd încă ne hrăneam cu ierni otrăvite și în elepsidrele stejarilor găseam aceeași atavică sete, cînd încă picior vrăjmaș ne măsura cîmpiile noi am fliert grîu în vin roșu și în braț

O economie plină de dinamism

(Urmare din pagina 1)

etapă rodnică în înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, în realizarea sarcinilor fundamentale ale județului nostru în profil teritorial. Acest cincinal a fost deosebit de fertil pentru noi, în primul rînd prin diversificarea accentuată a activităților economice ale județului și, totodată, prin ridicarea futuror localităților importante din teritoriu la rangul unor centre muncitorești prospere, înfloritoare și din punct de vedere urban și edilitar. Printre cele mai importante capacități de producție inaugurate în anii 1976—1980 se numără turnătorii de carcase de la Vlăhița, turnătorii și modelăria de la Întreprinderea mecanică din Gheorgheni, Întreprinderea de matrice și piese din fontă din Odorheiu Secuiesc, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Gheorgheni, alte dezvoltări la Întreprinderea de tractoare

din Miercurea Ciuc și Întreprinderea tehnologică din Odorheiu Secuiesc, Fabrica de prefabricate din beton din Miercurea Ciuc, fabricile de încălziminte din Cristuru Secuiesc și Toplița, Întreprinderea Avicola și Complexul de îngrășare a porcinelor din Cristuru Secuiesc. Evident, enumerarea aceasta poate fi continuată. Însă țîn să așez un accent deosebit pe faptul că aceeași perioadă s-a caracterizat și printr-o pronunțată trecere de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, printr-o atenție sporită acordată laturilor calitative ale producției, prin creșterea eficienței muncii în toate sectoarele de activitate, în concordanță cu exigențele noului mecanism economico-financiar și al obiectivelor principale ale întregii noastre economii naționale. În consecință, în 1979 Harghita a depășit pragul celor 10 miliarde lei producție industrială, acț prin care, într-adevăr, ne-am despărțit definitiv de trecutul searbăd al acestui județ. Totul a fost posibil

și datorită faptului că în cincinalul 1976—1980 investițiile de care am beneficiat au fost, în ceea ce privește volumul lor, de aproape șase ori mai substanțiale decît cele din cincinalul 1961—1965. Iar aceste investiții au fost orientate în raport cu cerințele definitorii ale economiei noastre, încît, în prezent, aproape 30 la sută din totalul producției industriale a județului se realizează în ramura construcțiilor de mașini, aflată prin excelență în avangarda oricărei industrii. În acest context, din punct de vedere al ponderilor se poate consemna că județul Harghita asigură 19 la sută din producția națională de concentrate de cupru, 18 la sută din producția de mașini și utilaje pentru industria alimentară, 6 la sută din producția de tractoare. Ultimul procent pare modest, dar să nu uităm că este vorba despre un început și, implicit, despre anexarea unei noi tradiții industriale. Nu ne îndoim că în citiva ani acest procent se va corecta în mod corespunzător proiectelor noastre de viitor.

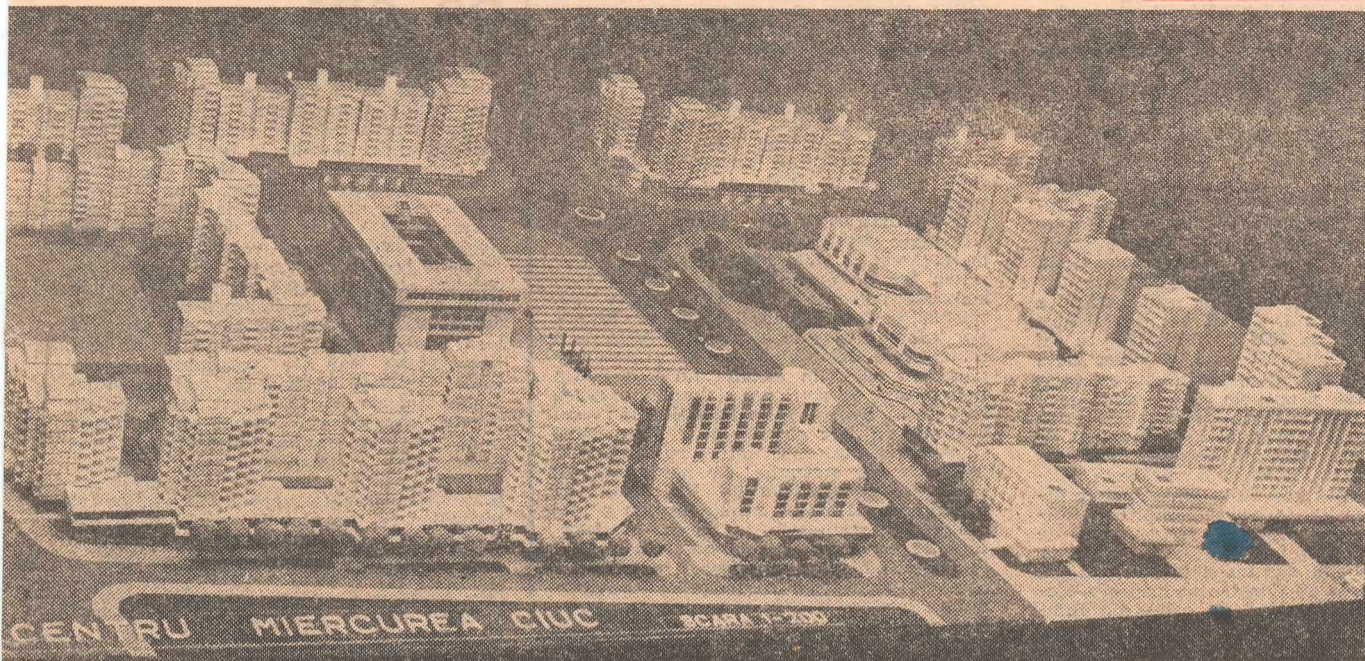
— Peisajul conturat de dv. este un peisaj în pregnantă evoluție. Am călătorit în aceste zile prin municipiile, orașele și comunele județului Harghita și, ca tot omul care descinde aici numai din cînd în

cînd, cred că am fost în măsură să remarc poate mai repede decît mulți oameni ai locurilor că evoluția amintită, cum ați și remarcat dealtfel, nu este numai o evoluție a capacităților de producție și a cifrelor ce le exprimă, ci și a vieții însăși...

— Problema, desigur, este de impresie. Poate fi adevărat faptul că celor ce ne vizitează doar din cînd în cînd anumite dimensiuni ale realităților harghitene le sar în ochi, ca să zicem așa. Dar adevărul adevărat este că evoluția pozitivă a puterii noastre industriale se răsfrînge nemijlocit asupra vieții de zi cu zi a locuitorilor acestui județ. Și ei sint mai calificați decît oricare alții să depună o mărțurie concludentă în privința cișturilor și înălțărilor proprii lor existențe din ultimii ani. În întregul deceniu încheiat în 1980, s-au creat în Harghita 46 000 noi locuri de muncă și este de remarcant și realitatea că 53 la sută din totalul personalului muncitor lucrează, acum și aici, în industrie, ceea ce semnifică o calificare mai înaltă a oamenilor și, totodată, venituri mai mari, un nivel de trai mai ridicat. Ar mai fi de spus că aici, în județul Harghita, adevărurile acestea au o dublă importanță. De veacuri conviețuiesc aici și români și maghiari și putem afirma

MAGHIARI RIDICĂ CERAMICII DE PĂMÎNT

pe hirtie: cîndva, în virtutea iden-
numelor celor două localități,
cîndu-se drumurile unor vagoane, cei
Subcetatea Harghitei s-au trezit în
lor minusculă cu o grămadă de ma-
e de construcție — ciment, cărămizi,
fier beton, tocărie de uși și ferestre,
cele — destinate, de fapt, Subcetății
funedoara. Încă nedezmățiciți, au ci-
au răscîițit fractul acelor vagoane și

au înțeles repede că materialele de con-
strucție căzute pe capul lor, prin jocul ha-
zardului, ar fi trebuit să împlinescă o
școală. Și au descărcat cu repeziune ma-
terialele din vagoane și cu aceeași repe-
ziune au construit școala, de care, între
noi fie vorba, și ei aveau nevoie, desi în
tabelele ministerului de resort figurau
mai la coadă. Au construit școala și școa-
la a rămas construită. Cînd s-a lămurit la
urma urmelor incurcătura — vorba româ-
nului, prinde orbul, scoate-l ochii!... Și ei
aveau nevoie de școală și așa au avut-o,
și au avut și cei din Subcetatea de Hune-
doara școala lor, pentru că incurcătura a-
mintită nu s-a limpezit în paguba nimă-
nuia, chiar dacă întimplarea a lucrat înții
în favoarea celor din Subcetatea Harghi-
tel. Și am înșirat pe hirtie această legendă,
așa, ca să se priceapă că cei din Subceta-
tea Harghitei, chiar și atunci cînd i-a
așezat viața prin Voșlăbeni, nu-și permit
niciodată să piardă ocazia...

Puțina încredere ce o vădiseră oa-
menii locului în cultura inului
prin ei s-a fortificat. Și, în rest,
chibzuința tuturor de aici și-a
hrănit rădăcinile: acordul glo-
bal, la culesul cartofilor și legatul inului
de fuior, funcționează ca ceasul; cu ma-
șinile de sortare și calibrare a cartofilor,
primite recent în dotare, cel puțin 70 ha
rezervate acestei culturi vor putea fi in-
tegral mecanizate; solurile acide s-au în-
vățat de cițiva ani buni să le amendeze cu
dolomită scoasă din dealul apropiat Co-
șoel, egală ca acțiune cu substanțe pentru
care alții plătesc bani grei. Așa stînd, de
fapt, lucrurile și nu altfel: spre deosebire
de mulți alții, cei din Voșlăbeni s-au o-
bîsnuit să investească în tot ceea ce fac
bani mai puțini și muncă mai multă. Ba-
nii, pentru ei, nu sînt de aruncat, ci de
adus, înții în scriptele și contul cooperati-
vei și, apoi, în palma crăpată de muncă
a oamenilor.

Și nu incăpe nici o îndoială asupra fap-

tului că una dintre combinațiile cele mai
strălucite ale cooperativelor agricole de
producție a rezultat din efortul investit în
activități industriale: numai anul trecut
au scos trei milioane de lei prin așezarea
unor meseriași de prestigiu în linia întâi
a intereselor lor obștești, despre Korpos
Lászlo, Ioan Colceriu, Anton Leopold și
Barabas György fiind vorba. Ei transfor-
mă la Voșlăbeni materialul lemnos, a-
bundenț în finețe, în rigle Heller pentru
ceramisti din Zalau, în lazi container pen-
tru diferite centre de legume și fructe, în
mobiliier alb și binale, în araci de toate
categoriile.

Insă pămîntul, pentru ei, rămîne
grija de căpătii și în această
lumină se înțelege mai bine că
la Voșlăbeni se verifică prin ex-
celență un adevăr nicăieri dez-
mințit: pămîntul puțin și sărac leagă
omul mai strîns și mai tare de căldura lui
interioară. Mizînd pe căldura lui, întimpi-
nînd căldura aceasta cu destoinicia lor,
cei din Voșlăbeni, în ciuda întimplării că
polul românesc al frigului le stă chiar în
coastă, în ciuda acidității solului lucrînd
ca o torpilă, pe dedesubt, au dovedit pes-
te 2000 kg de griu la hectar, vreo 17 500 kg
cartofi, iar din recolta de în cel puțin
4000 kg la fiecare hectar cultivat s-au clas-
sat la categoriile cele mai avantajoase re-
munerate. Iar anul în curs l-au început,
cum se spune, cu dreptul. Un început sub
care semnează toți țărani bravi alături de
care am stăruit o zi încheiată: Aurelia
Dandu Colceriu, Maria Dandu Colceriu,
Rozalia Daradics, Emilia Tepelus, Tiberiu
Borog, Petru Colceriu, Mihai Pop, Victor
Leopold, Ioan Bucur, Kovacs Venczel,
Alexandru Natea, Ioana Tepeș, Veronica
Radu, Mihai Radu, Aurel Tepelus, Iosif
Todor, Ioan Chindea, Ioan Tinca și
Gheorghe Dandu Colceriu, și el foarte
harnic, dar mai glumeț decît toți.

MIHAI PELIN

Fotografii de SZAKÁCS ALEXANDRU

magurit trei culori: ca mere
rotunde
rostogolit verile pe umeri,
crescînd
ele-n tîndă:
fost izvoarele;
hiot răzvrătit a răsucit brazda
sub plug;
a fost pămîntul; atunci,
au azvirlit Carpații un strigăt de
piatra:
sintem Republica, și cîntecul,
și vașra,
brazdă am fost și plug ne-am
făcut
am în noi și cîntece și izvoare
și culori; căci încă
mas în singe moții lui Iancu
înd focul cu săbiile.
la timp născut, în legi sfințite
de norod,
ducilor s-a stîns flinta, ca să
naștem
entru noi și pentru dreptate
clopot,
vrăjmașe vînturi am crezut
una

MIHAI GROZA

o altă epocă nu a așezat o teme-
l trainică a egalității lor în drep-
egalitate reală și nu doar una le-
ă. Ce altceva înseamnă egalitate
drepturi decît o șansă egală pen-
care? Dar timpul nostru și-a îm-
pecetea generoasă nu numai asu-
nșutului vieții oamenilor, ci și
cadrelor lor de viață, asupra înfă-
localităților harghite. În 15 ani,
onstruit în Harghita 31 000 apar-
e și 8 100 locuri în cămine de ne-
și și ponderea lor, mai cu seamă
ianța localităților urbane, nu numai
simte, dar mai mult, revendică în
i ambianță rolul de factor defini-
hotărîtor. Miercurea Ciuc, Odorheiu
sc, Toplița sau Gheorgheni sînt, de
nunicipii și orașe reconstruite.
Balan în ultimul deceniu și ju-
a apărut pe harta țării. În același
p, o cincime din populația jude-
s-a mutat în locuințe noi. Apre-
totodată, că nu am construit oriunde
um, ci acolo unde trebuia construit
oritate și în tiparele unei estetici
tonice și urbanistice care face
ediliilor, proiectanților și construc-
noștri, și care se integrează în mod
los în frumusețea peisajului natu-
acestor meleaguri.

Simtate tovarășe prim-secretar, acor-
vistele noastre acest interviu într-un

context în care întregul nostru popor se
pregătește să aniverseze împlinirea a
șase decenii de la înființarea Partidului
Comunist Român. Toți comunistii acestei
țări, și românii și maghiarii și de alte na-
ționalități, știu că perspectivele așezate
înaintea țării de partid, încă de la inte-
meierea sa, s-au împlinit. La vîrsta sa de
acum, partidul așază înaintea noastră
alte perspective. Spre ce dimensiuni evo-
luează județul Harghita în viitor?

— Prezentul Harghitei nu poate fi ex-
plicit altfel decît prin justetea și clarvizi-
unea politicii în care Partidul Comunist
Român, de șase decenii, investește o în-
țelepciune care nu este altceva decît în-
țelepciunea străveche a acestui popor ridi-
cată la o altitudine nouă, îmbogățită cu noi
valențe. Măsura în care partidul a vegheat
și îndrumat în permanență edificarea
acestui prezent ne este dată, în acești ani,
de atenția acordată meleagurilor noastre
de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Fiecare
vizită de lucru întreprinsă de secretarul
general al partidului în Harghita se aso-
ciază în cronică evenimentelor județului
cu o nouă treaptă urcată spre bunăstare.
În aceste zile, tovarășul Nicolae Ceaușescu
a fost din nou oaspetele județului nostru,
vizitînd unitățile agricole din comunele
Tușnad și Simmartin. Și această nouă vi-
zită de lucru își va vădi curînd roadele.

În cincinalul în curs, ne propunem să

dezvoltăm întreprinderea de tractoare
din Miercurea Ciuc, să dublăm capacita-
tea de producție a întreprinderii de ma-
trite și piese din fontă din Odorheiu Secu-
iesc, să punem în funcțiune întreprinde-
rea de oțeluri speciale Cristuru Secuiesc,
întreprinderea de motoare electrice medii
din Brașul Toplița, precum și alte
dezvoltări la capacitățile existente din
celelalte localități ale județului. De ase-
menea, vom intensifica activitatea noas-
tră în direcția creșterii productivității
muncii, în scopul folosirii intensive a ca-
pacităților existente. În domeniul agricul-
turii vom acționa pentru mai buna folo-
sire a terenurilor, pentru introducerea
unei noi revoluții agrare, conform indica-
țiilor date de secretarul general al parti-
dului nostru la Congresul al II-lea al ca-
drelor de conducere din agricultură, al
întregii țărâni, precum și cu ocazia re-
cente vizite de lucru efectuate pe ogoa-
rele harghite. Aceasta, desigur, înseamnă
mai mult discernămint în adoptarea
deciziilor, mai multă ordine și rigoare în
activitatea fiecărui om al muncii, o dis-
ciplină de producție mai fermă, intrarea
în acțiune a tuturor pirghiilor democrației
noastre socialiste, în vederea implicării
tuturor în drepturile ce definesc bunăsta-
rea noastră de mine. Este o sarcină des-
pre care știm că o putem duce la capăt și
nu ne îndoim că o vom realiza.

Sántha Imre, poet al lutului

Cartea de vizită ajunsă la noi nu vă-
dește nici un dram de trufie deșartă, cum
vădesc atîtea și atîtea cărți de vizită, în-
cercate cu titluri care nu spun nimic, in-
ventate parcă numai pentru a figura pe o
carte de vizită. Alegem din ea doar atît:
Sántha Imre, kerámicus, ceramist dacă
este nevoie și de o traducere în românește.
Apelul la telefonul 121 63 din Miercurea
Ciuc are șanse să fie onorat de titular
doar între orele 16 și 16.30, cînd Sántha
Imre, în naveta lui între mulțimea cup-
toarelor cărora este dator să le poarte
grija, ca tehnician principal al coopera-
tivei **Arta Harghitei** își trage cit de cit
sufletul, într-un spațiu ce și l-a hărăzit
spre creație și reculegere. Și în spațiul
acesta îl întîlnim, între ipostaze ale lutului
ars intrucitva destinate să ne pună pe
gînduri, aparent îndepărtate mult de tra-
dițiile și drumurile consacrate ale olarilor
harghiteni, fie că este vorba despre cei
din Corund, fie că este vorba despre cei
din Dănești. Și nu întîrziem în a-i mărtu-
risi lui Sántha Imre, sentimentul depăr-
tării acesteia, deschis, fără menajamente
protocolare. Este o depărtare reală, nu-i
așa? Și dacă așa este, ce anume exprimă
ea? Într-un fel da, într-un fel nu, este și
nu este o depărtare, răspunde cu prompti-
tudine interlocutorul nostru, atent la tur-
nura discuției, anexînd dintr-o dată cu-
vîntului un plus de vivacitate. Și se arată
totodată nemulțumit de puținătatea sub-
stanței ce o au în vedere etnograful cînd
manipulează prea dezinvoltă noțiunea,
semnificația și sensul realității numită de
noi artă populară, ancorîndu-se nu de pu-
ține ori, etnograful aceștia, într-o atitudine
tranzant restrictivă. Sántha Imre consideră
că rădăcinile artei în speță sînt mult mai
vechi decît se afirmă, mai adînci decît ne
închipuim astăzi și, în același timp, des-
consideră orice hiatus interpus de teoretici-
cieni într-o istorie durînd de milenii. De
asemenea, Sántha Imre nu crede că re-
perele între care o tradiție își îngăduie
să evolueze sînt negociabile doar în plan
teoretic. El crede că aceste repere, chiar
cînd sînt înțelese ca limite, trebuie ta-
tonate din punct de vedere practic. Și
dacă totuși survine, în sens restrictiv, ști-
ința etnografiei? Desigur, ceramistul nos-
tru deține un răspuns pregătit pentru
toate întrebările, nu mai incăpe nici o
îndoială în privința aceasta. Și uneori
răspunsul acesta poate fi chiar și o altă
întrebare sau mai multe alte întrebări.
Nu vi se pare că cel mai adesea știința
etnografiei, în domeniul artei populare,
confundă păstrarea tradiției cu involuția?
Ce înseamnă, de fapt, o tradiție, decît o
conștiință certă a rădăcinilor? Îi mai poate
împiedica cineva pe artist să revină, cînd
crede el de cuviință, asupra rădăcinilor
artei sale, să reia în ecuația unei techno-
logii moderne o aventură a înaintașilor
săi întru artă, eșuată poate tocmai dato-
rită tehnologiei precare ce le-a stat la
îndemină, cîndva? Și abia acum ne dăm
seama că ceramica neolitică, prin cioburi
sau reconstituiri îngrijite ale unor forme
arhaice, marchează o prezență distinctă în
atelierul de jur-împrejur. Într-adevăr,
cite drumuri virtuale nu s-ar fi putut des-
părți, într-un moment sau altul, din acest
mare trunchi de spiritualitate concentrat
în lut ars, cu rădăcinile adunate la Cucu-
teni și cu ramurile despărțite în timp spre
Oboga, Vadul Crișului, Marginea, Corund,
Biniș, Horezu sau Vama? Cu prudență,
relansăm dialogul: ni se par implicate în
tentativa aceasta și un risc și o șansă...
Dar abia cînd se însoțește cu riscul, nu-i
așa?, o șansă devine ceea ce este, șansă.
Adevărata șansă a unui ceramist modern
rămîne însă accesul la tehnologii per-
fecționate, și nu atît accesul la ele, cit stă-
pinirea lor, și încă ceva, mult mai greu de
exprimat în cuvinte. Să încercăm, totuși...
Și nu cred să greșesc prea mult afir-
mînd că în ceramica de astăzi înseși tehnologiile
perfecționate ar trebui să împingă ar-
tistul spre regăsirea duhului inexprimabil
pînă la capăt al propriului său har.

P. MIHAI

ȚARA ESTE UNA și sub oricare dintre stelele ei se poate trăi și dăinui

Întreprinderea minieră Bălan, ca întreprindere, împlinește în acest an doar trei decenii de viață. Înainte de 1951 a fost o exploatare de rind, înainte de 1948 a fost doar o mină de rind, o gaură în pământ ca s-o spunem de-a dreptul, adică nimic sau aproape nimic, ca pondere în economia minieră a țării, desigur, pentru că munca dăruitorilor ei de atunci ne revendică și azi toată stima, arătându-se peste vreme mult mai aspră decât acum, mult mai istovitoare, ticăloasă uneori pe de-a-n-tregul. Și cum o mină sau un complex de mine nu înseamnă nimic cînd e dezlegată de oamenii ei, cînd e gîndită în sine, ne reîntorcem la oameni: Alexandru Tîncu, din Poduri-Bacău, minier categoria 5 subteran, din vechimea totală de 26 de ani, a adunat 15 ani doar aici, la Bălan; István Rodnânszki, maistru, și-a împlinit vechimea întreagă de 29 de ani la uzina de preparare a Bălanului; Ioan Domos, din Palanca-Bacău, din două decenii de muncă în subteran, a rotunjit 16 ani tot aici, la Bălan; Dionisie Tokos născut în Lueta, tot prin preajma unei guri de mină, a început ca minier la Bălan și a terminat-o cu mineritul ca maistru de subteran, de asemenea la Bălan, după 21 de ani și opt luni; Peter Iános a lucrat aici ca lăcătuș de adinc timp de 24 de ani; iar vechimea în muncă a lui Ioan Văncsa, din Mădăras, împlinită și ea în subteranele Bălanului, atinge acum 25 de ani și 7 luni. Sint oameni care au început să se bucure de o pensie mai mult decât meritată fie în toamna lui '80, fie acum, în primăvara lui '81. Și în parte, și pe umerii lor au crescut întreprinderea, orașul ei, însemnătatea ei în producția de sulfuri cuprifere a țării. În parte, și prin efortul lor întreprinderea, în totii anii amintii de noi în acest paragraf, și-a ridicat rangul, și-a fortificat demnitatea, și-a proiectat aspirația de ieri de-a dreptul în statura de azi.

Lumina zilei, spre care au ieșit pentru todeauna Alexandru Tîncu, István Rodnânszki, Ioan Domos, Dionisie Tokos, Peter Iános și Ioan Văncsa, lumina aceasta catifelată a zilei, pretuită de mineri mult mai mult decât de alții oameni, rămîne aici, totuși, suprafața lucioasă a lucrurilor. Pentru cine descinde aici prima dată, și descinde într-un aprilie frumos ca orice aprilie, o anume metaforă nu se mai poate reprimă în nici un chip: Bălanul se ivește în zărea privirilor și a minții întocmai ca o grenadă învelită grațios într-o foită subțire și scinteietoare și înșelătoare de staniol. Și tot aici, la Bălan, un reporter se ridică mai repede decât oriunde la înțelegerea adevărului că o metaforă, la urma urmelor, nu se arată a fi nimic altceva decât ceea ce este de fapt, adică un complot inofensiv al imaginației împotriva realului. Însă, nu, la Bălan, sub foita aceasta subțire și scinteietoare de staniol, spartă spre interiorul ei de gura întunecată a galeriei de coastă, de la lumina zilei și pînă la profunzimea de 435 m a ultimului orizont al minelor, de-a lungul a peste 50 km de galerii de transport, dintre care unele depășesc 8 km pe direcție, s-a complotat împotriva realului cu totul și cu totul altfel decât prin metafore. S-a complotat împotriva condiției istovitoare a muncii minerului de altădată și nu strică să precizăm că primul minier a izbit cu tirăcoșul în stîncă locurilor în jurul anului 1600: dacă în 1967 procentul de încărcare mecanizată a minerului dislocat în abataje putea fi considerat foarte bine ca fiind egal cu zero, acum el se ridică la 99 la sută; 98 la sută din totalul extracției se execută astăzi prin procedee moderne, fie prin rambleiere hidraulică, ascendent, fie prin surpare în abataje, descendent; în consecință, din 1961, cantitatea de minereu extras a sporit de peste 10 ori, stabilindu-se la un nivel optim, prin nivel optim înțelegîndu-se un nivel scontat, adică exact atît cît poate da mina, cînd nimeni nu se zgîrceste înaintea perspectivei modernizării ei. S-a complotat apoi împotriva ideii de a se plimba minereul de colo-colo, cu mari cheltuieli de transport, și s-a construit aici o flotatie, în '62, și s-a mai construit aici o flotatie, în '69, cu o capacitate egală. Și nimeni nu s-a zgîrcit, perspectiva s-a transferat cu repezițiune în dat, investindu-se aici, între 1968 și 1977, în viața minelor și în viața minerilor, mai mult decât un miliard de lei. S-a complotat împotriva ideii că fluctuația minerilor ar tine de domeniul situațiilor insurmontabile și s-a construit pentru ei un oraș. Și nu încapă nici o îndoaială asupra faptului că au fost, toate, înainte de orice, investiții de încredere în oameni. Adică nu mai avem încotro și revenim iar la oameni, pătrundem dincolo de coaja aceasta subțire, săgălnică a lumii din creștetul piramidei de galerii întortocheate ale Bălanului și ajungem dincolo. Cum? Alături de brigada lui Constantin Steres, un bărbat cu o statură în preajma căreia pălește în mîntea oricui pînă și imaginea legendarului Jean Valjean.

A fost o întâmplare. Ne-am fi putut însoți oricînd cu oricare dintre brigăzile conduse de Cezar Căldare, Ioan Munteanu II, Gheorghe Postolache, Constantin Irimia sau Alexandru Samu, pentru că tot despre

minerii destoinici și încăpăținați este vorba, și aici, în mina centrală, și în minele de la Fagul Cetății. Sau ne-am fi putut însoți cu Ioan Lendeczky, șef de secție, Erou al Muncii Socialiste, spre profunzimile unor mine care au început să-și impună eroii lor, consacrați ca atare prin fașe de muncă pe măsura noțiunii de eroism și nicidecum trase de păr spre această măsură. Dar cineva ne-a strecurat în ureche informația că acest minier Constantin Steres ar dispune și de un anume fler i.i plus și că nu întâmplător, în ultimii ani, s-a dovedit a fi un membru proeminent, de nădejde al echipelor de salvare.

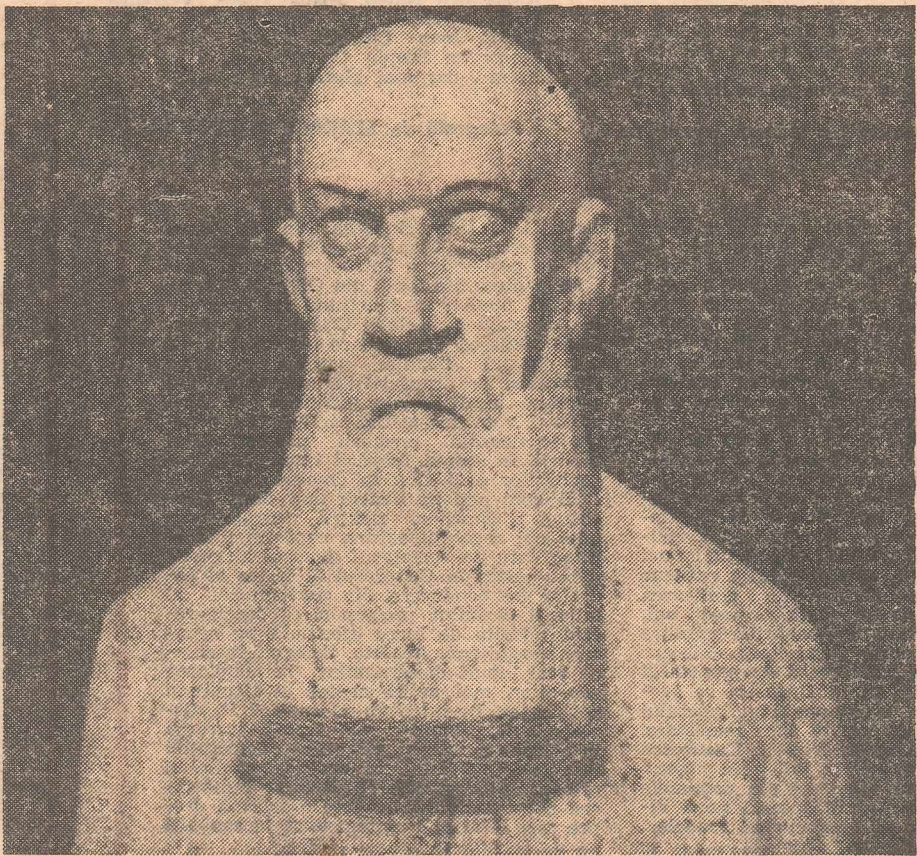
În date sumare, viața sa sună astfel: a împlinit 38 de ani, s-a născut în Palanca, a descins aici în 1964 și din 1972 este șef de brigadă. Citeodată, însă, o zi din viața unui minier poate fi mai încăpătoare decât o viață de om și nu vom ști niciodată dacă nu am căzut cumva la Bălan chiar pe o astfel de zi. Acum și aici, cînd apucă de coarne un sut obișnuit, Constantin Steres intră primul în mină și o părăsește ultimul. Se înșiră după el, la intrare, și se înșiră înaintea lui, la ieșire, ajutorul de minier Andrei Sabău, Vasile Grosu, și ei de loc din Palanca, fratele său Ioan Steres, mai mic la ani, dar nu și la ștaf sau la hărnicie, atras de Constantin înspre profesia aceasta, Gheorghe Beștin din Simbrea Bacăului, Vasile Piștea, și el moldovean get-beget, sau Dumitru Suciu din Reghin. Cîțiva dintre ceilalți, pînă la 24 la număr, urmînd să-și dezvăluie la rîndul lor numele, intruna legat de o faptă anume, de nelăsat niciodată altuia. Și rămîn în urma lor, la intrare, sau stau înaintea lor, la ieșire, o Tereza, o Cecilie, o Floare sau o Mariană, și alte și alte neveste, vreo trei duzini de copii, un Florin, un Ioanel sau o Garofiță, rămîne în urmă sau le stă înaintea o viață întreagă, statornică pentru todeauna pe aceste meleaguri, pentru că, împotriva îndărătniciei noastre de a aminti din cînd în cînd locurile de bastină ale minerilor întîlniți, țara este una și sub oricare dintre stelele aprinse în cerurile ei se poate trăi, dăinui și nutri încredere. A trăi înseamnă a trăi, pur și simplu. A dăinui are semnificația unei dimensiuni noi, pînă nu demult neesperată, ivită în viața minerului. A nutri încredere poate însemna, uneori, a avea înaintea ta, la intrare, sau în urma ta, la ieșire, un minier de calibrul lui Constantin Steres.

Locul faptei și al strădaniei lor se numeste astăzi abatajul 26 simplu și hărțuiesc peretele de minereu pe patru fronturi, două spre sud și două spre nord, paralele două cite două, și se retrag pe aceste fronturi de la 10 martie a.c., cînd au ajuns de fapt la marginea lentilei de rocă utilă. Retragerea de acest gen, ne îndreptase inginerul Romeo Titirigă, pretinde mai multă atenție decât orice altă întreprindere minieră, fiind vorba în discuția purtată de perforatoare și dinamită cu stîncă de oxidări rezultate din lucrările anterioare, de o tectonică mai avansată, de o țarie mai preclară a rocii. Și Constantin Steres traduce acum, pentru noi, numai pentru noi: asta nu ar însemna nimic și nimic altceva decât un timp

substanțial redus la perforare și o grijă crîncenă, deasupra tuturor măsurilor obișnuite ale grijii, la copturii și la armare. Avantajele, cu alte cuvinte, stau într-o cumpănă indoielnică cu dezavantajele. Tectonică mai avansată, bineînțeles, înseamnă un joc mai labil, imprezvizibil al interstițiilor stîncii și misiunea de a cerceta cu o deosebită atenție locul de muncă, înaintea distribuirii oamenilor în posturi, Constantin Steres nu a aruncat-o niciodată pe umerii altuia. Și după un kilometru parcurs pe picioare, printre vagoneti miscindu-se într-o navetă fertilă, pînă la abatajul 26 simplu, asta face și azi, întii și întii: cercetează cu o migală de om încercat, nepăcălit încă de vreo perfidie a stîncii, căile de acces, fronturile de lucru, toate locurile în care se vor misca, timp de șase ore, tovarășii săi de muncă, prietenii, fratele. Apoi începe copturitul și sint doborîte din tavanul zdrențuite toate resturile de rocă rămase după explozia anterioară în echilibru precar. Și de acum fiecare poate fi cit de cit liniștit. Fiecare poate începe ceea ce are de început și de dus cu bine la capăt: Vasile Grosu și Gheorghe Buciu iau în primire masinile de încărcat și eliberează fronturile; Dumitru Suciu, Vasile Piștea și Ionel Blaj aramează tavanele înalte de 7 metri ale posturilor din care alți tovarăși de muncă vor înfrunta corp la corp scîlpirea mută a minereului. Curînd, perforatorul se cumpanește chiar în mîinile lui Constantin Steres, pret de două ore și jumătate, adică mai puțin decât în alte împrejurări: s-au perforat de data aceasta doar șapte găuri și, cum s-a mai spus, într-o rocă oxidată, mai ușor de străpuns. De asemenea, de data aceasta, artificierului Ion Bocu i-au trebuit numai 45 de minute pentru a împinge cu buratoarele, în fiecare perforație, cite un kilogram și jumătate sau două de dinamită, să completeze încărcătura, conform dispoziției de pușcare, cu astralit, un explozibil ceva mai slab ca putere de detonare, dar mult mai ieftin decât dinamita, să bureze găurile adînci de patru metri, atent, cu o argilă specială, să înserieze mustățile refoarelor și să le conecteze la cablul de declansare. De acum, mult mai simplu le-a fost tuturor să se retragă în refugiiile pregătite din timp, echipa cu uneltele și utilajele ei, Constantin Steres și Vasile Grosu cu mosorul cablului de declansare și artificierul Ion Bocu purtînd detonatorul negru și lucios ca un calup de smolă parcă recuperat din infern. Pentru mineri, și așteptarea ei, și chiar explozia ca atare semnificînd doar o clipă de răgaz, de întindere a oaselor. Și se declanșează explozia, se rupe din liniste un muget teribil, cascada de zgomote se rostogolește violent peste oameni și numai suflul și yalul de praf nu-i atîng. Clăbe lungi, zdruccinate din toate țîlîile. Însă, iar, pentru ei, sint doar clăbe obișnuite de răgaz și de întindere a oaselor. După asta abia o neliniște veche se reînnoadă cu o neliniște nouă, după asta abia reîncep grijile și se reinstaurează în ei o prudență temeinică, de oameni încă nepăcăliți de vreo viclenie a rocilor. Și iar, cel dintîi, ca minier inzebrat cu un fler în plus, ca șef de brigadă, Constantin Steres își reia rîndul în lungul căilor de acces spre abatajul 26 simplu, paralel cu fronturile de lucru în sfîrșit dezvelite de praf. Și reînțepe apoi copturitul...

...La Bălan, într-un început de aprilie, agățat de-acum mult prea sus deasupra capetelor noastre, în abatajele unui complex de mine în care cantitatea de minereu extras s-a înmulțit de zece ori, într-un răstimp mai scurt decât plutirea unui om dinspre adolescență spre maturitate.

MIHAI PELIN

Nicolae Iorga - sculptură de JUSTIN NĂSTASE

Carbonatul de calciu nu se mai scurge pe coș...

Borsec. Un nume de localitate sinonim cu odihna, cura balneară, apa minerală. Mai puțin știu că orașul Borsec numără și destui crescători de animale, care furnizează anual însemnate cantități de lapte, carne și lînă, că în afara cunoscutei fabrici Apemin, ce livrează numai în țară milioane de sticle îmbuteliate cu apă minerală, există aici alte două unități industriale profilate pe valorificarea superioară a bogățiilor minerale din zonă. Una extrage și prelucurează travertinul, acele plăci de marmură ce îmbracă pereții multor construcții monumentale din întreaga țară, între altele și stațiile metroului bucureștean sau ale pasajului Bucur-Obor. Cealaltă își bazează activitatea pe carbonatul de calciu, livrat fabricilor de furaje concentrate. Numai că, în goana după creșterea producției, unitatea amintită revărsa în atmosferă valuri nesfîrșite de praf alb, asemănător celui de la fabricile de ciment, verzele pajistilor și pădurilor ce înconjoară orașul fiind estompat de stratul subțire de carbonat aserptat peste ele. Mai mult, aerul pur al Borsecului pierduse o apreciabilă cantitate de ozon și aerosoli naturali, oaspetii sesizînd aceasta și punînd justificare întrebării ediliilor orașului. „Ce să le fi răspuns?! Ca vom face, că vom lua măsuri? Trebuia să găsim o soluție pentru evitarea poluării, pentru recuperarea carbonatului risipit în atmosferă. Iar cei de la Atelierul Borsec al întreprinderii și producție industrială și construcții căi ferate Harghita s-au angajat să o facă, nefiînd vorba doar de interesul economic, ci și de cel al protejării orașului în care locuiesc oameni și în care sosește ațîția turiști! — își amintește Vasile Moșneag, primarul orașului.

Ușor de zis, nu la fel și de realizat! Există o cale iesnicioasă, susținută de unii, mai ales că toate încercările de oprire a scurgerii prafului în atmosferă dăduseră greș: procurarea unei noi instalații de zăbobile, măcinare și uscare. Argumentele: vechimea instalației și amortizarea ei totală. Contraargumentele altora: costul ridicat al unei noi instalații, durata mare de montare, pierderile de producție datorate stagnării prelucrării. Iar cei din urmă și-au zis că merită să mai încerce o dată!

O mină de meseriași destoinici, lăcătuși și electricieni, în frunte cu tehnicianul Fokt Gheorghe, noul șef al atelierului, și maistrul Vakon Carol, au gîndit și experimentat diverse căi de recuperare a carbonatului ce se pierdea pe coș. Optima s-a dovedit a fi modificarea sistemului de uscare, încălzirea inversă a materiei prime, folosind drept filtru însăși materia primă respectivă. Astfel, acum, hornul se află chiar la punctul de intrare a materiei prime, iar aceasta, după uscare, ajunge direct la mori, fără a se mai pierde în atmosferă. „Idee simplă — zice tehnicianul Fokt —, incît ne miram și noi cum nu ne venise pînă atunci! — Încercările, repetate o perioadă mai mare de vreme, au dovedit justetea soluției, astfel că instalația așa a rămas. Totul nu a costat mai nimic, materialele existînd în magazie, oamenii lucrînd în cadrul programului normal. Doar că lucrau cu mai multă tragere de inimă, dorînd să sfișească mai repede, să vadă efectele muncii lor. Iar cînd instalația a fost repusă în funcțiune, toți erau cu ochii pe cer și parcă nu le venea a crede observînd suvița de abur curat ce se înălța...

Reușita acțiunii are și efecte economice ce nu pot fi neglijate. Cantitatea de carbonat de calciu recuperată e de ordinul sutelor de tone. Înainte, zilnic se pierdeau în atmosferă aproximativ 15 t, care costau 6 000 lei. Și nu numai atît. Modificările făcute vechii instalații permit sporirea randamentului ei, funcționarea eficientă a tuturor subsansamblelor. Eficiența înseamnă și reducerea accentuată a consumului de energie electrică. De pildă, eliminarea celor două motoare electrice de la cicloul de desprăfuire determină economii anuale de 300 MWh. Cantitate suficientă pentru toți consumatorii atelierului, vreme de patru luni! De unde pînă atunci consumurile de energie electrică erau depășite în fiecare lună, acum se fac economii. Iar oaspetii Borsecului au la dispoziție, iarăși, același cunoscut aer ozonat...

RADU VECSLER

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„...Atlet

al crinilor?

Se poate,

dar poetul

e mai ales

soldat“

Fotografie de VASILE BLENDEA

— Ce crede Gheorghe Tomozei, autorul atitor cărți, despre propria sa prolificitate literară?

— În primul rînd, o spun fără falsă pudoare, sint un om harnic. Am trăit ani de zile între contrași care mi-au împuiat capul cu promisiuni de opere-fluvii, opere-riuri, opere-riulețe, neurmărite însă de paginile propriu-zise. Asta mi-a stimulat hărnicia. Pe de altă parte, un autor de cărți e ca un vinător. Eu n-am intenționat să impușc un dinozaur. Pentru asta ar fi fost nevoie de o unică salvă, dar aceea de tun, care în poezia românească a existat și s-a numit „Joc secund“. Fără a mă minimaliza singeros, aș zice că multe din cărțile mele nu sint gloanțe, ci doar alice. Apoi, fiind eu și gazetar, și autor de literatură pentru copii, și traducător, a fost fatal să-mi pun iscălitura pe un număr de cărți ce poate părea excesiv. Nu le regret pe nici una. N-ajungeam la puțina înțelepciune pe care mi-a dat-o începutul de bătrînețe dacă n-aveam aceste cărți.

— De fapt, nu sînteți singurul poet prolific al generației. Am impresia că toată generația dv. a plecat la drum cu o poftă ne bună de scris.

— Într-o altă perioadă a istoriei literare, o mare însemnătate, pentru un autor, o avea apariția sa într-o revistă. A publica o poezie în „Familia“, „Literatură“ sau „Convorbiri literare“ dădea o voluptate de neegalat. Cum azi nu mai avem asemenea reviste, ci altele, nediferențiate ca profil și palide ca răsunet, preferăm cărțile personale. Am însă nostalgia acelei cărți colective care este revista literară de tinuță. Dar probabil că o astfel de revistă fine deja de domeniul arhaicului.

— Dar dv. ați avut în mină șansa de a ne oferi o astfel de revistă. Ați condus revista „Argeș“, ați făcut din ea un moment al publicității noastre literare, după care, spre regretul tuturor, ați abandonat-o.

— Foarte mulți oameni, astăzi, au, e adevărat, nostalgia acelei reviste. Chiar și inamicii ei de odinioară o pomenesc acum cu elogii nedumeritoare pentru mine. Mi s-a mai cerut să vorbesc despre „Argeș“, dar n-am făcut-o. Fiindcă, vreme de cîțiva ani, mi-a fost greu să compar seria Tomozei a revistei cu seria Nimeni care apare acum.

— „Nimeni“ e bine zis. În caseta redacțională a „Argeșului“ de astăzi nu figurează un redactor șef. Să fie un omagiu adus dv.? Moralmente, s-ar putea zice că sînteți încă șeful revistei. În glumă ori în serios, v-aș putea întreba ce va apărea în numărul viitor al „Argeșului“. Dar am să vă întreb, cu voia dv., ce s-a întîmplat de nu mai figurați în caseta redacțională.

— Straniu, cele mai mari inimicții revistei „Argeș“ le-a avut în Argeș. Deși am vrut să le las la fundul memoriei, aș putea ivi cîteva nume de activiști culturali care au fost, și în cazul „Argeșului“, obtuzi la cultură. Poate, din nepricepere. Un asemenea om a avut atît de mari imixtiuni în destinul seriei Tomozei a re-

vistei încît redactorul șef a preferat să se retragă cu un sentiment de lehamite. Puțini știu că acest redactor șef a fost chiar victima unui proces, care a durat opt ani și care, în final, a fost socotit ca pornit fără nici un temei, pîritul obținînd cîștig de cauză și despăgubiri cifrate la suma de 200 de lei. E drept, nici pînă astăzi pri-

miți. E amuzant pentru istoria literară, nu? Eu păstrez însă, peste toate, o amintire unică momentului 1969-1973 al „Argeșului“ meu, în care, poate, n-am fost căpitan de corabie, ci hangiu la un han de himere. (Cit de mulți „h“, o să spuneți...) Dar de Argeș nu m-am despărțit. Cărțile continui să mi le scriu acolo, la Cimpulung-Muscel.

— Ce-ați vrut de fapt de la revista „Argeș“? Și cit din ce-ați vrut s-a realizat?

— Ambiții, cînd faci o revistă, sint multe. Eu le-am formulat la două. În primul rînd, afirmarea în cultură a unui posibil spirit muntean, în concordanță cu școala ardeleană și cu tezaurul de valori moldovean. În al doilea rînd, dacă Blaga spune că veșnicia s-a născut la sat, eu am vrut să arăt că marele fond de idei al culturii române s-a născut în provincie. De aceea, poate, această cultură a fost atît de puțin oficioasă. Am mai avut, desigur, și alte ambiții, și alte intenții... Dar, din pricinile pe care vi le-am spus, ele n-au ajuns la o deplină finalizare.

— De ce bare un scriitor, cînd ajunge la cîrma unei reviste, își atrage automat un val de inimicții?

— Nu orice scriitor pătește ce spuneți, ci doar cel dornic de a face ceva. Cel ce-și asumă obligația profesională, înscrisă în regulamentul de ordine interioară al presei sublime, de a spune cît mai des: „Nu!“

— „Nu“ imposturii?

— Evident.

— Ceea ce aș vrea să remarc — asta tot aproape de inimicții — este faptul că „seria Tomozei“ a „Argeșului“ a fost, cum ar zice Miron Radu Paraschivescu, un adevărat „Hyde Park tipografic“, în care

toți „inamicii“ și toate „tendențele“ literare, mai mult sau mai puțin „antagonice“, se înfîlneau și se conversau în aceeași pagină. Am fost și eu redactor al „Argeșului“ în epoca dv. și știu bine asta. „Seria Tomozei“ îi publica și pe Eugen Jhebeleanu, și pe Fănuș Neagu, și pe Nichita Stănescu, și pe Nina Cassian, și pe Paul Anghel, și pe Valeriu Cristea, și pe Mihai Ungheanu, și pe Eugen Simion...

— În primul rînd, fiindcă revista mea n-a fost... a mea. M-am socotit nu chiar un umil servitor, dar, oricum, funcționarul colegilor mei. Puțini au remarcat, dar dv. o știți, ca fost redactor al „Argeșului“, interdicția redactorului-șef de a i se pomeni în revistă numele altfel decît accidental, de a se scrie cronici sau recenzii despre el, de a i se publica fotografia, de a i se tipări cu exces produsele literare. Era în asta și un act de orgoliu al celui ce vă vorbește. Ar fi însemnat să nu cred cu adevărat în steaua mea dacă aș fi profitat de penițele confraterne gata să-i lustruiesc raza. Și mai e ceva, legat de ceea ce spuneți adineori. Eu nu cred în existența tendințelor literare „antagonice“. Eu nu cred în „războaiele“ dintre scriitori. Ele sint, ca și în dragoste, niște impulsuri efemere. Dacă nu chiar mărturisirea dragostei.

— Anul acesta vom comemora un sfert de veac de la plecarea dintre noi a lui Nicolae Labiș. Vorbim astăzi despre o „generație Labiș“, din care faceți parte, vorbim despre un „spirit Labiș“, de la care mulți se revendică. Credeți că acest spirit a fost dus pînă la capăt? Credeți că și-a găsit intrupările absolute?

— Fatal, o singură persoană, vreau să spun o singură ființă (am zis „persoană“ cu o involuntară brutalitate), putea duce la capăt „spiritul Labiș“. Dar ființa aceasta zace sub o lespede modestă a unui cimitir bucureștean. De prisos să spun că „spiritul Labiș“, generosul „spirit al adîncurilor“, lucrează în tot ce-i mai bun în poezia românească de azi. Cîteva sigle fundamentale, sugerate de fulguranta lui trecere prin viață și poezie, sint intruchipate deplin de către urmași, epigonici sau nu. Mai ales nu.

— De exemplu?

— Cit de lesne putem pune astăzi opera unor poeți extraordinari ca Ion Gheorghe, Florin Mugur sau Adrian Păunescu sub numele unei cărți de Labiș devenite frontispiciu ideatic al generației, și anume **Lupta cu inerția!** Surprinzător poate să pară, dar îi datorează ceva lui Labiș chiar și un poet ca Mircea Dinescu.

— Despre generația dv., Edgar Papu spunea odată un lucru foarte interesant, pe care l-am amintit și într-un interviu cu Nichita Stănescu. Profesorul Papu compara „generația Labiș“ cu cea a „Junimii“, de care, zicea d-sa, se apropie ca valoare, dar se desparte ca formație. Șansa celor din „generația Labiș“, declara profesorul, „a stat, în afara talentelor indiscutabile, într-un fenomen de supracompensare, cum spune Adler. Adică ei n-au avut măestri, n-au avut cărți și, pur și simplu, au izbucnit“.

— Noi veneam, în primul rînd, după două războaie. Era un context în care aparițiile de noi scriitori erau din start spectaculoase. Numai așa își explic răsunetul imediat pe care lucrări — era să zic opere — ale autorilor acestei generații l-au avut, printr-o consacrare critică mai mult decît generoasă. Dar mai e ceva. Citind admirabila mărturisire de dragoste a lui Edgar Papu față de o generație cu care, în mod normal, n-are nimic de-a face, aș vrea să adaug că noi, totuși, am avut profesori. Nu, n-am să cad în capcana, pe care prevăd că sînteți gata să mi-o întindeți, de a spune că am avut, ca profesori, istoria, dorul, folclorul și alte lucruri frumoase și colorate. Dar debutul nostru s-a produs în prezența, aș zice plină de radioactivitate, a unor scriitori de geniu. Cînd mă gîndesc la numele pe care le voi rosti, mă apucă frica. Cînd noi, tinerii de atunci, ne tipăream versurile de debut repetat, treceau pe stradă, cei mai mulți pe jos, cițiva în „Rolls Royce“-urile anilor '50 (mașinile „Pobeda“), scriitorii care se numeau Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, G. Bacovia, Ion Barbu, Lucian Blaga, Gala Galaction, Camil Petrescu, George Călinescu. Frica mă silește să nu mai continui. Măcar cu asta putem să-l facem să pălească de invidie pe Mircea Dinescu. El batem la lista de contemporani.

— Scriitorii mari cred că există totuși și azi. Dar spuneți-mi, credeți că generația care vă urmează are un cult al valorilor la fel de pasionat ca al dv.?

— Eu n-am să fac eroarea, evident fatală și evident marcată de bătrînețe, de a fi aspru cu promoțiile care ne urmează. Zic „promoții“, nu „generații“. După cum n-am să fac nici eroarea unor declarații de dragoste dezarmată față de aceste promoții, în speranța de a le capta bunăvoința. Acești juri au prea mult umor,

(Continuare în pagina 17)

ILIE PURCARU

Ambiția și contextul

Compromisă într-o anumită perioadă prin exagerări, raportarea operei la contextul istoric concret își recapătă în ultimul timp statutul firesc de metodă științifică. Era cu atît mai necesară aceasta cu cît, mai mult decît în alte culturi, contextul istoric concret, social politic și cultural, nu poate lipsi dintr-o explicare riguroasă a destinului marilor valori ale culturii românești. Un exemplu deosebit în acest sens mi se pare sistemul filozofic al lui Vasile Conta, fascinantă personalitate a culturii românești prin destin și operă. În efortul gîndului românesc de-a ieși în lume, momentul Conta reprezintă ambiția de proporții de a construi un sistem filozofic împotriva puterii contextului. Căci, în peisajul unei slabe conștiințe filozofice, Conta are în fața sa două dificultăți: dificultatea unui material științific ce se cere închis în uscăciunea și sinteza conceptelor abstracte, și dificultatea unei limbi în care gîndul filozofic nu-și găsește în momentul respectiv liniștea clară a exprimării. Cele două dificultăți se opun și ele trebuie rezolvate nu prin disociere, ci prin adunare, trebuie astfel găsită posibilitatea unei singure soluții și Conta o găsește: conceptul imagine. În fața noastră, a contemporanilor, pentru care conceptul abstract nu mai constituie un prilej de aristocrație a filozofiei, conceptele sistemului lui Vasile Conta au ceva din naivitatea blajină a unei explicații didactico-intuitive. Pentru a-l înțelege trebuie să ne transpunem în farmecele copilăriei unei filozofii care era, la apariția lui Conta, filozofia românească. Privind în jur pentru a-și construi sistemul, Conta găsește loc gol acolo unde ar fi trebuit să existe cel puțin generalizări parțiale. El este nevoit să construiască din intuiție. El are vocația construcției, mai precis a arhitecturii, dar lipsindu-i materialul preferă să-l inventeze. El este deopotrivă deci și autor de materiale și constructor. Conceptul imagine, fundamentul sistemului său, e o rezolvare în această rezolvare cu contextul. La răscrucea intrării noastre în veac, Conta are vocația construcției, ambiția de a construi o catedrală filozofică, o catedrală de esențe. Dar, în același timp, asemenea lui Maiorescu, o altă personalitate pentru care ambiția intră în contradicție cu contextul, Conta realizează că auditoriul nu era pregătit pentru conceptul pur, că gîndul românesc nu-și găsește încă fireasca concretizare în cuvînte. Pentru un asemenea auditoriu imaginile sensibile sint de preferat conceptelor și Conta utilizează cuvinte ca „zguduitură“, „intipăritură“, „undă“. Ele se adresează fanteziei și nu inteligenței abstracte, sint concepte imagine, nu metafore, pentru că metafora cuprinde în ea tensiunea unui anume mister. Ce vrea să spună conceptul de undă? Pentru a răspunde autorul trebuie să ia creta și să deseneze undă, evoluția se prezintă deci sub forma unui concept imagine. Al cărui produs este acest faimos concept, fundamental pentru sistemul filozofic al lui Vasile Conta? Al contextului istoric concret în care se manifestă ambiția lui Vasile Conta de a construi un sistem filozofic românesc. Pe de o parte, pentru că acest concept imagine poate suplini absența acumulărilor în timp, anterioare, a generalizărilor parțiale, a îndelungii lucrări a gîndului, atît de necesare pentru apariția unui sistem filozofic perfect încheiat. Pe de altă parte, pentru că acest concept imagine ține cont de auditoriu, de mediul cultural care nu e încă familiarizat cu conceptul abstract, un auditoriu pentru care filozoful trebuie să fie deopotrivă filozof-creator și filozof-profesor. Ca și în cazul altor mari personalități ale culturii române, contextul istoric concret n-a constituit o piedică de netrecut pentru afirmarea unei vocații, pentru afirmarea unei ambiții de proporții. Ca și în cazul altor momente din istoria culturii noastre, momentul sistemului filozofic al lui Conta cu ale sale concepte imagine — reprezintă capacitatea geniului românesc de a ieși biruitor din confruntarea cu contextul și de a face din această biruință pretextul unor opere de o superioară originalitate.

ION CRISTOIU

Coruri în „CÎNTAREA ROMÂNIEI”

SIGNUM sub semnul istoriei

Dincolo de emoțiile examenelor, dincolo de responsabilitatea față de locul de producție din întreprinderi, unde își însușesc și desăvîrșesc viitoarea meserie, studenții brașoveni găsesc răgaz și pentru a-și manifesta aptitudinile lor artistice. Nimic mai firesc cînd află de la tînrul director al Casei de cultură a studenților, profesorul Victor Dumitru Ionescu, cum că aici au luat ființă multe formații artistice: corale, folclorice, de dans modern sau clasic, soliști vocali și instrumentali etc. care, alături de alte cercuri de specialitate, ideologice, întregesc seria acțiunilor cultural-educative inițiate în cadrul centrului universitar Brașov. Participanți sînt aproape toți cei peste zece mii de studenți, români și străini, înscrși în cele cinci facultăți ale Universității.

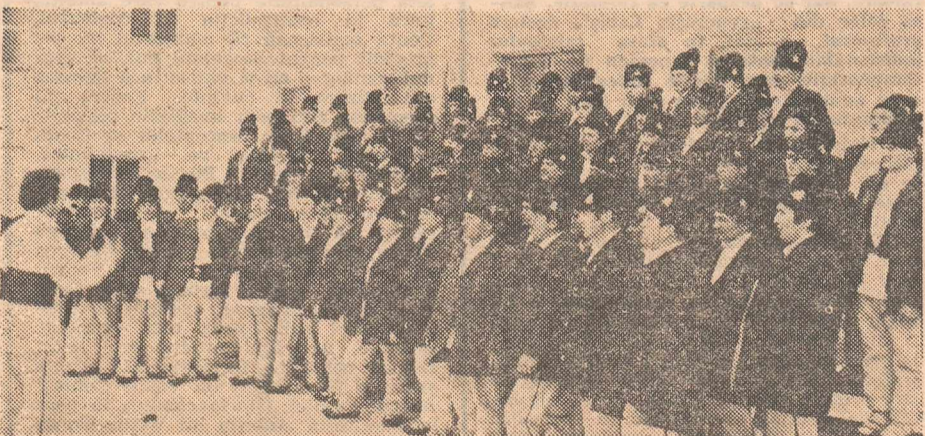
Aflîndu-se în plină desfășurare, Festivalul creației și artei studențești antrenează întreg potențialul artistic studentesc pe scena concursului. Conducătorul Grupului folcloric feminin al Facultății de industrializarea lemnului, prof. Victor D. Ionescu, ne mărturisește că merge la sigur în competiție. La faza de preselecție a festivalului, desfășurată la Tg. Mureș în luna martie, a participat și corul **Signum** al Centrului universitar brașovean, aceasta fiind, de fapt, prima lor participare la un festival, fiind promovați pentru faza finală a festivalului, desfășu-

rată zilele trecute la Cluj-Napoca, unde au fost premiați. Corul **Signum**, alături de corul **Diason**, reprezintă acea concordie de inimi tinere dornice să cînte, să dea glas tinereții însăși, optimismului, încrederii în forța talentului lor, făcînd cînte studenților brașoveni.

Cu doi ani în urmă la Facultatea de matematică, un grup de douăzeci și ceva de matematicieni au alcătuit un grup vocal. Celor douăzeci și patru de coriste li s-au alăturat apoi altele, și altele, de la alte facultăți, alcătuiind corul **Signum** de acum, cu 45 de membri. Cu un repertoriu bogat și variat, **Signum** interpretează, mai ales, lucrări originale, tradiționale, încercate de istoria locurilor de unde au izvorît și unde s-au păstrat în timp. De la Casa Mureșană, de pildă, au preluat o variantă originală a nemuritorului cîntec **Deșteaptă-te române**, apoi alte lucrări originale ale compozitorilor brașoveni Gh. Dima, Mureșanu și alții. O restituire a bogăției tradiționale a muzicii românești de pe pămîntul transilvan. Dar, ceea ce dă un caracter specific originalului repertoriu abordat de **Signum** este faptul că membrii lui interpretează și **10 cîntece vechi aromâne**. Pentru buna redare a acestora au avut sprijinul profesorului Vasile Barba, inimosul dascăl patriot de loc din Livezi-Macedonia. La Brașov, ne mărturisește profesorul universitar, studiază tineri o-

Bine ai venit, cor bărbătesc din Libotin!

Ne e dat să vedem coruri, să auzim coruri, să vedem bărbați și femei pe scenă, aranjați pe practicabile, rostind unei săli cîntece. Ne place, aplaudăm și poate mai avem răgazul să dăm din cap, a aprobare, ori să împărțim gîndul unui alt spectator: „Bun corul ăsta, bun. A cîntat nemai-pomenit...” Dar poate mai puțin dintre noi ne punem întrebarea: cum se naște un cor? Greu? Ușor? Chiar aceste întrebări ne-au condus în satul Libotin, a-părținător comunei Cupșeni din zona Lăpușului. Ajunși aici, pe unul din meridianele primăverii, oamenii erau la muncă, pe dealuri, ca într-un imens amfiteatru. În această stare a muncii aproape am uitat că drumul spre Libotin poartă întrebarea: cum se naște un cor? Că această întrebare mi-a fost călăuză, se datorește faptului că acest cor bărbătesc din Libotin s-a născut în laboratorul iernii care a trecut, a născut uimiri și aplauze la faza județeană a Festivalului „Cîntarea României”, după cum era de așteptat, deci, s-a instalat pe locul întii, alături de faimosul cor din Finteuș, deci în competiție. Dar despre asta vom vedea și vom auzi. Pentru firile comode și cu spirit mulțumitor putea funcționa judecata „Cum să te apuci să faci un cor bărbătesc cînd îți stă ca un munte în față renumitul cor din Finteuș?” Oamenii din

Libotin, avînd ca inițiatori pe trei tineri de aici, cu care o să facem cunoștință mai la vale, și-au zis: hai să ne luăm la întrecere și cu munții. Dar aici nu spiritul de întrecere a animat constituirea acestei formații, ci mai ales faptul că au simțit că au de spus ceva, că se pot exprima prin cîntecul spus de toți laolaltă. Adică prin acest mod se exprimă istoria. Oamenii care fac această istorie. Este momentul să-i cunoaștem pe cei trei care au pus sufletul, umărul și inima pentru a constitui acest cor fiind ei înșiși membri ai corului. Ei sînt: profesorii Ludovic Filip, Gheorghe Bodea și inginerul Leon Perța. Toți localnici. Discut cu ei în localul școlii din Libotin care a fost recent dat în folosință, chiar despre nașterea acestui cor. Ludovic Filip ne spune: „Corul din Libotin se vrea o replică la acele coruri care au folclorizat cîntecele. Noi mergem pe linia cîntecului patriotic de valoare. Deocamdată, avem în repertoriu vreo cincisprezece cîntece legate de mari evenimente din istoria neamului cum ar fi Războiul pentru independență, Marea Unire. Dealtfel noi în fiecare an sărbătorim ziua de 1 Decembrie, aici în Libotin, sărbătoare la care participă toată suflarea satului, oameni cărunți de istorie și evenimente, oameni care au început acest secol. Bărbații ai acestui sat care au

riginari din toate provinciile românești. Tinerii din Tara Birsei, de pildă, fac cunoștință în cei 5 ani de studii, cu cei sosiți din cîmpiile Banatului, din Obcinele Bucovinei, din Munții Apuseni ai moților sau de pe coastele dobrogene ale Mării Negre, din toate văile Carpaților dar și din cele ale Pindului. Firesc, tinerii aduc cu ei și cite ceva din zestrea culturală a zonei geografice din care vin. Timp de mai mulți ani ei se cunosc mai bine, se prețuiesc mai mult unii pe alții și se recunosc ca fii ai aceluiași vrednic popor ivit din coapsa Romei”. Astfel activitățile artistice devin bune prilejuri pentru a face cunoscută tradiția folclorică milenară a zonelor natale. Ascultîndu-i cum cîntă vechile cîntece tradiționale românești, păstrătoare ale unui limbaj nealterat, ale unor evenimente și acte de vitejie petrecute pe aceste meleaguri, cum dau glas atît vechilor balade de dor și țară, cit și noilor cîntece patriotice știu, o dată mai mult, că ele aduc aceeași undă de limpede istorie, de grai păstrat curat, de artă și de frumos. Totul izvorînd dintr-un profund sentiment patriotic cu care sînt innobilate atît inimile acestor tineri cit și cea a profesorului. „Să nu uităm — continuă distinsul profesor — că Brașovul nu este numai un important centru industrial, că rolul lui cultural în viața poporului român se măsoară în secole, că, în mod firesc, ambi-anța spirituală brașoveană stimulează înclinațiile tineretului spre activitățile culturale, spre o trăire mai intensă a sentimentului de unitate a ramurei de romanitate pe care o reprezintă cu cîntece poporul român. Nu este de mirare, deci, că tinerii din Maramureș, ca studentul Deac Vasile din Asuașiu de Sus, sau Dobrin Gabriela din zona Făgărășului, aici la Brașov au învățat să cînte cu bucurie și fără greutate și cîntece în graiul arhaic, latin, al colegilor lor aromâni ca Economu Ioana din Sanmarina-Epir, Apostol Federica din Kalabaca, Anastasia Sia din Tircol-Tesalia, Abrazii Stelian din Livezi-Macedonia, Ciunga Chirata din Constanta, Malâmă Sotir din Slobozia și alții, așa cum și aceștia, la rîndul lor, au îndrăgit cîntecul maramureșean sau făgărășean, pe care-l duc cu ei acasă, unii chiar pînă în îndepărtatul Pind”. Din marginea Oașului sau coborîți din Munții Pindului, din Dobrogea sau Maramureș cu toții cîntă deopotrivă de bine în dialect dacoromân și aromân, înțelegîndu-i intelesurile, frumusețea versurilor, semn al unității latinității noastre răsăritene. Fața studenților este o nouă dovadă a cunoașterii istoriei, a înțelegerii depline a evoluției acestui neam de-a lungul timpului. Desigur, despre **Signum** vom mai auzi. Poate îi vom asculta la radio sau televiziune. Munca lor, efortul lor creator artistic meritînd întreaga răsplată a recunoașterii meritelor lor, a cunoașterii de către marele public a talentului acestor tineri.

CORNELIA BARBU

Vorbiți și scrieți românește

AMESTECUS ne amintește un sufix care a mai format și alte substantive: **rumeguș, alunecuș, invirtecuș, astupuș, culcuș, răzîmuș, ureuș, apolecuș, frecuș, astrucuș, minecuș, sfărnuș, zboruș** s.a. Mai puțin productiv astăzi, acest sufix mai poate fi util, diversificînd și nuanțînd derivarea de substantive de la verbe.

AMUȘINA = a percepe un miros, a miroși urma cuiva: cîinele amușină iepurele, pisica amușină șoarecele. A amușului se zice cu precădere despre cîinii de vînătoare. Se mai zice și a mușului, la fel cum de la miroși avem un verb a miroși, mai rar folosit și cu osebire poetic: „amiroase toată a tîmlic... Lelea cu mărgele multe Amiroase-a flori mărunte. Dar cea cu mai puținele Amiroase-a floricele...” La fel, de la pipăi avem pe **APIPAI**, nu tocmai sinonime, **apipăi** fiind apt să consemneze gestul despovărat de orice senzualitate, chiar avînd o anumită solemnitate.

ANȚERT = acum doi ani. „Am pus anțert în om acolo, de și-au făcut bordei”. Adesea folosit în opoziție cu an (= anul trecut) și cu **est timp** (= anul curent): „Anțert am păgubit, an n-am cîștigat și nu știu, zău, dacă est timp nu voi pierde tot”. În formula **mai anțert** înseamnă „în urmă de citiva ani”. Odo-bescu, a tradus faimosul vers **ou sont les neiges d'antant**? prin **dar unde sînt zăpezile de anțert?**, traducere care a părut multora rizibilă, de aici ajungîndu-se la formula franco-română „ou sont les neiges d'anțert”, care a inaugurat un joc de cuvinte ce avea să fie deseori practicat la noi, îndeosebi de studenți, care au și cîntece, dintre cele binecunoscute, „traduse” într-un asemenea „amestecus franco-român și mai de curînd, anglo-român”, al de tot hazul, cum am auzit deunăzi și alesele anțert la serbarea absolvenților de la sec-tea

filologii din București pentru cultul frumosoelor tradiții estudiantine. **Anțert**, vine din latinescul **anno tertio**.

APRINJOARE = chibrite. Iată un cuvînt incitant, pe care să-l înținem minte nu spre a-l înlocui pe cel curent — chibrite —, ci ca pe o dovadă a capacității limbii noastre de a face față unor necesități noi de comunicare nu numai prin imprumut, ci și prin mijloace proprii, derivarea cu sufixe în primul rînd. Cu același sens s-a mai încercat și derivatul **lemnus**, expresiv și el.

APRIAT = „fățis, limpede, deslușit, lămurit, pe-nțeles, hotărît” (după Pușcariu). „Două moduri sînt de a secera, sau — ca să scriu mai apriat — de a strînge bucatele... În aceste fapte vedem apriat intențiunea domnului Petru Mavrogheni... Ochiul lui Horea vedeau apriat muncile groaznice ce aveau să-l ajungă...” Pușcariu consideră acest cuvînt ca fiind „o plăsmuire a școlii latiniste”, a lui Sîncal. Să bagem de seamă că pe **apriat** îl întîlnim și în poezia populară: „Spune, maică, apriat... De vei să știi apriat, Iti voi spune-adevărat...” anume într-o doină și-ntr-o orăție de nuntă, de unde deducem fie că ipoteza lui Pușcariu nu e corectă, fie că „prăpastia” dintre curentul latinist și limba populară nu a fost atît de mare pe cit am învățat la școală că ar fi fost.

AOLI = a boci, a vâlcăra, a plînge. Derivat de la **aoaleu**, ca și văita sau vâlcări de la **vai**, **ofta** de la **of** și altele, bune exemple de spontaneitate și expresivitate a vorbitorilor.

ARCAN — cuvînt concurat de **lasou**, **arcan** e pe cale de a fi uitat. Se va păstra probabil în expresia a **lua (prin)de** cu **arcanul** = cu forța.

ARINA = nisip. Provine din latinescul **arena** și a fost păstrat pînă azi în Transilvania, dovadă, pentru Sextil Pușcariu, că aici s-a produs romanizarea cea mai intensă. Cuvîntul **arină**, pronunțat și **arină**, e semnalat azi și în Basarabia, după o informație căpătată de la Grigore Vieru. „O mulțime de cuconi, ca arina mării de mulți...” (Dosoftei). „Căutarea aurului în arina riurilor...” Prin extensie, ajunge să însemne **plajă**. **Arinș** = pustiu, deșert. „După ce am citit un capitol din istoria lui Napoleon, a acestui uriaș ce a răsturnat fața lumii și pe care l-am urmat în arinșurile Egiptului și în triepenele zăpezilor Rusiei, am lăsat cartea și am închis ochii” (Negruzzi).

ION COJA

Primum

Ilie Purcaru mă înștiințează, într-un „post-scriptum” neașteptat că „avea de gînd” să-mi ia un interviu și mă mustră că nu am avut „răbdare” să-i aștept invitația. Sînt însă critic literar, nu ghicitor de gînduri; și lau atitudine față de opinii publice exorbitate atunci cînd consider necesar, nu cînd, eventual, s-ar îndura cineva să-mi ceară un interviu, după ce, în prealabil, mi-a fixat chiar și un număr de ordine (Ilie Purcaru spune că aș fi „sărit peste rînd” — ca și cum aș fi făcut coadă la oficiul său de luat interviuri). Nu numai că nu mă inghesui să flu interviuevat de Ilie Purcaru, dar deciar public și limpede că refuz orice invitație a sa în acest sens. Ar fi dealtfel și pentru Ilie Purcaru descalificat să interviueze pe un „sumbru condeler” care folosește procedeul „întîlnite” în practica unei bine știute instituții de produs vorbe — cum, cu o caracteristică elegantă, găsește merit să mă calific.

MIRCEA IORGULESCU

GHEORGHE PĂRJA

constelația lirei

DANIELA

CRĂSNARU

Oraș transilvan

Tii minte orașul în care-am fost o singură dată-mpreună ?
Străzi delirante urcau în pantă
trepte sonore precum clapele unui pian.
Asta se-ntimpla acum o vecie. Acum o viață. Un an.

Era un burg din nord, crenelat și scolastic.
Noi eram doi cretici care ureă de bunăvoie
pe un rug urias.
Doi cretici frumoși, inotind prin apa amurgului
prin timpul oprit la porțile așelui oraș.

Ceasornicu-n turn, n-avea limbi, n-avea ore.
Tea o mireasmă sfîșietoare.
Și purile și respirația noastră cum desenau hieroglife
pe zidurile din calendare ?

Am fost acolo-ntr-un timp fără nume.
Se făcea scară mercur și mai deloc dimineață.
Am fost acolo acum un an, acum un deceniu.
În alt mileniu. În altă viață.

Profesorul de concretețe

El este (și-i stă foarte bine !) un spirit pozitivist.
Deci, nu se teme firește, de lucruri obscure.
În somnul lui nu poate să intre, noaptea, un lup abstract
pentru că niciodată nu se va rătăci într-o abstractă pădure.

El citește lumea doar prin pupilele sale.
Cultivă amiaza, suprafața stabilă, amorul sportiv.
El este ființa perfect adaptată

la efectul cu cauză certă,
la-ntimplările cu cel puțin un motiv.

Vai, cât îl iubese pe domnul profesor de Concretețe !
Vai, cum însăși absența lui mă apasă
cu greutatea unui lucru perfect material.
Vai, cum aștept să-mi disecă metodic orice iluzie
eu al dumnealui bisturiu de cristal.

În vremea asta eu lucrez ca un rob la cuvinte,
la acest poem, la acest fragil ascensor
cu care domnul doctor în res materialis zboară deja (fără să știe)
deasupra stării de muritor.

Temperatură și puls

Săliile acestui spital seamănă tot mai mult
cu săliile casei de odihnă, cultură și educație din R.
Insomnia, desigur ea,
desenează pe ziduri continente necunoscute,
fiorduri, profiluri animaliere.
Șoareci și soareci.
Și uite că nu mă mai tem de nimic
și mă gîndesc chiar acum
la atitudinea mea în fața vieții : ce-am zis și ce nu,
ce-am gîndit și ce nu, ce-am gîndit și n-am zis niciodată.
Stau flancată de foile de observație
prinse pe ambele tăblii ale patului.
Temperatură și puls.

Flancată de graficele care pretind că... de infirmierele
atente ca temperatura să nu urce peste
iar pulsul să nu scadă sub.

Și mă întreb, acum în al nouăzeci și nouălea ceas
cum ce fapte bune am făcut eu și poezia mea,
cîte tancuri am preschîmbat noi două în pluguri,
cîți bătrîni am ajutat să traverseze strada, viața, epoca
victorioasă ?

Cîte descuri refolosibile (cadavre ale altor deseuri refolosite)
am recuperat, cîți kilowați/oră, metri cubi etc., etc.,
Și mai ales cum am fi răspuns noi două
dacă am fi fost întrebată ce credem

despre rădăcinile ancestrale ale proverbelor de tipul :
„Rău cu rău, dar mai rău fără rău“. Cum am fi răspuns,
cînd noi două, n-avede, n-aude, apatice, neimplicate,

manieriste, tremurînd grațios din toate incheieturile,
nu stim să deosebim răul de mai rău,
pentru că noi două am fost repartizate
la secția de brodat floricele și amorasi durdulii !

Și iarăși insomnia desenează continente necunoscute,
fiorduri, profiluri animaliere. Șoareci și
șoareci.

Pereții acestei case de odihnă
mi-aduc aminte de... Nu ! Nu mi-aduc aminte
de nimic, pentru că și memoria mea a fost repartizată
tot la secția de floricele
și pentru că acum trebuie să fiu atentă
la temperatură și puls, la tensiune și presiune,
la timpul de singerare, de singerare, de singerare.
Acuma, cînd singura atitudine constructiv-ironică
în fața vieții este chiar încapăținarea noastră
(a mea și a poeziei) de a mai respira.

Remember

Un poet al Dunării: ION PAJURĂ

Dintr-o antologie, închinată — să zicem — Dunării, nu pot lipsi cel puțin
cîteva din poemele semnate de un nume aproape complet necunoscut astăzi :
Ion Pajură.

Născut la Zimnicea (în 1879), unde a și copilărit, stabilit ulterior, prin
forta împrejurărilor vieții sale de magistrat, la Galați, Ion Pajură (pseudoni-
mul literar al lui Ion N. Popescu) și-a petrecut, practic, întreaga viață pe ma-
lurile bătrînului fluviu veghindu-i fără întrerupere, decenii la rînd, cursul
milenar. Și această contemplație discretă de o viață se va materializa liric
într-o plachetă de peste 50 de poezii care n-a văzut însă pînă acum lumina
tiparului. A murit în anul 1963, la București, tot alit de discret precum
trăise o viață întreagă.

FANUȘ BAILEȘTEANU ■

Cartea

Iau cartea, — rar, neprețuit tezaur
De gînduri — perle, diamante, aur —
Și mă afund în ea ca-n apa mării,
Să sorb setos balsamul ușurării !

Greoace pietre de nevoi, topite ;
Otrăvuri, fum și lacrimi, risipite ;
Străfulgerări, magie de cuvinte,
Deschideri de cărări peste morminte...

E cerul pe pămînt, sau tu ești cerul ?
Mai stă enigmă-n fața ta misterul ?
Perdea de fier mai stăruie minciuna
Cînd soarele și-a pus pe cap eununa ?

Cununa cărtii ! Dar de darnic Geniu !
Jaloane rari prin capăt de mileniu
Înfigi și-nnalți în calea noastră semnul,
Să-ți prindă inima și mintea-ndemnul,

Îndemnul cald la viață vie, pură,
Ferită de ndoieli, de chin, de ură,
Cu ridicări spre sure culmi mărete !
Minune-Carte ! Zeu cu mii de fețe !

Deschide-ți filele mintuitoare,
Să-mi înfășoare sufletul în soare,
Să mă îmbăt de-a frazelor orgie —
Pe ritmul lor să zbor în veșnicie !

Casa ta

Casa ta masivă cu grilaj de fier,
Care-și ține veșnic porțile-neuțiate ;
Casa ta cu ziduri groase de cetate,
Dincolo de care, tu, ca un mister

Te ascunzi vederii celui ce te vrea
Și așteaptă dornic semnul de chemare ;
Casa ta severă ca o închisoare, —
Mă-nspăimintă dacă trec pe lângă ea !

Mă-nspăimintă golul de nesuferit
Care o-nconjoară ca un briu al morții !
Florile-n răzoare par mărunte torții
Care ard la capul unui părăsit...

Astfel într-o seară am trecut cu gînd
Să zăresc iubirea cel puțin o clipă,
Dar de la ferestre, frîntă o aripă
S-a desprins, și-n mine am simțit trecînd

Pustiirea unei străni agonii, —
Și de-odată parcă floare lângă floare
S-a aprins de-asupra, iar eu sub răzoare
Mi-am închis de-a pururi simțurile vii...

Am trecut de-atuncea pustnic cătător,
Tot mai gol de suflet ca și golul care
Împrejurul casei crește tot mai mare
Și se taie tot mai înspăimîntător...

Unde e surisul coborît din cer —
Flutur pe pleoape dînd din aripioare ?
...O, severa casă, ca o închisoare,
Cu masive ziduri și grilaj de fier !...

Poveste albastră

Nu sînt bogat, dar sufletu-mi bogat e ;
O mină rară de argint și aur !
Pe fruntea mea vre-o stemă nu s-abate,
Ci doar vreo frunză vestedă de laur...

Să dăruiesc ținuturi și palate,
Nu pot. Moșia mea e un coclaur,
O-nfundătură într-un codru-frate,
Și tot avutul meu — stiloul faur...

Cu el mă furîșez printre desisuri,
Spre albele-nsorite luminisuri,
Să prind din zboru-i pasărea măiastră,
Și să mă-nnalț cu ea în slăvi senine, —
Cîntarea mea umană să se-mbine
Cu siderala ei poveste-albastră...

Catrene

Scîrție fîntina. Turme vin de vale.
Osteniți cogașii se opresc din cale.
Fete-mari le pleacă ciutura'n tăcere...
Spuneți, ce e asta : farmec sau durere ?

La fîntina rece crește larma'n drum.
Nori de praf și piclă și miros de fum.
Satul tot se zbate la izvor să'ncape.
Cîtă trudă, Doamne, pentr'un strop de apă !

Să nu te perzi în cercetări de stele,
Cărarea lor e pentru tine-abis ;
Cî'n tine însuți pururea închis
Tu cercetează cerul lumii tele.

Curier literar

Un teanc de încercări poetice ne trimite Petre Ioan Pinocchio, fără ca
măcar una să ne atragă atenția în mod deosebit, majoritatea fiind un fel de
monologuri despre nimic important : „Tu dădeai din cap / în continuare /
iar eu nu mai înțelegeam nimic / așa că am plecat / să-mi cumpăr țigări“,
drept pentru care noi zicem că vă privește, cumpărați-vă tot ce doriți și tot
ce puteți, dar nu ne mai trimiteți astfel de cumplite banalități ce vor să fie
poezie.

Dar iată și un alt fel de poezii, precum cele semnate de Eduard Haro,
păcatul acestora fiind nu faptul că nu spun nimic, ci acela că, deși ne-am
străduit din toate puterile noastre, n-am înțeles ce anume vor ele să spună.
Ce s-ar putea oare înțelege dintr-o strofă oarecare a poeziei intitulată nici
mai mult, nici mai puțin decît Falcă : „Flămînd mercur / mercur în eriză de
timp ; / și totuși — îl devoră / echitabil !...“

În loc de oricare altă concluzie la cele două tipuri de poezie (și din pă-
cate primim numeroase alte plicuri cu astfel de producții) obișnuitul nostru
CATEGORIC NU pe care îl adresăm și următorilor : Danilo, Constantin
Moroșanu, Constanța Rodica, Constantin Munteanu, Gelu-Sorin Borza, M. Ion
Dănic, Elvira Șerbu, Gheorghe Baciu, Alexandru Gheorghe.

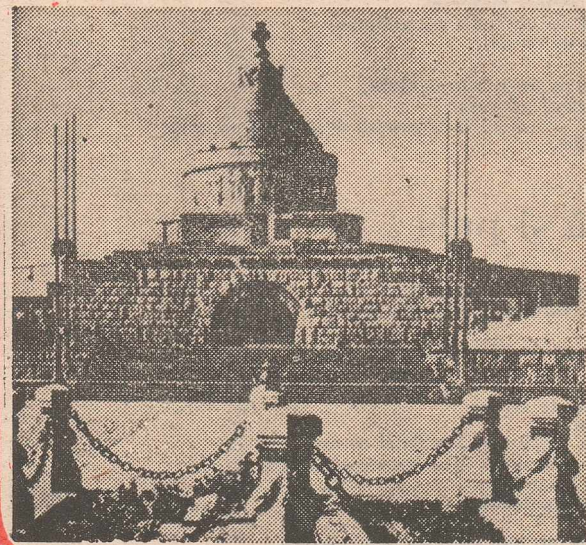
Dar, între atitea și atitea plicuri cu încercări care ne obligă să fim in-
transigenți, primim și unele care conțin poezii demne de toată atenția, poezii
care, cu toate stingăciile lor, dovedesc că autorii au ceva de spus, sînt în
posesia unei stări poetice acordate cu un promițător bagaj de cunoștințe în
arta versificării. Ne referim la poeziile semnate de Sorina Enache, V. Radu-
Gavrila, Beatrice Diaconu, Marin D. Mușat, Dinu Ion Constantin, Dan Vasile,
Maria-Lica Beșliu și mulți alții. Sperăm ca din partea acestora să primim
noi poezii care, în funcție de ele însele, ar putea să apară în paginile
„Constelației“.

Manuserisele nu se înapoiază !

V.N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Sosit la cartierul Armatei a II-a, la Averescu, Barbu Știrbey care îl întovărășea văzînd că se agit acolo chestia reformelor, aflînd chiar că generalul Averescu ar vrea să facă o manifestație în acest sens — a crezut nimereț s-o ia înainte și să apuleze astfel orice acțiune demagogică a acestuia. Pentru a înțelege bine situația trebuie să reamintesc că pe vremea aceea generalul Averescu, la Bacău, făcea mai multă politică decît militarie. Cei din jurul lui, în special Grigore Filipescu, îl împingeau să formeze un nou și mare partid și de fapt la cartierul lui general se organiza metodic și cu o admirabilă tenacitate partidul care a doua zi după încetarea ostilităților trebuia să înlocuiască vechile partide istorice din vremurile acum apuse ale României Mici. Principal, deci, nu era exclus ca Averescu să încerce o agitație în privința reformelor, pentru ca miine să poată revendica în fața opiniei publice paternitatea lor. Personal cred însă că în realitate teama lui Știrbey a fost nejustificată. Oricît de mare ar fi fost cetezanța lui Averescu — și era mare — totuși nu socotesc că ar fi îndrăznit să meargă pînă a se deda la o manifestație cu un caracter vădit politic. Pe de altă parte nici Grigore Filipescu, nici ceilalți inspiratori ai lui Averescu nu erau partizanii reformelor, ei vizau un nou partid bazat pe principii conservatoare. Oricum ar fi, pornind de la această teamă și de la aceste considerațiuni, Barbu Știrbey a determinat pe rege să ție discursul de la Răcăciuni și în grabă i l-a și redactat. La obiecțiunile regelui, că ar fi trebuit să previe măcar pe primul ministru, Știrbey a răspuns că la urma urmei regele nu repeta decît ceea ce făgăduie prin mesaj și că avînd în vedere gîndurile lui Brătianu nu numai că această manifestație regală nu-i va displace, dar dimpotrivă, va ajuta acțiunea ce vrea să întreprindă; și astfel, miercuri 22 martie 1917, regele a rostit istoricul său discurs de la Răcăciuni. Cînd Brătianu s-a întors, explicația cu regele a fost lesnicioasă și naturală. Fără vreo înțelegere prealabilă, regele îi dăduse o puternică mină de ajutor în lupta ce trebuia să întreprindă cu conservatorii pentru definitivă înfăptuire a celor două mari reforme democratice. Într-adevăr, lupta cu conservatorii abea începea, Take Ionescu își dădea toată osteneala ca să ne ajute fiindcă mintea lui înțelegătoare îi arăta că realizarea acestor reforme nu mai poate fi evitată. Dar rezistențele ce întîmpina erau mari. Mai dirz decît toți era D. Greceanu, ministrul comunicațiilor, care și-a și dat demisia. Totuși după cîteva zile — căci în vremurile acelea ritmul evenimentelor era de o repeziune deosebită — afară de rare excepții conservatorii au admis principiul necesității de a purcede imediat la votarea reformelor și am intrat astfel în faza a doua, în faza discuțiilor și a tocmeilor. Fază anevoioasă, foarte anevoioasă.

În ce privește reforma electorală nelnțelegerile nu erau prea mari, s-a ajuns repede la concluzia că singura formulă posibilă e adoptarea votului obștec. Au mai încercat, pe ici pe colo, unii să ceară limitarea dreptului de vot la ștuturii de carte sau să-l subordoneze unor anumite condițiuni, dar argumentele lor erau prea subred pentru a rezista unei analize serioase. S-a discutat mai mult compunerea Senatului, dar fiindcă deocamdată nu urma să se stabilească formula definitivă ci numai să se fixeze un cadru general de constituire a maturului corp, conservatorii s-au mulțumit repede cu asigurarea pe care le-am dat-o — că Senatul nu se va alege pe aceleași baze ca Adunarea deputaților, că va fi adoptată o bază mai restrînsă și că anume interese sociale vor fi neapărat reprezentate într-o formă sau alta în noua lui compunere.

În schimb, din primul moment, discuțiunile au fost vii și aprige în privința modalităților reformei agrare. La 1914 cînd se discuta exproprierea, în camera de revizuire și pe urmă în comisia instituită de Constituanti, era vorba să se exproprieze aproximativ vreun milion de ha din întinderea arabilă a proprietății mari. Pentru noi, liberalii, era evident că această întindere pe care mulți dintre noi consideram neîndestulătoare la 1914 nu

Interesante sînt relațiile lui Ion Gh. Duca și în legătură cu veleitățile politice ale comandantului Armatei a II-a, ce-și avea cartierul general în orașul Bacău. Germenii viitoarei organizații politice Liga poporului (din 1920 Partidul poporului) anunțîndu-se, deci, de pe acum. Și desigur că o agitație metodică pe tema reformelor ar fi stat bine în panoplia propagandistică a unei formațiuni politice în devenire. Este acesta motivul pentru care sfernicul ascultat al suveranului, Barbu Știrbey, precepita lucrurile, provocînd cunoscutul discurs regal de la Răcăciuni.

Guvernul român avea la acea dată în compunerea sa o majoritate liberală, însă și cîteva miniștri conservatori ce dețineau portofolii importante. Ministrul Duca evocă, în acest sens, întreaga campanie de neutralizare a conservatorilor — pînă la acordul final conștințit asupra condițiilor de acceptare a reformelor agrare și electorale. De reținut versatilitatea politicianistă cheltuită în scopul răcolării a cit mai mulți partizani ai ideilor reformatoare; mai cu seamă rolul de „cal troian” rezervat lui Take Ionescu printre conservatori.

Nu sînt lipsite de însemnătate, cel puțin documentară, nici informațiile memorialistului în legătură cu complicatul demers inițiat asupra modalităților concrete de legiferare a reformelor. Cu deosebire a celei agrare, unde confruntările au fost acerbe, îmbrăcînd uneori aspecte ridicole, de un egoism feroce.

În urma anevoioaselor negocierii — în cadrul cărora liberalii s-au arătat ceva mai concilianți în propunerile privind suprafața de expropriat, iar conservatorii nu atît de intransigenți în a nu depăși cota limită acceptată de ei: 1 500 000—1 600 000 — s-a stabilit să se dea publicității hotărîrea guvernului de a proceda la înfăptuirea reformelor, în care scop se convoacă parlamentul. În plenumul maturului corp, la 15 aprilie 1917, urma să se citească decretul pentru prelungirea sesiunii Corpurilor Legiuitoare pînă la începutul lui mai — cînd se stabilea ca guvernul să prezinte Constituantei lucrările pentru modificarea Constituției prin introducerea votului universal, exproprierea pînă la 2 000 000 ha din proprietatea mare particulară, precum și exproprierea în întregime a bunurilor statului, a așezămintelor de „binefacere și a tuturor celorlalte bunuri de mină moartă”. Liberalii însă au „regizat” ca parlamentul să nu fie în număr regulamentar — așa încît sesiunea s-a amînat pînă la 20 mai, în speranță că între timp rezistența miniștrilor, deputaților și mai ales senatorilor conservatori va fi tot mai slăbită.

După ce subliniază ecoul favorabil produs în întreaga țară de comunicatul oficial cu reformele, I. Gh. Duca consemnează împrejurarea noii vizite a unei înalte delegații guvernamentale române la Petrograd.

STELIAN NEAGOE ■

1917 — Reformele...

putea fi azi luată nici măcar ca bază de discuție. Statisticile amănunțite fuseseră lăsate la București, în momentul evacuării. Singur Alecu Constantinescu avea într-un ghiozdan unele date cu caracter general. Știam însă cu toți că în cifre rotunde întinderea cultivabilă a proprietății mari se urca la vreo patru milioane de ha. După un schimb de vedere ce a avut loc între noi, miniștrii liberali, am căzut de acord că spre a fi efectivă, spre a răspunde cu adevărat nevoilor țărănimii ar trebui ca exproprierea să cuprindă două treimi din proprietatea mare și în consecință am fixat întinderea de expropriat la cifra de 2 500 000 ha. Cînd am comunicat această cifră colegilor conservatori, au sărit în sus. Tot ce voiau să concedadă și încă și aceasta cu greutate era 1 500 000—1 600 000 ha., adică ceva peste o treime. Le-am arătat îndată că această cifră e absolut insuficientă, că o dată ce facem o asemenea reformă trebuie într-adevăr să rezolvăm problema agrară de care România suferă de atîția ani, iar nu să reurcăm la jumătăți de măsuri care vor tulbura țara și dezorganiza producția, fără a ne aduce în schimb nici unul din folosale reale ce țara este în drept să aștepte de la transformarea radicală a repartiției ei funciare. Mai mult, am învederat colegilor noștri conservatori că chiar din punctul lor de vedere strict conservator nimic nu poate fi mai primejdios decît să trezești speranțe și să nu le implinești. O atare politică ar deschide larg pentru viitor porțile tuturor demagogiilor. Take Ionescu a lărgit de la unii la alții ca să determine pe prietenii lui să mărească cifra și pe noi să ne reducem pretențiile. Soarta lui nu era de învidiat fiindcă dacă la noi găsea hotărîre dar urbanitate și spirit de conciliațiune, în anume măsură la prietenii lui găsea îndirjire, amenințări și chiar maltratare. Din informațiunile ce parveneau pînă la noi, rezulta limpede că avea de luptat cu o adevărată răzvrătire a prietenilor săi. Mișu Cantacuzino intriga și fața de noi căuta să scape prin tangente. Contesta statisticile, se agăța de amănunte. Delavrancea tăcea și ofta, avea aerul să spuie cu inima sunt cu voi, azi mai mult decît ori cînd a reînviat în mine liberalul din tinerețea mea, dar ce vrei! — nu mă pot desolidariza de prietenii și de partidul meu. Personal aveam impresia că stătea încă sub teroarea amenințărilor spectrului lui Nicu Filipescu. Argetoianu spumega, amenița și ațîța rînd pe rînd cînd pe Cuza, cînd și pe Matei Cantacuzino. Dr. Istrati, un democrat rătăcit și el pe melegurile conservatorismului României antebelice, se văita pretutindeni — cu gesturi largi și cu barba-l în vînt — că o înțelegere nu se poate stabili pe o mare chestiune națională și în astfel de împrejurări solemne. Pavlică Brățășanu și Nestor Cîncu torturau „prin intransigența lor egoistă și neînțelegătoare pe bietul „Belzebuth” (Take Ionescu — n.N.), pînă eri șeful lor zeificat. Iar Greceanu ca să manifesteze nemulțumirea lui, nu se mulțumea nici să respingă sistematic toate formulele tranzacționale, nici să demisioneze din guvern, el se retrăsese la moșia sa Stînca și refuza să mai vie la Iași sau să mai primească pe cineva. Îmi aduc aminte că cînd sîntăm pe poartă, întîlnim pe Greceanu călare cu mînuși albe, pleca în inspecție pe moșie. Fără a se scobori totuși de pe cal a fost firește foarte amabil cu un personaj de aristocratică însemnătate a ducelui de Luynes dar pe mine abea m-a băgat în seamă, fiindcă prin această să afirmă supărare și disprețul său față de unul din acei vinovați liberali care îndrăznesc să-l despoale de avutul lor. Am înfruntat cu resemnare furia nestăpînită a colegului meu ministerial dar nu m-am putut împiedica nici atunci nici astăzi să consider imaginea acestui land-lord ultragiat totdeodată

hazlie și simbolică. Într-adevăr Greceanu, născut boier scăpătat și azi matorul proprietății mari, nu stăpînea nici un ha de pămînt în cuprinsul României. Era pur și simplu bărbatul mal tînăr al unei femei latifundiere. Sărmana proprietate mare, într-un moment hotărîtor al dezvoltării ei nu îi era dat să aibă nici măcar mîngîierea și mindria de a fi apărată de adevărații ei reprezentanți. Ai fi zis că spre a dovedi cit e de oșindită pieței, soarta a vrut să îndrepteze ultima ei apărare unor miini nechemate, unor figuri ce personificau alt de bine slăbiciunile și scăderile ei.

Negocierile între noi și conservatori n-au avut loc în Consiliu de Miniștri ci prin convorbiri particulare. La 2 aprilie, adică în ziua de Paște, eram în plină fierbere și conservatorii continuau să se menție la cifrele indicate. Brătianu crezu însă că cel puțin punctul de vedere liberal e destul de înaintat ca să poată convoca majoritățile lui și așa fiind, imediat după Paște, înainte chiar de duminica Tomii (joi și vineri sau vineri și sîmbătă) a chemat pe deputați și pe senatori la niște consfătuiri intime. Întrunirile s-au ținut în salonul din dreapta de sus al palatului mitropolitului. Foarte mulți parlamentari au răspuns la apelul lui Brătianu. Discuțiunile au durat două zile dar n-au prezentat vreun interes deosebit. Brătianu a fost foarte categoric și a avut mai mult de luptat cu elementele care manifestau simțăminte prea înaintate, decît cu cele care găsseau reformele propuse ca fiind prea îndrăznețe. Adevăratul folos al acestor întruniri nu a fost că am convins majoritățile, fiindcă încă o dată ele erau convinse de mult, dar că Brătianu putea în negocierile lui cu conservatorii, negocierii încă în curs, să se reazime pe sprijinul hotărît și indiscutabil al partidului său și să invoace la fiecare pas voința și autoritatea partizanilor săi.

În acest timp, văzînd însă că discuțiile au ajuns la un punct mort și că ne cam învîrtim cu toții într-un cerc vicios, spre a înlesni o apropiere a celor două teze opuse, Barbu Știrbey s-a gîndit la o formulă tranzacțională. Iată în ce consta propunerea lui: 1. Se vor expropria toate terenurile arabile ale statului, ale domeniului Coroanei, precum și bunurile de mină moartă — ceea ce reprezenta dintr-o dată circa 5 000 000 ha. 2. În ce privește proprietatea mare particulară, 100 (una sută) ha din fiecare moșie vor fi intangibile, iar din întinderea ce va trece peste această una sută de ha — jumătatea se va expropria iar jumătatea cealaltă va rămîne proprietarului. 3. Dacă din aplicarea acestor criterii nu se va obține întinderea totală de 1 800 000 ha expropriate, se va lua 5%, 6%, 7%, 10% etc. — la sută peste cota de 50% mai sus arătată, pînă se vor implini cele 1 800 000 ha. 4. Dacă după ce se vor expropria cele 1 800 000 ha s-ar socoti necesar să se exproprieze totuși pînă la 2 000 000 ha, această întindere, adică această diferență de 200 000 ha, se va cumpăra de la proprietarii cu numerar sau cu valori de stat pe cursul zilei. 5. Prețul de cumpărare al acestor pămînturi va fi același ca și cel obținut pentru exproprierea citimei de 50%. 6. La promulgarea legii se va fixa și termenul înăuntrul căruia se vor putea face asemenea cumpărări. 7. În cazul în care nu se vor ivi vînzători de bună voie pentru aceste 200 000 ha suplimentare, statul va avea dreptul să puceadă la exproprierea lor în condițiunile de mai sus. Cu alte cuvinte, Știrbey spera de la 1 500 000—1 600 000 la 1 800 000 cota conservatorilor și scădea de la 2 500 000 la 2 000 000 cota noastră, convins fiind că prin sistemul propus de dînsul cele 200 000 vor fi cu siguranță expropriate și ele. Ca să capteze și mai mult bunăvoința noastră ne spunea — întrucît bunurile statului, domeniile și cele de mină moartă reprezintă 500 000 ha, veți ajunge la 2 000 000 plus 500 000, adică tocmai la cele 2 500 000 pe care le-ați propus; iar conservatorilor le zicea — de fapt scăpați ieftin, bunurile statului nu vă interesează pe voi, nu vă

interesează decît proprietatea particulară, ori dînd 1 800 000 în loc de 1 600 000 adică 200 000 ha, ceea ce e o cifră relativ modestă, împăcați pretențiile liberalilor. Diferența pînă la 2 000 000 ha nu se expropriează, se cumpără de bună voie cu numerar; așa fiind, mulți, foarte mulți proprietari care sunt oiberați vor fi încințați să profite de o atare ocazie pentru a-și lichida datoriile. Pe de altă parte, pe cit știu, statisticile nu sînt exacte. Ipoteza cea mai probabilă este că cu 50% se va depăși chiar cota de 2 000 000 ha, așa încît nu va fi nevoie să se exproprieze nici 50% din întinderea fiecărei moșii.

Dacă aș spune că argumentele lui Știrbey ne-au convins fie pe unii, fie pe alții n-aș spune adevărul, dar în sfîrșit propunerea aceasta avea meritul netăgăduț de a permite noi negocieri și de a deschide noi speranțe pentru ambele părți. Și fiindcă mai ales după consfătuirile liberale de la Mitropolie rezistența conservatorilor părea puțin zdruncinată, de acord cu Brătianu regele convocă un Consiliu de Miniștri sub președinția sa. Acest consiliu s-a ținut la 11 aprilie. Regele a făcut apel la spiritul nostru reciproc de conciliațiune și ne-a propus ca formula tranzacțională formula lui Barbu Știrbey. Discuțiunile au fost mai puțin vii și interesante decît mă așteptam. Noi ne-am arătat concilianți, conservatorii nu tocmai intransigenți — așa încît în cele din urmă s-a hotărît că se va anunța oficial hotărîrea guvernului de a proceda la înfăptuirea reformelor și că se va convoca în acest scop parlamentul la începutul lui mai. Iată textul comunicatului dat presei: „Parlamentul se va deschide sîmbătă, 15 aprilie, pentru o singură zi cînd se va citi decretul pentru prelungirea Corpurilor Legiuitoare pînă la începutul lunii mai”.

În sesiunea de mai s-a stabilit că guvernul să prezinte Constituantei lucrările pentru modificarea Constituției prin introducerea sufragiului universal, a exproprierei pînă la două milioane de ha din proprietatea mare particulară și exproprierea în întregime a bunurilor statului, a așezămintelor de „binefacere și a tuturor celorlalte bunuri de mină moartă”. Pentru noi, cele 2 000 000 ha erau astfel definitiv cîștigate, pentru conservatorii sau cel puțin pentru unii din ei subzista speranța că 2 milioane înseamnă, cum propusese regele și Știrbey, 1 800 000 ha de expropriat și 200 000 ha de cumpărat.

Impresia în toată țara, cînd a apărut acest comunicat, a fost din cele mai puternice. Toți ofițerii afirmau că el a contribuit mai mult decît orice la ridicarea moralului luptătorilor de pe front. Rămînea acum pînă la mai să redactăm chiar textele articolelor de introdus în Constituție. Nu ne făceam nici o iluzie, știam că ne așteptam în această privință noi discutii și noi lupte cu conservatorii. Dar bătaia cea mare era cîștigată și pentru noi toți care făcuserăm din aceste două reforme idealul tinerețelor noastre e lesne de înțeles cit de vie ne era bucuria.

În ziua de 15 aprilie am luat măsuri pentru ca Senatul și Camera să nu fie în număr, așa încît parlamentul s-a amînat pînă la 20 mai, iar a doua zi Brătianu împreună cu generalul Prezan au plecat pentru a doua oară la Petrograd. De astă dată pentru ca să la contact cu guvernul Lvov-Kerenski și pentru ca să caute să obție de la el și de la noii conducători ai Stavkii asigurarea că peste două trei luni armatele rusești vor începe împreună cu noi o mare ofensivă pe linia Focșani — Nămoloașă — Galați, care să ne permită a recupa Muntenia și Oltenia. Dealtminteri, necesitatea acestei vizite fusese sugerată lui Brătianu de inusuși Guicov, ministrul de război al Rusiei. Într-adevăr, în ziua de duminică Tomii (9 aprilie), Guicov însoțit de contele Zamoiski și de mai mulți ofițeri sosise la Iași pentru a se întreține cu comandantul armatelor rusești de pe frontul nostru. Bineînțeles că de acest prilej el a fost în audiență la rege și că a avut lungi convorbiri cu Brătianu și cu Vintilă Brătianu în calitate de ministrul de război...

Scrisoare și... răspuns

● **Uniunea județeană a C.A.P. — Buzău** ne trimite un referat prin care se dă răspuns scrisorii lui Nicolae Schiau din comuna Nehoiu; acesta sesiza că în mod ilegal a fost înlocuit de conducerea C.A.P. Nehoiu din funcția de cioban la oi. „Din cercetările efectuate s-a stabilit că, în toamna anului 1980, consiliul de conducere al C.A.P. a procedat la reorganizarea fermei de ovine, prin comasarea circurilor (n.n.: noi am spune turme!). Prin această reorganizare petiționarul a rămas fără turmă. În această situație, consiliul de conducere i-a recomandat să meargă îngrijitor la vacile cu lapte, dar a refuzat. La data de 30 martie 1981 am discutat cu petiționarul și soția sa și am stabilit să fie încadrat în funcția de cioban la C.A.P. Pătirlagele, urmând ca în ziua de 6 aprilie 1981 să se prezinte pentru a încheia contractul de muncă.”

● **Mă numesc Cimpoeu Gheorghe și locuiesc în București, str. Becaței nr. 2, bl. R 4, et. 10, sectorul 3.** De cînd ne-am mutat (1975) am avut neazuri cu apa (atît caldă cit și rece): nu numai că nu are presiune, dar ore întregi, zilnic, nu curge deloc. Acest fenomen se petrece cu precădere la etajele superioare. Nu putem folosi grupurile sanitare, nu putem spăla, nu avem chiar apă de băut. Suma plătită de noi la întreținere este la fel de mare ca aceea plătită de cei de la etajele inferioare. Nu am mai putut îndura situația și în luna noiembrie 1980 ne-am adresat conducerii I.C.A.B. cu o sesizare, înregistrată cu nr. 7165, dar — deși ni s-a trimis o adresă — pînă în prezent nu s-a schimbat nimic, ceea ce înseamnă că am primit un răspuns formal în locul rezolvării unei sesizări înregistrată la întreținerea unde lucrează tov. ing. V. Zărnescu. Vă rog să mă ajutați să-i fac pe cei de la I.C.A.B. să înțeleagă că, în spatele hîtîrilor, se află oameni, că statul nostru socialist a adoptat o lege cu privire la scrisorile și sesizările oamenilor muncii nu pentru a-i face pe unii să consume hîrtia degeaba! (N.R.: Numărul adresei fără acoperire este 3 423, din 29 noiembrie 1980)

● **Comitetul municipal Hunedoara al P.C.R. ne răspunde:** „In scrisoarea sa, tovarășul Nicolae Vintu, încadrat la Combinatul siderurgic Hunedoara, arată că are patru copii, soția nu lucrează și solicită sprijin pentru încadrarea soției în muncă. Tovarășa Frăsina Vintu a fost repartizată ca muncitoare necalificată (cu perspectivă de a se înscrie la cursurile de calificare) la Fabrica de încălziminte Hunedoara, pe data de 17 III 1981. De verificarea și rezolvarea problemelor a răspuns tovarășa Catinca Busuioc, secretar al comitetului municipal de partid.”

În general, unitățile de cooperatie meșteșugărească contribuie substanțial la bunele servicii aduse populației. Intre unitățile bune ale cooperatiei meșteșugărești se află și cea care se cheamă Automecanica din Calea Florească 43 patronată de Automecanica bucureșteană și avînd ca strictă specialitate vulcanizarea. Plasată la îndemina marilor hoteluri, unitatea se află și la îndemina unor instituții mari precum Centrul de calcul și automatizări, Casa Școlii, Televiziunea Română etc. Nu avem de reproșat nimănui nimic, mai ales că locul se bucură de meseria unor lucrători calificați și a unui responsabil plin de solicitudine, Lefter Gaiu. Ce avem noi de discutat este chiar localul unității. În mijlocul unei adevărate hrube tronează un aparat automat de scos anvelope adus din import gata stricat, care stă așa de doi ani, muncitorii continuînd să scoată cauciucurile cu baroase și pene de lemn de fag.

Tot aici, în clădirea ce amintește acele vechi ateliere unde lucrătorilor nu li se vedea decît albul ochilor, se mai găsește și o sobă lungă botezată de către cei cu simțul umorului aparat de vulcanizat anvelope.

Pe timp nefavorabil, vă puteți imagina ce se poate întimpla într-un spațiu de 3x4 metri. Afară 20—30 de mașini stau la rînd, iar înăuntru, oamenii grămădă. În schimb, alături, la nr. 39, funcționează un depozit farmaceutic, serviciu aprovizionare. S-au depus aici câteva lăzi și dulapuri, și, cu asta, gata toată munca. N-ar fi firesc, ne întrebăm, ca unitatea de vulcanizare să primească de justete, eventual prin schimb, spațiul unde nu se întimplă nimic? Sugerăm roca da organelor în drept. (A. Săgeată, Bd. I Mai 148, București)

Mărturisim că de multe ori așteptăm răspunsurile ce urmează a sosi din partea forurilor competente cu aceeași nerăbdare ca și cititorii noștri, oameni care ne scriu cu încredere și a căror încredere încercăm să nu o dezmințim. Așadar, scrisori și răspunsuri... Iată câteva fragmente din scrisoarea lui Neagu Dumitrașcu din comuna Rușețu, județul Buzău:

„Fac apel la dv. cu rugămintea să mă ajutați într-o dificilă problemă. Vă aduc la cunoștință că este vorba de încălcarea codului penal. În seara zilei de 25 august 1980 am participat la o nuntă, după care doi indivizi pe numele Mirea Gheorghe din comuna Rușețu, în funcția de perceptor, și Căpățînă Ion, șef de fermă la C.A.P. Rușețu, pe la orele 2 noaptea m-au invitat afară, după puțin timp m-am pomenit tăiat de cuțit, printre care plagă tăiată cu secțiunea venei jugulare și multe alte lovituri. Am fost internat de urgență în Buzău, la secția chirurgicală de reanimare 18 zile consecutiv. Am fost eliberat din spital cu 120 de zile concediu medical din care nu am primit nici un drept bănesc... Argumentez căci sînt incapabil de a mai munci. Am trei copii de întreținut dintre care unul nerecuperabil din naștere și îl am permanent acasă. Reamintesc că cei doi indivizi mi-au propus să ne împăcăm, oferindu-mi suma de 30 000 lei. Pe mine nu m-a impresionat această sumă, eu am nevoie de sănătate ca să fiu apt de muncă să-mi întretin familia. Spre final vreau să menționez căci cu cei doi indivizi nu am avut nimic niciodată”. (N.n.: Am încercat să nu schimbăm nimic din rîndurile scrise de Neagu Dumitrașcu; doar sublinierile ne aparțin)

Scrisoarea unui om ajuns, nu din vina sa ci din vina altora, în incapacitate de a munci pentru ai săi, care nu a reușit să găsească rezolvarea problemei sale la ușile la care a bătut. Iată răspunsul celor la ușa cărora am bătut noi, în numele lui Neagu Dumitrașcu, răspunsul Consiliului județean al sindicatelor Buzău:

„În urma discuțiilor purtate cu organele locale și cercetarea documentelor puse la dispoziție, au rezultat următoarele: Tovarășul Dumitrașcu Neagu, participînd la o nuntă în comună, mai mulți cetățeni, printre care tovarășii Mirea Gheorghe și Căpățînă Ion, au făcut unele spirite de glumă și petentul a intrat într-un perete cu mult geam, care s-a spart, cauzîndu-i o ușoară accidentare. Impotriva acestora petentul a reclamat la organul de urmărire penală pe cei doi cetățeni pentru infracțiunea de vătămare corporală. Procuratura locală

Buzău, în urma cercetării pe care a făcut-o prin întocmirea Dosarului nr. 405/1981, cu rezoluția din 15. I. 1981, a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Mirea Gheorghe și Căpățînă Ion pentru infracțiunea de vătămare corporală, stabilind că nu se fac vinovați pentru fapta penală. Nefiind încadrat în muncă, nu i s-a putut onora perioada de incapacitate de muncă. Dacă petentul ridică unele pretenții, acestea se poate rezolva pe cale civilă, acțiunînd la organul de jurisdicție din comună. Răspunsul a fost dat în scris petentului. (N.n.: Nici în conținutul răspunsului nu am operat modificări de stil sau gramaticale, mulțumindu-ne tot cu sublinierile.)

Ne facem mesagerii unui om necăjit, așteptăm, așa cum am spus, rezolvarea problemei sale de viață, și, iată ce răspuns primim! Mirea Gheorghe și Căpățînă Ion „au făcut spirite de glumă”... Gluma lor o fi fost atît de nemaipomenită, încît Neagu Dumitrașcu „a intrat într-un perete cu mult geam”... (?). „Nu i s-a putut onora perioada de incapacitate de muncă, nefiind încadrat în muncă”...

Aici am vrea să ne oprim puțin. Oare de ce am trimis noi scrisoarea la Consiliul județean al sindicatelor? Pentru a afla că un om cu trei copii este incapabil de a munci și nu-și poate asigura existența familiei? Asta o știăm din scrisoare. Nu avem ce face cu cele câteva constatări FORMALE, ele nu-i tîn de cald omului care a avut încredere în noi, scriindu-ne. El vrea să i se facă dreptate de către organele competente și vrea să muncească. Nu ni se răspunde ce măsuri preconizează a lua, tocmai în această direcție, consiliul județean al sindicatelor. În schimb, aflăm că pretențiile petentului „se poate rezolva” pe cale civilă. Dar, pînă atunci, ce vor face copiii lui Neagu Dumitrașcu? Ce va face el, cel rămas în incapacitate de muncă?!

Am dori să se știe faptul că noi studiem cu atenție și răspunsurile, nu le primim, pur și simplu, în dosare... Am dori să se rețină faptul că, fără a-l cunoaște personal pe Neagu Dumitrașcu, pentru noi el există, prin rîndurile simple sub care a iscălit. Și nu ne putem mulțumi cu ideea că scrisoarea din Rușețu a fost trecută la „rezolvate”... Nu, nu în felul acesta înțelegem să-i ajutăm pe cei care ne scriu! Nu răspunsuri birocratice așteptăm, ci rezolvarea cu spirit de răspundere, în spirit comunist, a fiecărui caz în parte!

P. OLIMPIA

● **Familie Cercel și Popa, din Alexandria, județul Teleorman,** ne roagă să publicăm o scurtă scrisoare: „Tinăra Iolanda Popa din Alexandria a fost internată pentru o operație pe inimă, în vederea înlocuirii unei valve, la secția de chirurgie cardio-vasculară din cadrul Spitalului militar central București, secție condusă de renumitul chirurg dr. Vasile Cindea. La apelul spitalului, familia s-a făcut mesager și, prin intermediul organizațiilor P.C.R. și U.T.C. și al conducătorilor întreprinderilor și instituțiilor din municipiul Alexandria, precum și celor 6 licee din localitate (mai puțin Liceul sanitar...), au răspuns prezent la apel peste 130 de persoane cu grupa sanguină B III. Iolanda s-a născut a doua oară, datorită celor care au operat, datorită oamenilor minunați din jur, care au donat cu atîta bunăvoință o părticică din singele lor. Aducem mulțumiri tuturor celor care au contribuit la salvarea Iolande!”

● **Comuna Tîgănești, cu o populație de aproximativ 7 000 de locuitori, a rămas fără farmacie, prin mutarea acesteia în comuna Brînceni, cu o populație de aproximativ 4 000 de locuitori.** La Tîgănești a rămas doar un punct farmaceutic, unde o tovarășă asistentă, care are și muncă de teren, zilnic stînd la dispensar pentru a vinde cit mai multe medicamente de la care primește 10 la sută din vînzări, nu mai poate satisface și cerin-

țele cetățenilor din comună. Această stare de lucruri a fost adusă la cunoștința tovarășului director al Direcției sanitare Teleorman, dar nu s-a luat vreo măsură. Rugămintea noastră este ca, lunar, prin rotație sau detașare, fiecare asistent de farmacie să elibereze toate rețetele (deci și pe cele gratuite) chiar la punctul farmaceutic ce se află în incinta Dispensarului comunal Tîgănești. (Iscăleşc 34 de cetățeni din comuna Tîgănești)

● **Comitetul județean Iași al U.T.C.:** În legătură cu scrisoarea tovarășei Mariana Șoreanu, vă facem cunoscut că cele relatate sînt în mare parte adevărate. Întreprinderea de tractoare Pașcani nu a reușit să încadreze, încă de la intrarea în funcțiune, toți muncitorii calificați prin școala profesională. În prezent sînt încadrați toți absolvenții, promoția 1979. Tovarășa Mariana Șoreanu a fost anunțată personal de către organele locale și comitetul județean U.T.C. că este așteptată la întreprinderea de tractoare Pașcani, pentru încadrare. Deși a promis în repetate rînduri, nu s-a prezentat încă la întreprindere.

● În decurs de patru ani am sesizat în repetate rînduri organele în drept, fără nici un rezultat. Din toamna lui 1977 s-a ridicat în spatele imobilului din str. Polonă nr. 64 o schelă pentru repararea calcanului, de către I.C.R.A.L. Colentina 2, Nici

pînă în prezent nu s-au efectuat lucrările. Schela continuă să stea ca un zid de apărare. Necazul e că ne blochează intrarea din curtea imobilului de la nr. 66. Nici un vehicul de tracțiune mare nu poate intra în curtea plină de moloz provenit de la reparațiile efectuate de către I.C.R.A.L. Herăstrău. După cite am auzit, cei cu schela au... probleme... dar cu ce sîntem noi vinovați? (Silvia Nicolescu, str. Polonă nr. 66, sect. 1 București)

● **Grupul de șantier nr. 5:** Referitor la blocul 2 B, Metalurgiei: Urmare sesizărilor nr. 1955, făcută la revista „Flacăra”, nr. 134, din 26.01.1981, făcută sectorului 4 — București și nr. 1364, din 05.01.1981, adresată C.P.M.B., vă informăm: Remedierea izolației la terasa se va executa pînă la data de 30.04.1981. Completările de copertină la terasă se vor executa pînă la 30.04.1981. Timplăria metalică se va executa pînă la 30.04.1981. Accesul pe terasă se face pe fereastră, terasa fiind necirculabilă (s-a executat conform proiectului). Inundarea subsolului a fost remediată de către I.C.A.B., iar remedierea neprinsă în beton au fost executate. Vopsitoriile la timplărie au fost executate. Remedierea de tencuială la spălătorie au fost executate. (N.R.: Totuși, nu ne putem face o idee prea clară despre felul cum arăta blocul acesta atunci cînd a fost dat în folosință. Și, pe bună dreptate, dorim și noi să cunoaștem: cine suportă remediările? Ne referim la partea materială, desigur!)

Următorii tovarăși au scris revistei, iar scrisorile au fost trimise forurilor în drept, urmînd a se primi răspuns din partea acestora: Paraschiva Nedelcu, Ion Mateuț, Marin Stoian, Gheorghe Petru — București, Vasile Radu — Cosmești (Galați), Petre Firulescu — Brașov, Neculae Giscă — Piatra Neamț, Aurel Pop — Cluj-Napoca, Lucreția Gonca — Cimpia Turzii, Ecaterina Șerbeanu — Batia (Olb), Cornel Argint — Melnești (Dolj), Irina Coman — Dej (Cluj), Gheorghe Stoica — Ochitza (Dimbovița), Tiberiu Neni — Hunedoara, Mariana Velicu, Aurica Floroiu, Eugen Ghinea, Elena Guțulescu, Constanța Călarăsu — București, Domnica Coraru — Drobeta-Tr. Severin, Dumitru Popa — Smîrdioasa (Tulcea), Stoian Ursu — Grădiștea (Giurgiu), Robert Kraus, Ioana Mihai, Ion Molea, D-tru Nicola, Virgil Popa, Agata Stănescu, Ion Avram — București, Milica Rășvanu, Florica Mărgărit, Luxița Apărătean, Antonia Cameniță — București, Ioan Pașca — Cluj-Napoca, Gabriel Sireac — Tecuci, Eugenia Mercan — Galați, Iosif Clonca — Timișoara, Aurora Merdar, Denisa Roșol, Tache Haim, Maria Dragu, Ecaterina Bănuță — București, Valerian Gherman — Pașcani, Sorin Andraș — Timișoara, Petrică Oprea — Vîperești (Buzău), Nicolae Codrea — Arpașu de Jos (Sibiu), Nastasia Roșu — Cluj-Napoca, Ioniță State — Galați, Ion Popescu — Tg. Jiu, Nicolae Ene — Covasna, Ioan Mărincaș — Cluj-Napoca, Alexandru Ostafi — Droboi, D. Gheorghe — Brănișca (Hunedoara), Floarea Pătruș — Craiova, Petru Pepa — Timișoara, Ioan Frățilă — Brăila, Cornelia Chimir — Urlați, Grupul elevilor, Șc. gen. nr. 4 — Băneasa — Pletrele (Giurgiu).

Pagină realizată de PIA OLARU

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Gavrila Laszlo — comuna Ghioroc (Arad): Nu vă încadrați în prevederile legale, pentru că pînă la împlinirea vîrstei de 16 ani nu ați beneficiat de pensie de urmasă a cărei plată ar fi urmat să înceteze în vederea acordării ajutorului solicitat ● **Ana Grama** — Constanța: Femeile cu o vechime în muncă de 25 de ani care au născut cel puțin 3 copii și i-au crescut pînă la vîrsta de 10 ani pot cere pensionarea înainte de împlinirea vîrstei de pensionare cu un an, pentru trei copii ● **Grup de infirmiere de la Leagănul de copii** — Oradea: Personalul sanitar mediu se pregătește numai prin

liceul sanitar, curs de zi cu durată de 4 ani. În afara acestei forme de pregătire nu se organizează cursuri de calificare sau examene de diferențiat pentru personalul necalificat (infirmiere) în vederea promovării ca surori medicale ● **Ion Militaru** — București: Proprietarii care primesc în locuință alte persoane sînt obligați să contribuie și pentru acestea la plata cheltuielilor comune, însă numai atunci cînd primirea în locuință depășește durata de 15 zile din cadrul aceleiași luni calendaristice, plata cheltuielilor făcîndu-se pentru întreaga lună ● **Gavril Marinescu** — București, s.a.: Posesorii de autovehicule care folosesc pentru spălarea acestora apa din conductele de alimentare aferente clădirii vor suporta plata consumului de apă și canal, baremele fiind stabilite de întreprinderea prestatoare, în funcție de categoria autovehiculului. De reținut că este interzisă gresirea sau spălarea autovehiculelor pe domeniul public.

MARGA NEDELEA

INVATAMINT

Traian Crișan — Cluj-Napoca: Intr-adevăr, pentru a vă înscrie la concursul de admitere în Institutul agronomic este nevoie să fiți absolvent al liceului agroindustrial sau să faceți dovada prestării unui an de muncă în ramura agricolă ● **Adina Ioachim** — Alexandria: Considerăm că broșura recent apărută vă va edifica asupra tuturor problemelor în care v-ați adresat redacției ● **Dan Murariu** — Tg. Ocna: Am remis scrisoarea dv. persoanei solicitate ● **Horea Vasiloni** — Lugoj: Conducerea instituției are obligația de a vă elibera în timp util adeverința de vechime în cîmpul muncii, necesară înscrierii la concurs ● **Diana M. Potreanu** — Cimpina: V-am expediat documentația solicitată; pe viitor nu vă mai adresați redacției cu acte în original ● **Dumitru Almaș** — Teregoava: Puica Lazăr — Arad; Dinu și Elena Oancea — Satu-Mare: Scrisori ilizibile, vă rugăm să reveniți cu ceva citeș și, mai ales, concis ● **Paul Dragoș** — Tulcea: Puteți participa la examen, boala dumneavoastră neafectînd capacitatea de a efectua munca respectivă.

HORIA PATRAȘCU

SOCIAL

Pleşescu Marian — Pitești: Evenimentele par plauzibile, mai puțin amănuntul cînd dv. ați omis să incasați cele 18 000 lei care vă aparțineau ● **Ispas Titel** — București: În primul rînd proces de încredințare a minorilor ● **F.I.** — Lugoj: Hotărîrea se va executa începînd cu 23 aprilie ● **Mihăiță Gheorghe** — Suceava: O soluție ar fi procesul de partaj. Logica dv. cuprinde însă un viciu de fond: bunurile agonisite în șase ani au rămas nu numai la soție, ci și la cei trei copii pe care, indiferent de motiv, i-ați părăsit ● **Anton Mihai** — Oradea: Următoarea expertiză o puteți efectua la împlinirea de către copilul contestat a vîrstei de trei ani ● **Ioniță Marioara** — Dimbovița: Porniți acțiunea de neexecutare a unei hotărîri judecătorești ● **Nicolau Constanța** — București: Actele emise post factum nu vă dau dreptate. Întrebarea este: de ce tocmai dv. ați fost transferată? Răspunsul acum, la această întrebare, din păcate, nu vă mai ajută ● **Varvara Budacă** — Suceava: Răspunsul îl primiți de la Procuratura Generală. Sînteți în termen ● **M. Georgescu** — București: Vorbiți în numele fiului dv. de 31 de ani. El ce părere are? ● **Ghergheseanu Gheorghe** — Iași: Îl așteptăm la redacție pe Flociuc Necula ● **Prunea Alexandru** — Iași: Confuzie: răbdare nu înseamnă același lucru cu indiferență.

NICOLAE CRISTACHE

● „FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Lumea în care trăim

Violența printre zgîrie-nori

Etajul 54. Cînd s-a deschis ușa liftului, oamenii s-au retras îngroziți. Pe coridor zăcea în singe o femeie. O femeie în vîrstă, modest îmbrăcată.

Cine era victima? De ce a fost ucisă? Cine era asasinul? Întrebări logice în orice afacere criminală și pe care experții în materie încercau să le dezlege. O afacere dificilă — s-a spus la cartierul general al poliției. Dificilă? Desigur. Au trecut zile, săptămîni, luni și făptasul sau făptasiile au rămas neidentificați. Poliția a reușit să stabilească în mod cert doar un singur lucru: mobilul crimei. Funcționara K. D. — o modestă funcționară — fusese ucisă pentru a fi jefuită. Iar suma jefuită nu era nici mai mare, nici mai mică de... 45 de dolari.

O viață de om pentru 45 de dolari!
Violența a devalorizat pînă la acest punct incredibil existența umană.

45 de dolari — o ființă omenească! Uneori însă, chiar și mai puțin. Căci această crimă nu a fost nici prima și nici ultima care a avut loc anul trecut la New York cu un asemenea scop, al jafului. În 1980 „orasul zgîrie-norilor” a excelat prin numărul actelor de violență, al delictelor săvîrșite. Statisticile demonstrează că a fost înregistrat chiar un record — 1814 omucideri. Cît privește agresiunile comise împotriva unei persoane, numărul total al acestora a crescut, anul trecut, cu 14,3 la sută comparativ cu anul 1979. Bătrîni și copii, savanți și actori, oameni politici și diplomați, albi și negri au căzut pradă, deopotrivă, demenței bestiale a violenței. Pe strădă printre zgîrie-nori, în parcuri, dar și în birouri, magazine, în metrou și chiar și în locuințele actelor de violență au intrat în cotidian. Un tînăr de 14 ani care și-a ucis fratele mai mare mîrturisindu-l cu nonsalanță judecătorului de instrucție că l-a împușcat pentru că n-a mai vrut să-i dea bani să-i cumpere heroină.

Unii adolescențiucid pentru a-și procura banii necesari cumpărării drogurilor. Alții, trecuți de vîrstă adolescențeiucid pentru a-și impune controlul pe piața drogurilor — un bussines de mari proporții. Oricît ar părea de absurd dar se ucide și fără un motiv concret. După date oficiale circa o treime din crime sînt făcute din infernală izbucnire a instinctelor bestiale. Din poftă de crimă cultivată de un mediu imbibat de violență...

Întimplarea, semnificativă de altfel, a făcut ca la numai 24 de ore de la atentatul comis asupra președintelui Reagan, Congresul S.U.A. să înceapă dezbaterile celor mai recente statistici furnizate de F.B.I. asupra criminalității înregistrate în anul 1980. Datele relevă o creștere alarmantă a violenței pe întregul teritoriu al Statelor Unite: cu 10 la sută mai mare față de anul 1979, și, de mai mulți ani, într-o continuă curbă ascendentă. Conform datelor F.B.I. în S.U.A. o persoană este ucisă la 27 de minute și un furt are loc, în medie la 10 secunde. 30 la sută din familiile americane au fost în

1980 victime ale unor atacuri armate, acte de violență, tentative de escrocare sau alte acte antisociale care le-au adus prejudicii. Desigur, ar putea părea neverosimil, statisticile oficiale confirmă însă că la New York principală cauză a deceselor bărbaților între 15 și 44 de ani nu o constituie bolile de inimă, cancerul sau accidente de circulație, ci... actele criminale. „Criminalitatea a pătruns în fibrele vieții americane” — recunoștea președintele Curții Supreme a S.U.A., Warren Burger. Iar Diane Feinstein, primarul unui mare oraș ca San Francisco, semnală: „Atmosfera de crime este paralizantă, izbutind tot mai mult să-i închidă pe oameni în casele lor, datorită spaimei de a se aventura afară”.

Urmările creșterii valului de violență nu sînt greu de imaginat. Presa americană o subliniază categoric: o frică obsedantă, suspiciune, o modificare a profilului psihic uman, chiar o schimbare a felului de viață, al obiceiurilor. În cadrul unui sondaj efectuat de celebrul institut Gallup, 58 la sută din cele 1000 de persoane chestionate au răspuns că se simt într-o continuă nesiguranță ca urmare a creșterii alarmante a crimelor și delictelor în zona în care locuiesc, 80 la sută au declarat că nu poartă niciodată asupra lor bani în numerar în mîca de a nu fi jefuiți, iar 64 la sută au afirmat că seara nu se deplasează niciodată neînsoțiti.

Cauzele creșterii îngrijorătoare a acestui fenomen, cauzele profunde care generează violența teroarea, n-au fost prea analizate în dezbaterile din amintita ședință a Congresului american. S-a discutat, e drept, despre problema vînzării libere a armelor de foc dar nici măcar în această privință nu s-au luat măsuri ferme. Desi, după cum se știe, în S.U.A. persoane particulare cumpără anual aproximativ 3 milioane de arme de foc. Orice tînăr din Florida, spre exemplu, care dispune de un permis de conducere auto — și acesta se eliberează de la vîrstă de 17 ani — poate să-și cumpere o armă de foc.

La aceste cauze s-au referit în schimb răspunsurile celor chestionați în sondajul institutului Gallup. Ele fixau cauzele exacerbatii criminalității în condițiile dificultăților economice, ale creșterii inflației și șomajului, ale inegalității și inechității sociale exacerbate. Este în fond ceea ce scria săptămînalul „U.S. News and World Report”: Asasinare, sinucideri, boli mentale, boli de inimă, alcoolism, divorțuri, certuri familiare — toate aceste probleme, care încep să se înmulțească, sînt rezultatul depresiunii economice.

Violența care bîntuie printre zgîrie-nori, crima oarbă ce amenință la încrușări de stradă sau la porțile locuințelor, aparțin unei realități complexe. Violența a apărut pe un anumit teren și fenomenul nu poate fi eradicat decît de la rădăcini. Deocamdată, însă, dezbaterile senatoriale și nu numai cele senatoriale se ocupă mai mult de efecte decît de cauze. Ceea ce reprezintă prea puțin. Chiar foarte puțin...

AL. PINTEA

O poveste tristă

● Romanul negru al disputării copiilor Dassin ●

Cînd, cu un an în urmă, cîntărețul de muzică ușoară Joe Dassin se stîngea în mod neașteptat în Tahiti, nimeni nu bănuia romanul negru ce avea să urmeze în legătură cu soarta celor doi copii mici ai săi, Jonathan și Julien, dintre care ultimul nici nu împlinise un an. În esență, bătălia dintre familia Dassin, în frunte cu mama lui Joe, Béatrice Launer, pe de o parte, și mama celor doi copii, Christine Dassin, soția lui Joe, pe de altă parte, a avut (și are încă) drept obiect păstrarea copiilor.

Povestea a început imediat după moartea cîntărețului. Christine — aflată în divorț cu Joe, dar, intrucît nu se pronunțase nici o sentință, soție legitimă a lui — a sosit în Tahiti ca să-și ia copiii, asupra cărora, potrivit legislației franceze, avea drepturi depline. În Tahiti

constată însă că micuții fuseseră „kidnapați”, adică răpiți de bunică și duși „într-o direcție necunoscută”. Dar mama Launer nu-i putea menține decît în urma deciziei unui tribunal. Care tribunal putea să ia o astfel de decizie numai în cazul în care se dovedea că micuții ar fi, la mama lor, „în pericol”. Familia Dassin a întocmit, se-nțelege, un dosar din care să rezulte că, dați în seama lui Christine, Jonathan și Julien s-ar afla în mare pericol, pentru că mama lor ar fi: dezechilibrată, nervoasă, morfomănană ș.a.m.d. Dar cea vizată a întocmit și ea un contradosar, din care rezulta clar că era în deplinătatea facultăților sale intelectuale. Rămînea acum ca instanța să decidă.

În așteptare, mama Christine a cerut să-și vadă copiii, aflați la Palm-Springs,

în California. Nu i s-a putut refuza acest drept. Iată, după „Paris Match”, relatarea Christinei cu privire la cele două vizite care i-au fost permise: „Era mînat și îngrozitor. Minunat, pentru că îmi puteam vedea, în sfîrșit, copiii; îngrozitor, pentru că eram obligată să depun pașaportul, pentru că eram obiectul unei supravegheri permanente, pentru că efectuasem aceste vizite în prezența gorilelor, a gîrzilor și a ciinilor de pază ai familiei Dassin. Îngrozitor, pentru că vizitele erau limitate la trei ore, nici un minut în plus. La ora precisă Béatrice telefona cerînd să fiu concediată. Ultima dată i-am rugat să mă lase o jumătate de oră în plus. Imposibil! Mi s-a spus: a sosit ora să pleci, leși afară!”

Dar să revenim la așteptata decizie a tribunalului din California. Contrar speranțelor familiei Dassin, juriul a decis că cei doi copii „nu sînt în pericol” la mama lor. Tribunalul a încredințat deci copiii Christinei, urmînd ca, în continuare, dacă Dassin-ii mai ridică pretenții, să se adreseze tribunalelor franceze.

Începe acum o cursă contracronometru pentru... preluarea copiilor. Răzbătătoare Christine are inspirația de a lua avionul Concorde, și astfel ajunge la Palm-Springs cu patru ore mai devreme decît se aștepta mama-mare. Tocmai la timp, fiindcă valizele erau făcute, parturile copiilor demontate, clanul Dassin era pe punctul de a-l kidnappa pe micuții a doua oară. La apariția Christinei, însoțită — mai este nevoie s-o spunem? — de poliști, se face o ultimă încercare: refuzul de a da hainele copiilor. Ei pleacă în pulovăr, în hanorac și desculți. Se ascund, împreună cu mama lor, la niște prieteni și în cele din urmă iau avionul spre Franța. În tot acest timp au fost protejați, se-nțelege, de poliție.

Dar ce-i cu dragostea aceasta așa de mare pentru micuții Dassin? De ce sînt disputați așa de aprig? Pentru că sînt dragălași? Bine-ar fi să fie așa, dar, în realitate, e vorba de ceva mult mai prozaic, fără legătură prea mare cu sentimentele: averea celor doi copii. Cel ce are copiii în grijă le administrează și bunurile. Și cum pînă la majoratul lui Jonathan și Julien e cale lungă... Dar, s-ar putea obiecta, oare Christine nu are și ea în vedere administrarea moștenirii micuților? Tot ce se poate, însă ea este în același timp și o mamă chinuită, a cărei dragoste pentru cei doi micuți n-a fost pusă la îndoială nici măcar de familia Dassin. Însă partea cea mai tristă a acestui roman, încă neterminat (Dassin-ii s-au și adresat justiției franceze, solicitînd, în primul rînd... administrarea bunurilor), este că goana după bani se face pe spinarea unor copii. Cu ce-au greșit ei?

ION D. GOIA

Mondo umano?

„Duioasele” clasamente financiare

Convinsi poate că nu vor fi „vinați” ca mari bogătași doar de un vers al unui cunoscut cîntec de muzică ușoară în care o tînără cu sufletul perfect curat spune „non cerco un re dei denari (ceea ce în traducerea și adaptarea de pe la noi a sunat „banii n-aduc fericirea”), 20 004 italieni și-au declarat veniturile mai mari de 40 milioane lire realizate în anul 1978.

Parcurgînd listele date prompt publicității de Ministerul Finanțelor, ziaristii străini au remarcat cu ușurință că există puține nume cunoscute în capul acestor liste. Astfel, se remarcă faptul că „primul contribuabil din peninsula este un avocat din capitală, Pasquale Chiomenti, care și-a declarat veniturile în valoare de 949 milioane de lire italiene. Pe locul al doilea se află un industriar — Valerio Alpi — cu 863 milioane de lire. În continuare, agenția „France Presse” remarcă faptul că marile nume din domeniile finanțelor și industriei italiene se află abia (vai!) pe la mijlocul plutonului. Astfel, conducătorii uzinelor „Fiat”, frații Agnelli (Umberto și Giovanni), n-au realizat decît 297 milioane, respectiv 258 milioane lire; fabricantul de îmbrăcăminte „Benetton” (Gilbert Benetton) și-a declarat 438 milioane lire, în timp ce guvernatorul Băncii Centrale italiene, Paolo Baffi, cu cele (doar) 161 milioane lire, este cu mult în urma celor de mai sus, aproape de coada clasamentului.

În fine, semnalăm că pe listele respective apar pînă și actorii de film (Alberto Sordi, 236 milioane, Marcello Mastroianni, 236 milioane), în timp ce compozitorul Ennio Moricone a realizat 262 milioane lire.

Pînă aici totul este în regulă spun oficialitățile de la Ministerul Finanțelor. Evident, problemele încep abia după cunoașterea totală a listei și mai ales a cifrelor de afaceri. Aceasta intrucît e vorba, se știe, de impozitele statului iar unii dintre cei de pe liste preferă să nu se afle la locul convenit și în conformitate cu realitatea decît să dea din „buzunar”. Apoi, mai există destui care, cum recunoștea aceeași amintite oficialități, profită de numeroasele posibilități legale de eludare a fiscalității.

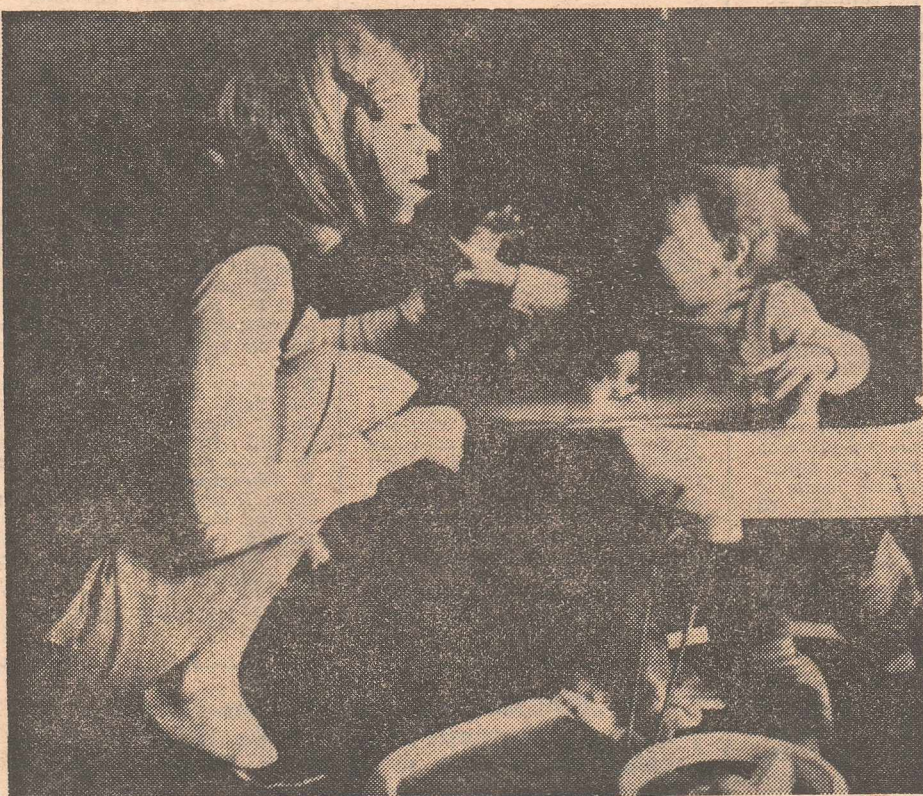
Alții nici măcar nu au grija eludării din moment ce-și teazurizează miliardele și milioanele de lire în afara țării lor. Lucrul ne aduce aminte „de ceea ce a făcut unul dintre cei mai mari bogătași britanici care și-a transferat (fictiv, desigur) averea în altă țară, apoi a readus-o (tot fictiv), operațiune prin care a plătit doar două lire (e drept engleze) impozit statului său. Altfel zis, adevărul unor asemenea clasamente este la fel de duos ca un cîntec al unei vulpi. Dacă există așa ceva.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

(După „FUR DICH” — R.D.G.)

Ochii și urechile lumii

Joe Louis

Prima mea valoare morală și ideologică — cam la virsta abecedarului, cind abia aflasem de punctele cardinale și nu ajunsesem nici la „Cuore” și la „Mai sint oameni buni” — a fost acest Joe Louis care, la 19 iunie 1936, fusese invins prin knock-out (cred că acesta a fost primul cuvint străin auzit de mine...) de germanul Max Schmelling. Știam ce e boxul, îl practicam rar, fără plăcere, eram profilat pe atletism (sprint...) și fotbal. Aveam 6 ani, cind in acea zi a victoriei lui Max Schmelling asupra lui Joe Louis, am văzut cu ochii mei un domn, mare cit toate zilele mele, de pe strada noastră, luindu-și băiețelul dintre noi, Toni și zicea, tinindu-l strins de mină, dindu-i și vreo două la fund — căci Toni încerca să se întoarcă la „regina noastră pe pași”, — și tipindu-l: „...ți-am spus să nu te mai joci cu ei... și-am spus sau nu?” A-tunci, am fugit, cu ceilalți după mine, spre tatăl lui Toni și i-am strigat: „De ce nu-l lăsați? Ne jucăm frumos!” „Bă — mi-a spus domnul acela, altfel tinăr și chipes — dacă vă mai prind pe aici, vă fac ce i-a făcut Max Schmelling lui Joe Louis!” „Ce legătură are?” a întrebat o fetiță pe care o iubeam, deși era mai mare cu doi ani decit mine. „Are! — a spus domnul in-chizind poarta curții lor, cu cheia. Are... că sinteți jigodii!” Ne-am uitat tăcuți unii la alții să vedem cum sintem jigodii, prin ce. Nu deslușeam nimic. Eram aceiași. Ne-am dus cu toți acasă, in monom, intr-un fel de mister comun și sumbru care ne învăluia pentru prima oară. A doua zi, inaintea oricăror jocuri, pe baza informațiilor de care făcusem rost fiecare acasă și „decupindu-le” — cum se zice azi in presa mondială — am ajuns la una din acele operații logice al cărei mecanism copiii îl deprind mai întâi repede, pe urmă dureros. Schmelling e alb, Joe Louis e negru. Noi sintem jigodii, Joe Louis e, ca și noi, o jigodie. Noi vom tine cu Joe Louis. Nu mai discutasem niciodată, așa, in asemenea termeni, de alb și negru, nu împărțisem lumea decit in copii și părinți, ulii și porumbei, hoți și vardighi, suprema idee fiind că urma scapă turma. Toni ne-a confirmat, seara, ieșind pe sepe din casă: tatăl lui zice că albi trebuie să stîrpească negrii și nemții pe toți jidanii... Ne-am uitat de data asta mult la Toni, ca și cum am fi vrut să vedem dacă are creierul întreg. „Și tu ce zici?” l-a întrebat, calmă, iubita mea. „Eu am venit să mă joc cu voi”. Două veri, pînă la revanșa din 1938, dar după aceea a venit războiul, cu alte opțiuni, am ținut cu Joe Louis, ca nebunii, nici unul dintre noi — toți locuitori ai acestei planete numite Popa Nan din București, capitala României care se mărginește la... cu... — nevrind să fie Schmelling, alb, sau german... Instinctul ne cerea să nu acceptăm stîrpirea și in toate jocurile alegeam să fim jigodii, adică oameni care nu se lasă stîrpiți!

Joe Louis a fost primul meu instinct umanist, la care și azi mă uit cu tandră tristețe, ca la fața tu-mefiată, îndelung măcinată și chinuită cu care „bombardierul din Detroit” s-a dus pe lumea cealaltă.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

— Nu-ți face probleme! Tanti care vine este vegetariană.
(După „KROKODIL” — U.R.S.S.)

Eu comunic,
tu comunici,
el comunică

OLIGOPOLIS

Ce s-o mai fi întimplind prin lume, se întreabă cu voce tare, dimineața devreme, intr-una din cele 3500 de limbi ale pămîntului cetățeanul Planetei, pornind in căutarea răspunsului pe ușițele Satului Global. Depinde, par a-i răspunde glasuri neștiute, greu de identificat, greu de descifrat in zumzetul provocat de forfota informațiilor pornite spre urechea și ochiul consumatorului de ocazie. Depinde, pare a desluși acesta din urmă, pricepind cind timpul îl permite și cind îl lasă grijile existenței ca povestea, fără să reprezinte cheia tuturor lucrurilor, nu este chiar o nimica toată pe agenda cu lucruri importante ale omului ce nu-și îngăduie să treacă in plimbarea-i prin viață printre lucruri interesante fără a-l interesa. Depinde unde te afli, zumzăie in continuare vocea uitată in difuzorul fixat in stîlpul de la intersecția străzilor, depinde, vrea să spună ea, dacă locuiești in mijlocul Satului sau la periferia lui, dacă in Centru fiind ai și chiosc cu ziere la îndemînă, și radio cu galenă și televizor, sau numai un biet terminal care îți aduce la degetul cel mic tolba cu noutăți de prin

Galaxie cit ai clipi din ochi sau și mai pe românește, cit ai zice poisson, fish, pez, fisch, pesce, humu humu nuku nuku apuaa. Depinde ce nume poartă periferia in care ți-ai instalat cortul sub creanga de bambus.

Să ne apropiem de gardul dincolo de care se întind, parcelate, gospodăriile. Să privim cu luare aminte zestrea de atela-je, patrupede, ouătoare și alte vieți în jurul casei, inalte cit să fie ușor de văzut și identificate in iarba făcută să crească in voie oriunde sint la îndemînă, oriunde e soare și apă.

Ce observăm? Găzduind aproape 10 la sută din populația lumii, Africa (mai puțin statele arabe) dispune de 1 la sută din cotidienele care apar pe mapamond, sub 2 la sută din receptoarele radio și 1,4 la sută din titlurile de carte publicate. In America de Nord (adică toate țările mari sau mici de deasupra Americii Latine) trăiesc 7,5 la sută din cetățenii planetei, avind la îndemînă 16,2 la sută din cotidiene, 45 la sută din aparatele de radio, 15,4 la sută din cărți. In America Latină, cu 10,5 la sută din populația lumii, cifrele trecute in dreptul parametrilor indicați, sint 5,6 la sută, 8,8 la sută, respectiv 5,2 la sută. In Asia (exclusiv China, Coreea și Vietnamul), cu 43,8 la sută din populație, înregistrăm: 21,8 la sută; 11,2 la sută; 16,4 la sută. Europa și statele arabe au același procentaj demografic — 4,5 la sută din populația globului. Care sint cifrele existente in cele trei casete? La cotidiene — 26,2 la sută in Europa, 0,7 in statele arabe; la aparatele de radio — 16,5, respectiv 1,9; la carte 45,6, respectiv 1 la sută. Calcule sumare ne atrag a-

Columbia sau planorul sideral

Specialiștii in aeronautică nu au decit să zimbescă, dar aceasta mi se pare cea mai fericită denumire dată sofisticatului aparat, chintesență a genului tehnic al secolului prin care ne petrecem. „Columbia” a devenit dintr-un vis superb o superbă realitate, cu atit mai bulversantă acum, cind pămîntului se îndirjesc să caute ieșirea spre un liman al abundenței, de ce nu, chiar printre stele?

Eroi, pentru noi toți anonimi, au proiectat, realizat și făcut să zboare o adevărată minune a tehnicii mondiale. După nouă ani de cercetări asidue, iată, s-a născut STS — Space Transportation Sistem — (sistem de transport spațial), mai simplu naveta spațială, cea mai complicată și puternică navă construită vreodată de NASA. Naveta, care poate transporta 30 de tone, este echipată cu 3 rezervoare — unul principal care alimentează motoarele de propulsie și care, după ce a furnizat 100 tone de hidrogen lichid și 604 tone oxigen lichid s-a deintegrat in spațiu — și două rezervoare secundare cu carburant solid, astfel construite incit să poată fi recuperate — ceea ce s-a și întimplat, dealfel — și refolosite. Naveta propriu zisă (denumită „Orbiter”) are lungimea de 37,2 metri, anvergura 23,7 metri, înălțimea 17,2 metri și greutatea netă 74,6 tone. Ea arată ca un avion de tipul Delta avind însă nu mai puțin de 49 de motoare — trei de propulsie, 2 pentru manevre și 44 pentru stabilizarea și corectarea orbitei. Motoarele de manevrare au fost dealfel punctul nevralgic al naveții, ele constituind una din cauzele intirzierilor in construcție. Pentru realizarea lor a fost utilizată o tehnologie

spectaculoasă, grație căreia motoarele au funcționat ireproșabil la presiuni neatinse pînă acum — 207 kg pe centimetrul pătrat.

Datorită celor 31000 de plăcuțe de siliciu dispuse pe suprafața sa ca solzii unui animal preistoric, naveta s-a putut reîn-țoarce pe Pămînt infrontind o temperatură de frecare de 1300 grade Celsius. „Columbia”, primul vehicul spațial reutilizabil din scurta istorie a astronauticii, a fost lansată ca o rachetă, a funcționat in spațiu ca o navă cosmică laborator și s-a re-întors pe Pămînt — in atmosfera căruia a intrat cu o viteză de 28500 km pe oră, redusă progresiv pînă la 345 km — ca un planor obișnuit. Performanța este cu atit mai senzațională cu cit, cu toate cele 400 de ordine și microprocesoare instalate la bord in memoriile cărora au fost incluse 600000 de instrucțiuni, aterizarea s-a făcut cu comandă manuală. Operațiunea a prezentat însă o deosebire calitativă esențială față de aterizările obișnuite pentru că motoarele navei au fost oprite, in cazul unei ratări a terenului de aterizare, ngmăind posibilă repetarea unei asemenea manevre. „Columbia”, care a evoluat in spațiu 54 de ore, efectuind 36 de rotații, va putea fi folosită, apreciază savanții americani, de circa 100 de ori. Bineînțeles, că nu va fi condusă de același echipaj — John Young, 50 de ani, 4 zboruri cosmice la activ, și Robert Crippen, 43 de ani, experimentat pilot de avioane supersonice. Aceștia sint doar doi din cei 80 de astronauti care se antrenează fără răgaz la Centrul spațial „Lyndon B Johnson” din Huston. Aceștia, la rindul lor, au fost aleși din rindul a 11000 de ofertanți. 47

tenția că tirajul cotidianelor la mia de locuitori este de 1,3 in Africa, 2 in țările arabe, 6,5 in Asia, 7 in America Latină. Și: 24,3 in Europa; 28,1 in America de Nord. Cu 5 la sută din populația Asiei, Japonia deține 66 la sută din tirajul ziarelor tipărite pe acest continent, 46 la sută din aparatele de radio, 61 la sută din televizoare și 89 la sută din telefoane.

Locuiește in țările in curs de dezvoltare — din Asia, Africa și America Latină — trei sferturi din populația mondială. Averele ei in materie de informație ajunge cam la jumătate din ziare și o treime din tirajul mondial. Un exemplar pentru trei persoane in nordul Americii (in principal S.U.A. și Canada). Un ziar la 90 de cetățeni in Africa. Unul la 15 in Asia. Patruzeci la sută din stațiile emițătoare de radio și nouăsprezece la sută din cele de televiziune sint localizate in America de Nord. Africa deține 3, respectiv, 1 la sută. Patruzeci și opt la sută din aparatele de radio și treizeci și șapte la sută din televizoare sint la dispoziția nord-americanilor. Africa notează in dreptul său aceleași cifre menționate la rubrica precedentă: 3 și 1 la sută.

Șaptezeci la sută din băncile de date in sfera informației sint americane, cvasitotalitatea legăturilor comunicabile de peste Atlantic funcționează sub control societăților americane, intre care I.B.M. și R.C.A. dețin poziții dominante.

Amatori de informație sintem o grămadă. Cei care se inghesuie să ne facă pe plac, doar cițiva.

NEAGU UDROIU ■

din cei 80 sint piloți, ceilalți specialiști in diferite domenii. Grupul include și 8 femei și chiar un cuplu astronautic, Anna și William Fisher.

Cum s-a ajuns totuși la această formidabilă realizare, la „această aventură îndrăzneată, care a deschis o nouă eră in domeniul călătoriilor spațiale”, cum a fost ea calificată de președintele Reagan?

Savanții americani au pornit de la ideea că principala prioritate a unui program cosmic de o reală perspectivă este crearea unui complex orbital multifuncțional. Or, mijloacele tehnice pentru deservirea unui astfel de complex lipseau. Nava „Apollo”, construită pentru zborul pe Lună, era mult prea specializată și costisitoare pentru a fi folosită pentru transportul echipamentului destinat stațiilor orbitale. Aceasta a determinat, in 1972, adoptarea hotărîrii privind realizarea navei de transport „Space Shuttle”, o adevărată „suveică spațială”. Sistemul de transport axat pe naveta spațială urma să producă o reală cotitură in domeniul scoaterii pe orbite circumterestre a unor sarcini utile, transformind aceste operațiuni in veritabile curse spațiale, care prin însuși caracterul lor — in speță, prin posibilitatea de a le reutiliza — să reducă substanțial costul astronomic al plasării cantităților considerabile de echipament cerute de explorarea in continuare a Cosmosului. Iată că, odată cu „Columbia”, acest deziderat a devenit realitate. In continuare, savanții își propun utilizarea naveții pentru construirea unor uzine spațiale care vor fabrica materiale mai ieftine și de calitate superioară, folosirea energiei solare, lansarea unor sateliți giganti, in special pentru telecomunicații, a unor telescoape uriașe etc.

IOAN ROȘCA ■

Un om poate fi inteligent sau cretin, harnic sau lenes, cult sau semidoc, onest sau canalie, bogat sau sărac, in sfîrșit bun sau rău, cei mai mulți nu sint nici așa, nici așa, ci undeva spre mijloc intr-un dut-vino de la o extremă la cealaltă după cum se lasă măturați de viață — cea mai sfîntă, mai grozavă și mai neghioabă invenție a tuturor timpurilor inclusiv in America.

Și aici oamenii sint așa ori așa sau și așa și așa, dar mai presus de orice sint de atit sau de atit. Una e să fii de 10000 de dolari și alta de 100000 sau oricit incolo. Baremul cîștigului pe cap de om este cel mai teribil, mai exact și definitoriu din toate formulele de catalogare posibile. Un om de citeva mii de dolari intr-un costum impecabil sau un milionar in blugii cei mai jerpeliți din lume se intersectează pe o stradă sau intr-un parc dintr-o greșală a naturii. Ei sint specii diferite, dintr-un ambient diferit, de pe planete diferite. De grosimea conturilor din bancă depinde alura reală a vieții sociale și dreptul acesteia de a călca voios și tiranic sau cu prudența jigărită a nesigurantei in fața clipei următoare. Dincolo de asemenea catastrofale departajări există o zonă de robust coctail uman, un fel de amestecătură frustă și săgalnică.

Oamenii in America se privesc unii pe alții intr-un mod tipic american, scutindu-se de fandoseli și scrobeli, de parcă ar cobori acum din căruțele Far-Westului. „Hello!” te salută, îți string mina cu o zmu-ceală voioasă și, cit ai clipi, simplă problema sugerindu-ți: „Spune-mi John” sau Bill sau, mă rog, cum l-au strigat părinții. La fel femeile: „Sint Joana sau Cynthia” și așa mai departe. Un arhimilionar, președintele

unei mari companii, după ce m-a primit in biroul său nichelat și ventilat, destul de încăpător, cam cit un hangar, m-a luat in primire tot așa, a trebuit să-l spun Donald, mi-a zvrilit un trabuc pe o frumoasă traiectorie de cinci metri și a primit, la fel de degajat, chibriturile pe cea inversă, tot prin aruncare. La plecare și-a coborît picioarele de

Itinerar
între două oceaneViața
în „cash”...

pe o etajeră, m-a condus pe lungul drum pînă la ușițele capionate fest, ca niște plăpumi verticale și mi-a tras numărul protocolar de ghionturi prietenești intre omoplați, atit de prietenești că m-a durut spina-rea toată ziua. I-am tras și eu unul scurt și perfid ca să nu ne uităm reciproc.

Simplitatea asta de puștani nu este decit coaja vieții nebune, o viață care se duce de-a dura in pantă apăsată și îngustă. Pentru că nu au timp, dar absolut deloc, evident timp de pierdut, americanii au inventat lipsa de protocol, au simplificat, adică, drumul de la taclaua de introducere la concluzia „aranja-

mentului”. Întilnindu-se să aranjeze, vorbind la telefon să aranjeze, deplasindu-se să aranjeze, s-a ajuns la o formulă de existență tranșantă și, aparent, abruptă. Dacă îi propui cuiva să te întilnești se uită la ceas, apoi in agendă și, cu un zimbet in general întins de la o ureche la alta, îți răspunde: „O.K.!” e-n regulă. Răspolmiine între 17h15 și 18. „Îți convine?” Îți rămîne să ai și tu o agendă, să-ți verifici minutele următoarelor săptămîni și să te asamblezi in regula jocului. O regulă apăsătoare, dar necesară, implacabilă ca o ghilotină bine unsă și folosită non-stop.

Din urgență in urgență americanii își ciopîrțesc timpul in segmente stricte ca intr-o ultimă cursă pe pîrtia care trebuie să fie pavată, neapărat, cu bancnote, acelea verzi și înguste, singurele in stare să le asigure alunecarea spre fericire. Foșnetul lor este ascultat de pe o coastă pe alta a Americii, un foșnet formidabil și felin, ca o uvertură divină la ospățul ospetelor spre care toți se îndreaptă de-a valma, cu dinții strînși și inima pocnind de speranță. Timpul inseamnă bani in America deși banii ar putea să insemne citeodată, asta-i culmea, timp. Un american get-beget avea dreptate să-mi spună: „Mi-aș cum-păra, domnule, citeva săptămîni libere. Să nu fac nimic, înțelegi, nimic”. In cap îi ticăia însă ornicul și fiecare bătaie ar fi putut să insemne atit sau atit și era limpede, i-team in ochii lui, cum își zvrile peste bord ideea lăsindu-se invins, ca intr-un abandon al escada-dei, de filele agendei care îi dădea brînci inainte, tot incolo spre cash-ul clipei următoare...

RADU BUDEANU ■

„Soarele pentru toți românii de la București răsare”

Arareori s-a putut cuprinde într-o deviză mai mult adevăr, mai multă adincime și, în același timp, un mai fierbinte program național decât în aceea formulată de Ion Slavici în 1884 la apariția ziarului „Tribuna” de la Sibiu: *Soarele pentru toți românii de la București răsare.*

În ea se sintetiza o tradiție națională venită din adâncul veacurilor și manifestată în Transilvania îndeosebi cu prilejul revoluției de la 1848, când din zeci de mii de piepturi a răsunat pe Cimpia Libertății de la Blaj mărturisirea năvalnică: *Noi vrem să ne unim cu țara.*

Țara era România de peste Carpați, țara care prin nume și istorie simboliza unitatea tuturor românilor, unirea și dezvoltarea lor într-o singură țară, într-un singur stat. Ea fusese anticipată de domniile și biruințele lui Basarab I, ale lui Mircea Bătrînul și ale lui Vlad Tepeș, de stăpînirile transilvănene ale lui Ștefan cel Mare și a lui Petru Rareș și realizată pentru o clipă la 1600 de sabia fulgerătoare a lui Mihai Viteazul. Pentru ea fuseseră scrise cărțile diaconului Coresi, Cazanul lui Varlaam de la 1643, Biblia de la București (1688), Cronicile lui Grigore Ureche și ale lui Miron Costin, marile tratate de istorie ale lui Dimitrie Cantemir, Samuil Micu, Gheorghe Sincal, Petru Maior. Pe urmele lor se avântară la 1848 Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Simion Bărnuțiu, George Barițiu, Andrei Mureșanu, Avram Iancu.

La 1939, prin Unirea Principatelor surori, și apoi la 1877 prin cucerirea independenței, România de dincoace de Carpați a devenit o realitate statală. Ea nu era însă decât România Moldovei și a Țării Românești, fiindcă Ardealul, Banatul, Crișana, Sătmăru, Maramureșul, precum și alte provincii românești, rămăseseră în afara hotarelor statului român, ele fiind osindite să-și ducă mai departe calvarul secular. În inima lor ardea însă aceeași dorință de libertate și independență, România transcarpatină reprezentând pentru ele, prin limbă și cultură, un adevărat magnet care le atrăgea cu o forță irezistibilă.

Tot ceea ce s-a săvîrșit în Transilvania, din punct de vedere cultural românesc, de la Unirea Principatelor încoaie n-a avut

în vedere decât un singur scop: *Unirea tuturor românilor.*

La sfârșitul veacului al XIX-lea și la începutul celui de-al XX-lea, pînă la declanșarea primului război mondial, mișcările culturale transilvănene, înțelegîndu-se prin acestea atît viața literară cît și cea artistică și științifică, au atins, raportate la fazele anterioare, maximum de avînt și intensitate. Se simtea în ele — stimulate de mișcările de peste Carpați — opintirea cea mare pentru realizarea unirii politice naționale. Zicem realizarea unirii, și nu a unității, fiindcă aceasta, prin limbă, cultură și formele de viață socială comune a existat întotdeauna. Niciodată „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” („Astra”) înființată la Sibiu în 1861 n-a fost mai dinamică decât în această perioadă. La 1896, ea și-a extins astfel activitatea și în regiunile Banatului, Aradului, Sătmăruului și Maramureșului, aflate pînă atunci în grija unor societăți locale. În 1905 s-a făcut la Sibiu inaugurarea palatului cultural al „Astreii”, în care s-au instalat o mare bibliotecă românească și un muzeu etnografic cuprinzînd creațiile artistice ale poporului român din Transilvania: porturi, unelte, ceramică, cusături, țesături. Între anii 1898—1904 „Astra” a editat ampla lucrare intitulată *Enciclopedia Română* (trei mari volume), la care au colaborat 150 de învățați și scriitori recrutați din toate provinciile românești. Apogeeu activității „Astreii” a fost atins în 1911 cînd, implinindu-se 50 de ani de la întemeierea ei, s-a organizat la Blaj o grandioasă adunare populară la care au participat mii de țărani și intelectuali. La această adunare au luat parte principalii cărturari ardeleni în frunte cu Andrei Bărbănteanu, președintele „Astreii”, Vasile Goldis, Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Al. Ciura, Zaharia Bărsan, Iacob Muresianu, precum și numeroși oameni de știință, scriitori și artiști de la București printre care se aflau N. Iorga, I. L. Caragiale, George Coșbuc, Ion Bîanu, Simion Mehedinți, Șt. O. Iosif, Victor Eftimiu, Aristiză Romanescu, Petre Liciu, precum și I. Gh. Duca, viitor prim-ministru al României.

Marea senzație a constituit-o prezența la Blaj a lui Aurel Vlaicu, care a zburat pe deasupra Cimpiei Libertății cu propriul său aparat, zborul lui Vlaicu reprezentînd un triumf al genului românesc.

Cu același zel s-a desfășurat și activitatea *Societății pentru fond de teatru român*, înființată în 1870, care a popularizat în Transilvania piesele dramaturgilor români V. Alecsandri, C. Negruzzi, I. L. Caragiale, precum și ale autorilor dramatici transilvăneni, Iosif Vulcan, I.A.I. Lapedatu, Zaharia Bărsan.

În 1913 societatea a sprijinit marele turneu al companiei artistice de la București condusă de Victor Antonescu și Ion Brezeanu, care a dat spectacole în orașele Alba Iulia (10—11 octombrie), Făgăraș (17, 18, 24 octombrie), Orăștie, Sibiu, Arad, Lugoj, Brașov, Caransebeș, Brad, Abrud, Baia Mare, Oradea, Beiuș s.a. Întreaga Transilvanie s-a înflorât atunci ascultînd versurile romantice ale lui V. Alecsandri din *Fintina Blanduziei* și replicile științifice ale lui I. L. Caragiale din *O noapte furtunoasă* și *Năpasta*. Concomitent cu dezvoltarea societăților literare și artistice s-au consolidat în pofida tuturor opreliștilor oficiale și cele patru licee românești (numai atîtea aveam în întreaga Transilvanie!) de la Blaj, Brașov, Beiuș, Năsăud, precum și gimnaziul de la Brad și prepațiile de la Arad, Sibiu, Blaj, Gherla, Oradea, Lugoj, ele avînd profesori distinși, dînd în fiecare an noi generații de intelectuali și meseriași români. Toate aceste licee au fost sprijinite cu fonduri acordate de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice al României și totodată de societatea „Liga culturală” și „Transilvania” de la București.

Începutul veacului a declanșat și dinamică mișcare literară a revistei „Lucaș-fărul”, înființată la București în 1902 și transferată apoi la Sibiu în 1905, în jurul căreia, ca și al „Familiei” pe vremuri, s-au strîns cele mai talentate condeie ale Ardealului: Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Al. Ciura, O. C. Tăslăuanu, Sextil Pușcariu, Ion Lușcaș, Onisifor Ghibu. Versurile lui Octavian Goga publicate în „Lu-

caș-fărul” și adunate apoi în 1905 în primul său volum de Poezii au fost adevărate impletituri de fulger pentru înflăcărarea conștiinței naționale, Goga fiind considerat poetul „pătîmirii noastre”.

„La noi de jale povestesc / A codrilor desigur, / Și jale duce Murășul / Și duc tustrele Crișuri // ...Iar codrii ce-nfrunziți cu noi / Își înfloară simul / Spun că din lacrimi e-mpletit / Și Oltul, biet, bătrînul”. La „Lucaș-fărul” — revista unde a debutat și Liviu Rebreanu — au colaborat și scriitorii transcarpatini: M. Sadoveanu, E. Gârleanu, Cincinat Pavelescu, Corneliu Moldovanu, C. Sandu-Aldea, Victor Eftimiu, precum și marii istorici N. Iorga și Vasile Părvan. În același timp scriitorii ardeleni colaborau intens la publicațiile „Sămănătorul” (București), „Viața românească” (Iasi), „Ramuri” (Craiova).

Din colaborarea scriitorilor la revistele de pe ambele versante ale Carpaților s-a născut și ideea organizării primelor săzătorii literare comune din Ardeal, care au avut loc în orașele Sibiu (5 martie 1911) și Arad (16 mai 1911) cu participarea lui O. Goga, E. Gârleanu, Cincinat Pavelescu, Al. T. Stamatiad și a artistei Maria Filotti. În domeniul presei propriu-zise se înregistrează apariția periodicelor „Foia poporului” (Sibiu 1892), „Tribuna poporului” (Arad 1898), — transformată în 1903 în „Tribuna” — „Drapelul” (Lugoj 1901), „Țara noastră” (Sibiu 1907), „România” (Arad 1911) s.a.

În 1906 corurile ardeleni se bănăteau conduse de Ion Vidu, T. Popovici, Gh. Dima, N. Firu au participat la serbările expoziției jubiliare de la București, cîntînd alături de celelalte coruri românești la „Arenale Romane” (Parcul Libertății de astăzi). Venirea masivă a românilor de peste Carpați — ca și a celor din Bucovina — la serbările de la București a fost considerată atunci ca o manifestare prevestitoare a Unirii din 1918.

La realizarea acesteia cultura, literatură, arta și știința au avut o contribuție enormă, decisivă, prin ele afirmîndu-se conștiința și geniul național.

VASILE NETEA ■

Cum se debutează

O idee nouă de pictură nu-i neapărat și condiția unui punct de vedere rezervat la pictura practică pînă aici. În artă, noul se adună vechiului, nu i se opune. De fapt, ar trebui să vorbim mai puțin de noutate și mai mult de promovarea unor nuanțe ori parțialități la rangul de principiu. Multe din expozițiile tinerilor, îndeosebi, cultivă partea, nesocotind întregul. Un obiect de artă e un complex de rosturi. Toate aceste rosturi (în o balanță și balanță interesează în primul rînd. Deși nu vin întotdeauna cu valoare, invențiile pot funcționa timp îndelungat de criteriu valoric. O seamă de tineri, spre exemplu, conceptualizează harnic în expozițiile de debut nu pentru că s-a întîmplat să fie ei abrupt pătrunși de concept, ci pentru că toate bunele învățături din atelierul institutului n-au ajuns să le fie încă ființă. Partea, aproape împotriva năzuințelor lor firești, trece înaintea întregului. O inovație venind de pe aiurea — cu seducția și, la urma urmei, cu autoritatea, cu foarte agreabila tiranie ce-o exercită azi revistele și cărțile de artă — are, adeseori, puterea unui act revoluționar. Or, o știm, actele cu adevărat revoluționare nu vin cu căsușă și nici măcar cu anul. Atîtea răsturnări importante, cite descoperă, prilejuiesc și proclamă critica de casă a noului, sînt simptomul haosului. Nu-i nevoie să fii foarte informat și foarte umblat ca să pricepi că excedentul teoretic al manifestărilor artei tinere e consecința unei anume dezordini intime, a unor nelămuriri de profunzime, a nelămuririlor, la urma urmei, în artă, în puterile ei. Cauzele sînt mai multe. O cauză, desigur, este consumul nedisciplinat de informație vizuală. Ca și cum ai tot ara și însămița un ogor fără să-ștepți să se aleagă din asta și o recoltă.

Citeva din expozițiile Atelierului 35 din ultimii ani sînt un asemenea răsfaț de sămînță, de informație neașteptată într-o matcă. Ideile multor selecții sînt ademeni-

toare, teoria prezentată are de multe ori superbia maturității venind devreme, dar meșteșugul, făcînd, întruparea ideii în obiect sînt în suferință. Nu poți scăpa de impresia de inadecvare a mijloacelor la țel, de superficialitate în prepararea mijloacelor, de grabă în toate. Provizoriul este, cum se vede, o stare foarte confortabilă.

Expoziția ce-o pregătește pentru debut Daniela Văleanu-Codiță, prin voința ei de așezare, prin stăruințele ei pe o direcție cu trecut a picturii, iese oarecum din norma manifestărilor Atelierului, Programul acestei picturi este unul al sensibilității. Faptul că multime de tineri absolvenți, extrem de dăruți, cată cu smerenie la trecut, că devotamentul lor față de tradiție întrece în febră silința la nou a colegilor de generație, îmi pare, de asemenea, simptomatic. Cunoașterea realului prin pictură, spovedania de real prin pictură — catharsis-ul, prin urmare, iată o izbîndă prea însemnată a spiritului omenesc pentru a îndrăzni atît de curînd la denunțarea lui. Inflația de pictură bună n-a fost și nu va fi. Senzația de prisos, de sațietate o provoacă numai pictura proastă, precipitățile mediocrității și superficialitatea, fie acestea în cîmpul creației întemeiate pe sensibilitate, fie al creației conceptuale, de construcție ideatică. Neavînd altă grabă în afara aceleia a unui simțămînt subtil bacovian, de tandrețe la lucrul timpului, Daniela Văleanu-Codiță, pictor cu o studenție cît se poate de laborioasă, de conturată stilistic, selectează cu un număr de „studii” după natură, în felul în care studiu e și pictura din expoziții a unor maeștri: osînda la cîteva motive simple, perfecționarea trăirilor, năzuința unor esențe, un maximum de deslușiri și emoții cu un minimum de efecte profesionale. Genul de pictură ce trebuie văzută în mai multe rînduri pentru a-i cuprinde de justete fiorul.

TUDOR OCTAVIAN ■

Pentru bărbații de pe „Polar-6”

Da, a citi astăzi în România e la fel de obișnuit ca și a merge la cinematograful, a te uita la televizor sau a asculta radioul, ca și a munci sau a minca! Sînt nenumărate posibilitățile de a împrumuta cărți, de mai mulți ani încoaie, în traje mai mari sau mai mici, de cele mai multe ori în funcție de valoarea pe care au avut-o și-o au, s-au tipărit și retipărit, se tipăresc și se retipăresc cărți și opere ale scriitorilor români și străini, clasici și contemporani. Și totuși foamea de carte e în creștere.

Dar nu despre asta vroiam să vorbesc și nici despre ce și cît și cînd se tipărește. Ci despre „soarta” unor cărți care dintr-o neinspirată repartizare, sau în lipsă de altceva — și cred că acesta-i adevărul — nimeresc în alte rafturi, numai ca să fie...

Într-o comună cum e Snagovul, de exemplu, cu multe școli, și deci cu mulți copii, nu găsești în rafturile librăriei cărțile lui Creangă și Ispirescu. Deși ar fi normal ca operele lor, și poate nu în primul rînd ale lor, ci ale tuturor clasicii noștri să nu se epuizeze din nici o librărie. Dar și asta, pînă la urmă, e o altă treabă. În ce-l privește însă pe Petre Ispirescu, din al cărui volum „Prislea cel voinic și merele de aur” putem deduce că „odată ca niciodată, va veni o vreme, cînd poveștile au să fie cercetate pentru alte înțelesuri decât acelea ale unor întîmplări depănate la gura focului”, trăsăturile înălțătoare ale eroilor de legendă din basmele sale au ajuns să se regăsească în felul de a fi, să zicem, al marinarilor de pe vasul colector „Polar-6”. Călmul și cumpătarea, bunătatea și vrednicia, spiritul de sacrificiu și de ajutorare al celor loviți de soartă, istetimea și, poate nu în ultimă instanță, un amușit viclesug în a scăpa cu viață din bratele răului — în cazul marinarilor din îmbrățișarea nemărginirilor și uneori a abisului pe care le poartă în ele marea, oceanul — sînt

stări firești la acești oameni care colindă lumea pe drumurile ei fără pubere. Dar nu în primul rînd pentru că l-au citit pe Ispirescu, fiecare de cite două-trei ori pînă acum! „Citindu-i și recitindu-i pe Ispirescu, pe Creangă, pe alți citiva povestitori de geniu, ale căror cărți le avem în biblioteca navei, spunea comandantul navei, descifrînd sensurile unor fapte și întîmplări de legendă sau adevărate, poți înțelege tîlcul lor, dar totul e prea îndepărtat de ceea ce avem noi de făcut pe mare, aproape lipsit de sens pentru rezolvarea problemelor ivite în munca noastră”.

Felul discret în care tînărul comandant de navă a lăsat să se înțeleagă că din rafturile bibliotecii „Polarului” lipsesc cărțile mari ale literaturii noastre clasice și contemporane a fost, cum am aflat mai apoi, o nouă încercare de a rezolva o cereferă îndreptătită a tovarășilor săi de muncă. „Oamenii îi vor pe Preda, pe Barbu, pe D.R. Popescu, pe Beniuc, pe Lăncrănjan, pe Buzura, pe Păunescu, pe atîția și-atîția alții care sînt mai apropiați de ei cu vîrsta și cu viața lor sau a eroilor lor, a continuat el, adică pe scriitorii de azi ai țării”. „Și, l-am întrebă pe comandant, ce filme, ce muzică, ce alte posibilități au oamenii pentru a-și cheltui cu folos timpul liber?” „Avem. Nu cite am vrea, adică pe cît ne-ar fi strict necesare. Am nădejdea, cel puțin așa mî s-a promis, că se discută problema aceasta la Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Tulcea, ori la C.C.E.S. și se rezolvă înainte de a ridica ancora din nou”. În ultimii zece ani flota românească s-a dezvoltat foarte mult. Ceea ce mă întreb și întreb eu este dacă acești noi teritorii românești care sînt navele al căror pavilion este tricolorul nostru nu ar merita o atenție aparte și din punctul de vedere atîns mai sus. Oricît de departe ar fi de țară, ele și oamenii lor sînt o parte din ființa și harta patriei, de care nimic și nimeni nu-i poate despărți. Să le onorăm cum se cuvine dreptul la carte. La cartea acestui timp înălțător pe care îl trăiește țara, pe care îl făuresc oamenii ei. Inclusiv bărbații de pe „Polar-6”!

ALEXANDRU BRAD ■

Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 176010, 176020. Interioare: Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566; Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. G. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560; Secția probleme social-cetățenești (Mihai Pelin) — 2600; Sector știință (Liviu Timbus) — 2559; Sector reportaj-anchetă (Adrian Dohotaru și Ovidiu Ioanitoaia) — 2600; Scriitori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130; Sector fotoreportaj — 2528; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2569, 2072; Administrație 177882 și 176010 — interior 2124; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 176010 interior 2550); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIU — 176010 interior 2128); redactor șef 176010 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex: 11226, București, strada 13 Decembrie. Redactor responsabil de număr: N. GRIGORE MARĂȘANU.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU